

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Mezinárodní sportovní organizace jako aktér
sportovní diplomacie. Případová studie FIFA**

Bc. Marek Selinger

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy

Diplomová práce

**Mezinárodní sportovní organizace jako aktér
sportovní diplomacie. Případová studie FIFA**

Bc. Marek Selinger

Vedoucí práce:

PhDr. Jiří Zákavský, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019

.....

Tímto bych chtěl poděkovat PhDr. Jiřímu Zákrauskému, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, za užitečné rady a za čas, který mi po celou dobu psaní práce věnoval.

Obsah

Seznam zkratk	7
Úvod	8
1 Mezinárodní sportovní organizace jako součást sportovní diplomacie	15
1.1 Diplomacie, veřejná diplomacie	15
1.1.1 Soft power jako hlavní nástroj diplomacie	16
1.2 Sportovní diplomacie	18
1.2.1 Historie sportovní diplomacie	19
1.2.2 Sport jako nástroj na půdě OSN	20
1.2.3 Pořádání sportovních událostí jako nástroj budování soft power	22
1.2.4 Sportovní diplomacie v praxi	28
1.3 Mezinárodní sportovní organizace a jejich role ve sportovní diplomacii	33
2 Případová studie FIFA jako mezinárodní sportovní organizace	39
2.1 Představení FIFA, struktura organizace	39
2.2 Historie FIFA	43
2.3 FIFA jako aktér v mezinárodním prostředí	45
2.3.1 FIFA a její zahraniční politika v podobě přijímání členů neuznaných OSN	45
2.3.1.1 Případ Kosova	47
2.3.1.2 „Španělské“ případy: Gibraltar, Baskicko, Katalánsko	50
2.3.1.3 Případ Krymu	53
2.3.2 Rozvojové projekty FIFA	55
2.3.3 Korupce v rámci FIFA s ohledem na MS v Kataru a následné reformy	59
2.3.4 Komercializace FIFA a globalizace fotbalu	63

Závěr.....	68
Seznam literatury.....	73
Resumé.....	93
Přílohy.....	95

Seznam zkratk

AFC	Asijská fotbalová konfederace
BFF	Baskická fotbalová federace
CAF	Konfederace afrického fotbalu
CAS	Mezinárodní sportovní arbitráž
CONCACAF	Fotbalová konfederace pro Severní a Střední Ameriku
CONMEBOL	Jihoamerická fotbalová konfederace
EURO	Mistrovství Evropy ve fotbale
IIHF	Mezinárodní federace ledního hokeje
IOC	Mezinárodní olympijský výbor
FAČR	Fotbalová asociace České republiky
FIA	Mezinárodní automobilová federace
FIFA	Mezinárodní federace fotbalových asociací
OFC	Fotbalová asociace Oceánie
RFEF	Španělská fotbalová federace
UEFA	Unie evropských fotbalových asociací
UNICEF	Dětský fond OSN
UNOSDP	Kancelář OSN pro sport, rozvoj a mír
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu
WADA	Světová antidopingová agentura

Úvod

„Sport má sílu měnit svět. Má sílu inspirovat. Má sílu spojovat lidi tak jako máloco. Promlouvá k mladým lidem jazykem, kterému tito lidé rozumí. Sport může vytvořit naději i tam, kde zbyla jen beznaděj“¹

Nelson Mandela, 2000, Monako (Mulcahy 2017).

Jednou ze základních lidských potřeb je potřeba fyzického úsilí, nejlépe v podobě nějaké hry² (Huizinga 1949: 1–6). K tomu většině světové populace slouží různé formy sportu. Ať už se jedná o obyčejnou chůzi, lehké pobíhání či sportování na profesionální úrovni, ve všech případech se jedná o aktivitu, při které lidské tělo dosahuje určitých výkonů. Jedním ze způsobů, jak vydat energii, je hrát nejpobulárnější hru na této planetě, fotbal.

Fotbal je fenomén světového charakteru, navíc se zřetelným globálním dosahem. Fotbal hrají lidé na celém světě, od malých dětí v subsaharské Africe, po náctileté talenty v Jižní Americe, až po ty největší světové hvězdy působící v evropských velkoklubech. Fotbal je hrou, kterou milují miliardy lidí po celé planetě, hrou, která tyto lidi spojuje i rozděluje. V zásadě se jedná o pouhý sport, kde jedenáct hráčů stojí proti jiným jedenácti hráčům, ve výsledku je fotbal unikátním jevem, který nemá v obdobné formě na celé zemi obdobu. Navíc jak uvádí Pascal Boniface (1998: 88), fotbal je největším světovým fenoménem, dokonce větším než demokracie či svobodný trh.

Nicméně ani fotbal se neubráníl tomu, že se jeho součástí staly další vnější vlivy, mezi které můžeme počítat i politiku. V druhé polovině 20. století, a zejména na počátku nového tisíciletí, klesala v obecné rovině role hard power, naopak význam soft power rostl. Stále důležitějším nástrojem v mezinárodním prostoru se stala diplomacie, tedy schopnost jednotlivých aktérů (nejčastěji států) udržovat vztahy mezi sebou. Diplomacie nejednou pomohla vyřešit různé politické spory a krize,

---

¹ V originálu: „Sport has the power to change the world. It has the power to inspire. It has the power to unite people in a way that little else does. It speaks to youth in a language they understand. Sport can create hope where once there was only despair” (Mulcahy 2017).

² Toto popisuje Johan Huizinga ve své knize *Homo Ludens*, ve které píše o tom, že člověk zdokonaluje sebe sama skrze hry, při kterých rozvíjí vlastní myšlení a získává nové zkušenosti (Huizinga 1949: 1–6).

postupem se času se z ní stal důležitý prvek zahraničí politiky těch aktérů, kteří ji vykonávají.

V průběhu let se z diplomacie vyčlenil podobor sportovní diplomacie. Státní i nestátní aktéři si totiž uvědomili, že sport hraje důležitou roli v každodenním životě obyčejných lidí a tím pádem by na něj mohlo být kladně nahlíženo. Podobně se snaží tito aktéři, aby bylo pohlíženo na ně, tudíž se propojení se sportovní diplomacií přímo nabízí. Ve světě sportu jsou základem hodnoty jako respekt, tolerance či rovnost, tudíž pokud se aktér dokáže s těmito hodnotami ztotožnit, opět mu to může přinést body na mezinárodním poli.

Do segmentu sportovní diplomacie spadá spousta aktivit. Začít můžeme u toho, že sport může posloužit jako prostředník v komunikaci mezi dvěma aktéry. V nedávné době jsme tento způsob mohli vidět při XXIII. zimních olympijských hrách v jihokorejském Pchjongčchangu. Při této příležitosti se setkali představitelé jak Jižní Koreje, tak i jejího severního souseda, Korejské lidově demokratické republiky. Po druhé světové válce se situace mezi oběma zeměmi vyostřila tak, že došlo k válečnému konfliktu, který obě zneprátelené země rozdělil tzv. demilitarizovanou zónou. Od té doby byly vztahy velmi napjaté, jejich alespoň částečné zlepšení zapříčinila až taková událost, jako byly olympijské hry. Krom proklamovaného setkání politických špiček došlo ke kontaktu i mezi samotnými sportovci. Obě reprezentace, tedy jihokorejská i severokorejská, pochodovaly při slavnostním zahájení pod jednou společnou vlajkou (New York Times 2018), navíc ženský hokejový tým se skládal z reprezentantek obou zemí (CNN 2018). Vrcholem vzájemné spolupráce bylo prohlášení, ve kterém se obě země zavázaly k podání společné přihlášky na pořádání letních olympijských her v roce 2032 (BBC 2018a).

Dalším způsobem, jak lze využít sport, potažmo samotné sportovce, je jejich účinkování v mezinárodním prostoru. Jednoduše řečeno, slavní sportovci můžou svými výkony dělat „reklamu“ svému domovskému státu. V lehké nadsázce se tak můžou stát velvyslanci svého státu. Ať už se jedná o Petra Čecha, Pavla Nedvěda či Jaromíra Jágra, ve všech případech jde o české sportovce, kteří jsou známí

globálně. Poslední dvě jména jsou navíc často zmiňována s geopolitickým gigantem současnosti, Čínou. Pavel Nedvěd se stal ambasadorem čínské fotbalové ligy, dokonce se účastnil oficiální státní návštěvy po boku prezidenta České republiky Miloše Zemana (Mádl 2015). To jeden z nejslavnějších hokejistů v historii zámořské NHL, Jaromír Jágr, bude oficiální tváří nadcházející zimních olympijských her, které se v roce 2022 uskuteční právě v Číně (iRozhlas 2018). Avšak takováto výměna sportovců se praktikuje i v globálním měřítku, kupříkladu tímto způsobem funguje americký program Sports Envoy, jenž si dává za cíl vysílat tamější sportovce do celého světa. Ti pak v daných zemích pomáhají s rozvojem určitého sportovního odvětví (United States Department of State nedatováno).

Podobně jako jednotliví sportovci, můžou podobně sloužit i celé týmy, kluby. Athletic Club z Bilbaa, španělský fotbalový klub hrající tamní nejvyšší soutěž, je často v zahraničí vnímán jako reprezentant celého regionu, v tomto případě Baskicka. Dříve se do jeho dresu mohli obléct pouze hráči narození v tomto regionu, v posledních letech však došlo ke zmírnění interních pravidel v tom smyslu, že plně dostačuje, když alespoň jeden z rodičů daného hráče pochází z této části na severu Španělska, případně tito hráči stráví několik let v mládežnických akademiích v Bilbau. Přesto se jedná o další případ toho, jak sportovní diplomacie funguje ve spojení s životem obyčejných lidí.

Zejména v posledních letech si státy uvědomily, že dobrým způsobem, jak využít svou soft power a případně ji ještě posílit, je pořádání různých sportovních událostí. Mezi ty vůbec nejdůležitější se řadí olympijské hry či mistrovství světa ve fotbale, kdy veškerá pozornost je upřena na jedno místo, v tomto případě na jednu zemi. Krom počty, kdy daný stát může takovou událost pořádat, jde s tím ruku v ruce i marketingový potenciál země, což může budovat nation branding dané země. Postupem času začaly v tomto způsobu budování soft power mít čím dál tím důležitější roli peníze, což ostatně bude později demonstrováno v další části této práce. Ve spojitosti s fotbalem se mluví o časté korupci na té nejvyšší úrovni právě ve spojitosti s přidělováním světových šampionátů. Ať už se jedná o

závěrečné turnaje v Jihoafrické republice (2010), Rusku (2018) nebo Kataru (2022), ve všech případech bylo veřejně diskutováno, že v konečném rozhodnutí hrály roli finance a úplatky.

Hlavním hybatelem ve sportovní diplomacii jsou však krom státních aktérů i ti nestátní, v tomto případě nejčastěji různé mezinárodní organizace. Jako ty nejdůležitější se postupem 20. století vyprofilovaly dvě, a to Mezinárodní olympijský výbor (*International Olympic Committee*, IOC) a FIFA (v originále *Fédération Internationale de Football Association*, anglicky *International Federation of Association Football*). Právě mezinárodní organizace, jež zastřešuje veškeré fotbalové, plážovo-fotbalové a futsalové aktivity, bude tématem této diplomové práce.

Vznik FIFA se datuje již do roku 1904, kdy ji v Paříži spoluzaložili zástupci Nizozemska, Švýcarska, Belgie, Dánska Francie, Švédska a Španělska. Prvním předsedou se stal Robert Guérin, tím současným je Švýcar Gianni Infantino, který stejně jako celá organizace sídlí v Curychu. V současnosti FIFA čítá 211 členů, z nichž někteří nejsou mezinárodně uznané státy a členové Organizace spojených národů. Administrativně se dělí mezi šest dílčích konfederací dle jednotlivých kontinentů. Konkrétně se jedná o UEFA pro Evropu, AFC pro Asii a Austrálii, OFC pro Oceánii, CONMEBOL pro Jižní Ameriku, CONCACAF pro Severní Ameriku a CAF pro Afriku. FIFA pořádá každé čtyři roky turnaj nejlepších národních celků, mistrovství světa. To poslední proběhlo v roce 2018 v Rusku, pořádání toho nadcházejícího se ujme Katar. Jednotlivé konfederace pořádají své kontinentální šampionáty v různých letopočtových rozestupech. Zatímco EURO se koná taktéž každé čtyři roky, Africký pohár národů se hraje ob rok.

Důležitá organizační rozhodnutí typu přidělení světového šampionátu či zvolení nového předsedy se vykonávají na každoročních kongresech, kam každá národní asociace posílá své zástupce. Na nich platí pravidlo „jeden člen = jeden hlas“, aby nedocházelo k nevyvažování situace ve prospěch fotbalově silnějších asociací, což však bývá někdy kritizováno. FIFA se snaží prezentovat jako apolitická, nezávislá a silná mezinárodní sportovní organizace, která si zakládá na výše uvedených

morálních hodnotách. Jako své ústřední motto si organizace zvolila „For The Game, For The World“, ve kterém by se tato skutečnost měla odrážet.

Do fotbalové rodiny, jak sama FIFA označuje celosvětovou fotbalovou obec, se už v roce 2014 počítalo, dle tehdejšího prezidenta organizace Seppa Blattera, něco okolo 1, 2 miliardy osob na této planetě (The Guardian 2014a). Už jen z tohoto čísla vyplývá, že přesah této mezinárodní sportovní organizace je skutečně globální, ať už mluvíme o sféře kulturní, sociální či politické. Jako příklad posledně jmenovaného faktoru můžeme uvést přijetí Kosova do řad FIFA v roce 2016, jemuž bude v rámci diplomové práce věnována jedna z dalších částí.

Od 60. a 70. let minulého století nabraly na důležitosti i rozvojové projekty FIFA, které původně měly stát za celosvětovým šířením fotbalu. Byť se tomu tak v některých případech opravdu stalo, právě na nich se postupem času názorně ukázalo, že organizace má určité interní problémy. Hlavní roli v jejich případě často nesehrála snaha popularizovat fotbal, ale pouze úsilí získat silnější politickou pozici v rámci organizace, což později ve spojení s přílišnou komercializací nejpopulárnější hry na světě vedlo ke značné nedůvěře veřejnosti vůči FIFA (Bhandari 2016: 33–34). K tomu se posléze přidaly i skandály ohledně korupce ve spojitosti s pořádáním mistrovství světa na těch nejvyšších pozicích v rámci organizace.

Tato diplomová práce je jedno-případovou studií mezinárodní sportovní organizace FIFA, jakožto nejznámějšího a nejviditelnějšího zástupce z řad sportovních organizací, který má výrazný mezinárodně-politický přesah, kdy tato organizace provádí svou specifickou zahraniční politiku. První část práce je zaměřena na obecný vhled do problematiky sportovní diplomacie, kde se zaměřuji na její definici, na soft power i na to, jakou roli hrají mezinárodní sportovní organizace v současném mezinárodním systému jako jeden z jeho aktérů. V té druhé již diskutuji samotnou FIFA. Shrnuji její historii a strukturu, zajímá mě proměna z relativně standardní mezinárodní sportovní organizace v instituci, který má značný mezinárodně-politický přesah, navíc se svojí zahraniční politikou. Taktéž neopomím rozvojové projekty, kde se budu věnovat tomu, kdy a za jakých

okolností vznikly, jaké byly a jsou náklady na ně či v kterých oblastech je možné je v současnosti najít. Osvětluji i problémy organizace z posledních cca 20 let, které se nejčastěji týkaly úplatků a korupce.

Cílem práce je detailní rozbor mezinárodní sportovní organizace FIFA jako nestátního aktéra mezinárodních vztahů, jenž má politický přesah. FIFA představím jako aktéra, který svým způsobem promlouvá do „uznání“ některých (ne)státních entit a jednotek, které FIFA svým rozhodnutím uznává jako státům rovné. Fotbalové federace těchto entit a jednotek bývají často členy FIFA, byť se jim nedostalo uznání na půdě OSN. V neposlední řadě mi s naplněním cíle práce pomůže i sledování rozvojových projektů FIFA, které v průběhu času nabraly na důležitosti, s čímž souvisí i stále podstatnější ekonomický význam organizace s ohledem na globalizaci. V práci operuji s následující hypotézou: FIFA jako jedna ze dvou největších sportovních organizací má značný mezinárodně-politický přesah, jenž je patrný zejména v posledních letech.

Časově bude práce zasazena mezi období let 1904, kdy byla FIFA založena, a počátek roku 2019, kdy tento text byl napsán. Nicméně většina práce bude mapovat druhou polovinu tohoto období.

Už jen ze samotného principu, kdy je FIFA nejvýraznější mezinárodní sportovní organizací, plyne skutečnost, že je často diskutována akademickými pracovníky a médií. Z toho lze snadno usoudit, že materiálů, které se FIFA věnují, je dostatek. Při psaní práce jsem čerpal z oficiálních stránek FIFA, taktéž jsem využil odborné články, knihy či články autorů přímo z fotbalového prostředí.

Kromě toho byly pro účely práce provedeny tři rozhovory s českými fotbalovými novináři a jeden se znalcem ruského fotbalového prostředí. Prvním respondentem se stal Karel Häring, bývalý redaktor deníku Sport a v současnosti šéfredaktor fotbalového čtvrtletníku Football Club. Dále byl vyzpovídan Stanislav Hrabě z časopisu Týden, jediný český žurnalista, jenž hlasuje v prestižní anketě Zlatý míč. K rozhovoru svolil i Martin Vait, někdejší člen fotbalové redakce webu České televize, aktuálně působící na serveru iSport.cz. Nakonec otázka situace kopané na

Krymském poloostrově po ruské anexi byla diskutována s Vojtěchem Raimanem, bývalým členem tiskového oddělení SK Slavia Praha a člověkem, jehož zaměření je na prostředí ruské kopané. V obecné rovině se všichni čtyři respondenti o prolínání fotbalu a politiky velice zajímají a jejich odpovědi částečně posloužily jako zdroj informací pro tuto diplomovou práci.

1 Mezinárodní sportovní organizace jako součást sportovní diplomacie

1.1 Diplomacie, veřejná diplomacie

Aby bylo možné konkrétněji přemýšlet nad sportovní diplomacií, potažmo nad fungováním mezinárodních sportovních organizací v rámci ní, je nutné si vymezit základní pojem „diplomacie“. Úplně ta nejzákladnější definice zní, že „diplomacie je denní interakce mezi státy, jenž probíhá díky vyjednávání a diskuzi“ (International Relations nedatováno). Nicméně samotné pojetí se v průběhu času vyvíjelo s tím, jak k diplomacii přistupovaly státy v době před započítáním našeho letopočtu (Čína, Indie, starověké Řecko a Řím), jak po Vídeňském kongresu na začátku 19. století a jak se na ni dívají odborníci mezinárodních vztahů dnes (Britannica nedatováno).

Jako příklad modernějšího pojetí diplomacie lze uvést koncept Hanse Morgenthaua, jakožto jednoho z hlavních představitelů realismu v mezinárodních vztazích, který vysvětluje diplomacii takto: „Diplomacie je formulování a provádění zahraniční politiky“ (Mwangi nedatováno), přičemž dle něj musí diplomacie: (1) stanovit si své cíle s ohledem na skutečnou a potenciálně dostupnou moc pro dosažení těchto cílů; (2) posoudit cíle jiných národů, a skutečnou a potenciálně dostupnou moc pro dosažení těchto cílů; (3) určit, do jaké míry jsou tyto různé cíle vzájemně slučitelné; (4) používat vhodné prostředky k uskutečnění svých cílů (Noonan 2014).

Diplomacie v zásadě plní hned několik funkcí. Tou první je zastupování zájmů státu a vedení jednání směřujících k dosažení určitých zájmů, jakož i oblastí neshody mezi stranami za účelem dosažení cílů státu a předcházení konfliktům. Právě reprezentace státu a vyjednávání jsou těmi nejdůležitějšími funkcemi diplomacie. Dalším důvodem, proč provádět diplomacii, je shromažďování informací, a následná identifikace a hodnocení cílů zahraniční politiky státu. To má většinou na starost místní ministerstvo zahraničí, které daná data sbírá a vyhodnocuje. Na jejich základě se pak rozhoduje o dalším směřování zahraniční

politiky. Třetí funkce mluví o rozvoji politických, ekonomických a kulturních vazeb mezi jednotlivými zeměmi. Nakonec diplomacie slouží jako prostředek usnadňující dodržování mezinárodního práva (Amacker 2011).

Postupem času můžeme pozorovat vznik veřejné diplomacie³, jejímž hlavním cílem je zvyšování prestiže daného státu u zahraničního obecnstva. Do ní, krom již zmíněné sportovní diplomacie, spadá ještě částečně i diplomacie ekonomická a kulturní (Codrean 2017: 280). Pojem „veřejná diplomacie“ poprvé použil diplomat Edmund Gullion v roce 1965. Gullion zmiňuje vliv veřejných postojů a názorů na formování a provádění zahraniční politiky. Dle něj veřejná diplomacie zahrnuje všechny dimenze mezinárodních vztahů mimo tradiční diplomacii včetně formování veřejného mínění vládami v jiných zemích, interakcí mezi soukromými zájmovými skupinami z jiných zemí, informování lidí ohledně mezinárodních záležitostí a následný vliv na domácí politiku, komunikace mezi diplomaty a zahraničními novináři (Cociuban – Gurgu 2016: 125–126).

1.1.1 Soft power jako hlavní nástroj diplomacie

Základním instrumentem diplomacie je využívání tzv. měkké síly, v angličtině označované jako soft power. Jejím opakem je síla tvrdá, hard power, která se vyznačuje použitím donucovacích prostředků, jako jsou vojenská síla nebo ekonomické sankce. Naproti tomu soft power operuje s příznivějšími termíny jako kooperace nebo příležitost. S pojmem soft power poprvé přišel Joseph Nye na počátku 90. let minulého století. Definuje ji jako schopnost jednoho aktéra ovlivnit svým chováním pozitivně chování aktéra druhého, který své chování mění ve prospěch prvního aktéra (Nye 1990: 159–166). Zjednodušeně řečeno, soft power je schopnost přesvědčit ostatní státy o tom, co by samy neudělaly, mírovou cestou a vyjednáváním. V současnosti význam soft power neustále roste, státy se s ní snaží pracovat co nejlépe a co nejužitečněji ji využívat pro svůj vlastní prospěch (Cociuban – Gurgu 2016: 129).

---

³ Obdobným konceptem, na který je však nahlíženo negativně, je propaganda, hojně využívána během 20. století například nacisty nebo Sovětským svazem. Dodnes se s ní setkávají návštěvníci KLLDR (Cociuban – Gurgu 2016: 131).

Pro Nye existují tři základní zdroje soft power: kultura, politické hodnoty a zahraniční politika. Kulturu rozlišuje na masovou, jejíž zaměření je na širší veřejnost, a vysokou, kam patří literatura, umění a vzdělání. Nicméně celý jeho koncept byl často kritizován za svou etnocentričnost, kdy se podle jeho kritiků zaměřoval až příliš na Spojené státy americké (Li 2018).

Na rozdíl od hard power, kterou je získat jednodušší – stačí vyčlenit větší rozpočet na armádu, případně uvalit na jiný stát sankce –, je obtížnější se soft power operovat. Státy ji musí budovat dlouhé desítky let, a ani poté není výsledek zaručen. Jak bude později v této práci demonstrováno, pořádání sportovních událostí je jedním z hojně využívaných způsobů posílení soft power. V současnosti je jedním z nejvýraznějších států zakládající si na soft power Čína, která se snaží expandovat na poli ekonomickém⁴ i kulturním. Nutno však zmínit, že Čína se neangažuje ve vojenských konfliktech, nárůst své soft power může primárně přisuzovat právě značnému ekonomickému růstu (Li 2018).

---

⁴ Čína by tento vzestup nemohla zažít bez ekonomického rozvoje, který v nedávné době prožila. Dle dat Světové banky vzrostlo v posledních desítkách let HDP Číny každý rok v průměru o deset procent. Zatímco v roce 1980 činila hodnota čínského HDP 191 miliard amerických dolarů, v roce 2017 to bylo už 12,38 bilionů amerických dolarů (The World Bank 2019).

Tabulka č. 1: Rozlišení hard power a soft power

Druh síly (power)	Mechanismus	Příklad
Hard power	Donucovací prostředky	Země B dělá to, co chce země A, protože země A by mohla zemi B poškodit, pokud by tak neučinila
Soft power	Kooperace, vytváření příležitostí	Země B dělá to, co chce země A, protože je přesvědčená zemi A, že je tomu tak nejlíp

Zdroj: Vytvořeno autorem dle Cociuban – Gurgu 2016: 130

1.2 Sportovní diplomacie

Pro sportovní diplomacii se často využívá definice Stuarta Murrayho, který tvrdí, že sportovní diplomacie je, jako součást veřejné diplomacie, vnímána jako aktivita, která prostřednictvím sportovců a sportovních událostí míří na zahraniční veřejnost za účelem zlepšení obrazu daného státu (Murray 2012: 577).

V obecné rovině sportovní diplomacie maže kulturní rozdíly, poskytuje možnosti dialogu a spojuje nesourodé národy vzájemnou náklonností k sportu. Přesněji řečeno, sportovní diplomacie zahrnuje reprezentativní a diplomatické aktivity, které sportovci provádějí jménem a ve spolupráci s jejich vládami. V praxi se využívá těchto sportovců a pořádání sportovních akcí k zapojení, informování a vytváření pozitivního obrazu vůči zahraniční veřejnosti a organizacím. Tyto způsoby přispívají k cílům zahraniční politiky daného státu. Ty mají na využívání sportovní diplomacie dlouhodobě zájem a mezinárodní sportovní organizace (jako FIFA nebo MOV) jim často její využívání umožní. Ať už se jedná o rozvojové aktivity nebo přidělení pořadatelství velkých sportovních akcí, vždy dochází ke

kooperaci státního aktéra s tím nestátním, nejčastěji s již zmíněnými sportovními organizacemi (Murray – Pigman 2014: 1101–1102).

Bývalý velvyslanec USA v Dánsku, Jim Cain, tvrdí, že sportovní diplomacie může být silným prostředkem k budování vztahů napříč kulturními i etnickými rozdíly. Navíc dle něj sport šíří pozitivní zprávy spojené se sdílenými hodnotami jako respekt, tolerance, disciplína, rovnost nebo příležitost. V mnoha případech sport může být účinnějším zdrojem zahraniční politiky než její tradiční nástroje (Murray – Pigman 2014: 1103).

Dle Ramóna Spaaiji (Jádi – Mabillard 2011: 9) má sportovní diplomacie sílu učinit „společnost“ více rovnou, sociálně soudržnou i mírovou. Právě sport jako takový může totiž přinést dialog i případnou integraci do multikulturních společností. Během sportovních událostí si i různá etnika v rámci jednoho státu mohou vybudovat určitou míru soudržnosti, stejně tak se buduje důvěra v ostatní obyvatele daného státu. Během sportování se stírají rozdíly mezi barvou pleti, rasou, náboženstvím či jakoukoliv jinou odlišností. Sport také pomáhá odstraňovat předsudky, obraz jedince i celého etnika se stává o něco pozitivnějším, dochází ke spolupráci mezi sportovci různých etnik. Vše toto následně vede k větší míře sounáležitosti a spolupráce v rámci etnicky rozdělené společnosti (Jádi – Mabillard 2011: 10).

1.2.1 Historie sportovní diplomacie

Sport byl v obecné rovině propojen s politikou již od dob starověkého Řecka, kdy v době olympijského zápolení platil zákaz jakéhokoliv vojenského angažování i trestů smrtí, naopak s vnitřními nepřáteli bylo nakládáno mírovou cestou, taktéž se formovaly aliance a pořádaly se politické mítinky. Účastníci her byli za svou snahu odměněni navýšením politického i sociálního statusu, konkrétně značným ziskem respektu v rámci společnosti (Georgiadis – Syrigos 2009: 17).

Rozvoj sportu do té fáze, tak jak ho známe dnes, můžeme začít datovat k přelomu 19. a 20. století. V této době byly založeny dvě současné největší sportovní

organizace, Mezinárodní olympijský výbor (1894⁵) a FIFA (1904). Vůbec prvním ministrem své země, který měl na starost právě otázky sportu, se v roce 1940 stal francouzský tenista Jean Borotra (Jádi – Mabillard 2011: 4–5). Nicméně výrazné využití v rámci politiky bylo k vidění již o pár let dříve. Benito Mussolini zneužil fotbalový šampionát v roce 1934 konaný v Itálii pro představení fašistické ideologie světové veřejnosti (Boyacıoğlu – Oğuz 2016: 102). Stejně o dva roky později smýšlel říšský kancléř Adolf Hitler, když Německo pořádalo v roce 1936 jak letní (pořádané v Berlíně), tak i zimní (odehrávajíc se v Garmisch-Partenkirchenu) olympijské hry (viz příloha č. 1). Při obou událostech byla celosvětová pozornost upřena na prezentaci nacistické vlády, potažmo nacistických myšlenek (Pigman 2014: 99; Kissoudi 2008: 1691).

Sport se stal důležitým hybatelem světového dění v období studené války. V tomto období se odehrály výrazné politicko-sportovní události jako využití ping-pingové diplomacie, útok palestinských teroristů na izraelské sportovce v Mnichově v roce 1972, bojkot olympijských her ze strany USA v Moskvě o osm let později, načež obdobně reagoval SSSR, když se olympijské hry konaly v roce 1984 v Los Angeles (Kobierecki 2013: 55–58) Po skončení desítek let dlouhého konfliktu došlo ke zklidnění situace mezi oběma velmocemi, na což v roce 2001 navázal vznik Kanceláře OSN pro sport, rozvoj a mír (UNOSDP, United Nations Office on Sport for Development and Peace). Jejím posláním bylo podporovat sport jako nástroj, jenž může být používán k dosažení Rozvojových cílů tisíciletí⁶ (Jádi – Mabillard 2011: 5).

1.2.2 Sport jako nástroj na půdě OSN

Právě využití sportu jako nástroje pro rozvoj je jedním ze způsobů, jak může být sport v rámci diplomacie využíván. Jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly, už od antických her se využívá tzv. Olympijského příměří (Olympic truce), které by mělo zaručovat klid zbraní v době konání olympijských her (Pigman 2014: 94).

---

⁵ Stalo se tomu tak pouhé dva roky před prvními moderními olympijskými hrami v Athénách (Olympic nedatováno a).

⁶ Svým podpisem je na Mileniálové deklaraci podpořilo všech 191 tehdejších států OSN. Mezi oněch osm rozvojových cílů tisíciletí mj. patří snaha o vymýcení chudoby a hladu, podpora vzdělávání a rovnosti nebo snížení dětské úmrtnosti (OSN nedatováno a).

Nicméně vždy tomu tak není, v době letní olympiády v Pekingu (2008) probíhal ozbrojený konflikt mezi Ruskou federací a Gruzii o území Jižní Osetie (Longman 2008). Stejně se o čtyři roky dříve zachovaly USA v Iráku, kdy v době konání LOH v Athénách pokračovaly ve vojenské aktivitě (Georgiadis – Syrigos 2009: 74). Samotná OSN na svých stránkách uvádí, že „sport jako univerzální nástroj podporuje mír, toleranci a pochopení tím, že spojuje lidi napříč hranicemi, kulturami i náboženstvími. Jeho vnitřní hodnoty jako týmová spolupráce, smysl pro fairplay, disciplínu, respekt pro soupeře a pravidla jednotlivých her jsou chápány napříč světem, a můžou být využívány pro pokrok v solidaritě, sociální soudržnosti i mírovém soužití“⁷ (United Nations Sportday nedatováno).

Kromě toho OSN zmiňuje, že sport umožňuje setkání na neutrálních územích a v prostředích, kde agrese může být kontrolována, regulována a transformována, což umožňuje sblížení či dokonce smíření mezi protistranami. Nicméně Organizace spojených národů si je vědoma, že byť sport sám o sobě nemůže zastavit⁸ nebo vyřešit vojenský konflikt, i tak může fungovat jako flexibilní a nákladově efektivní prostředek pro pomoc v době postkonfliktní rekonstrukce, i jako nástroj budování míru a prevence před konflikty (United Nations Sportday nedatováno).

Na již zmíněné Rozvojové cíle tisíciletí navazují Cíle udržitelného rozvoje z roku 2015⁹. V rámci nich hraje svou roli znovu i sport, kdy OSN tvrdí, že sport pomohl při realizaci oněch Rozvojových cílů tisíciletí, což mj. potvrdilo i Valné shromáždění (United Nations Sportday nedatováno). I proto OSN uznává roli sportu v rámci Cílů udržitelného rozvoje: „[...] OSN uznává rostoucí přínos sportu k realizaci rozvoje a míru při prosazování tolerance a respektu, současně přispívá

---

⁷ V originálu: „Sport as a universal language can be a powerful tool to promote peace, tolerance and understanding by bringing people together across boundaries, cultures and religions. Its intrinsic values such as teamwork, fairness, discipline, respect for the opponent and the rules of the game are understood all over the world and can be harnessed in the advancement of solidarity, social cohesion and peaceful coexistence“ (United Nations Sportday nedatováno).

⁸ Zde dochází k rozporu s Olympijským příměřím.

⁹ Jejich naplnění by mělo být dokončeno do roku 2030. OSN mezi ně například počítá například konec chudoby a hladu, zajištění pitné vody a kvalitní kanalizace, dostupné a čisté energie nebo podporu důstojné práce a ekonomického růstu (OSN nedatováno b).

k posílení postavení žen a mladých lidí, jednotlivců i komunit, a zdraví, vzdělání a sociálního začleňování“¹⁰ (United Nations Sportday nedatováno).

Dětský fond OSN UNICEF přišel s myšlenou otevřít tzv. Open Fun Football Schools na území bývalé Jugoslávie, kde krom samotného fotbalu probíhala i výuka týkající se nebezpečí nášlapných min, jimiž je dodnes tato oblast široce pokrytá. Jindy zase ve spolupráci s neziskovými organizacemi vznikly projekty v Africe pro podporu sportovně nadaných dětí (Kidd 2008: 370). Jako podtržení významu sportu v rámci své agendy stanovila OSN šestý duben jako Mezinárodní den sportu, rozvoje a míru (International Day of Sport for Development and Peace) (United Nations Sportday nedatováno). Nicméně aby Organizace spojených národů ještě zvýraznila sport jako rozvojový nástroj, začala spolupracovat se známými sportovci. Jeden z nejlepších fotbalistů historie, Lionel Messi, se projektům OSN věnuje dlouhodobě. V roce 2010 se stal ambasadorem dobré vůle při UNICEF (UNICEF 2012), od dubna 2018 zase z pozice ambasadora Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) dbá na princip zodpovědného cestování (DW 2018).

1.2.3 Pořádání sportovních událostí jako nástroj budování soft power

V posledních přibližně třiceti letech můžeme pozorovat nárůst významu pořádání sportovních šampionátů a turnajů v tom smyslu, že tyto akce pomáhají zemím budovat jejich soft power. To se týká zejména případů těch vůbec nejdůležitějších sportovních událostí, tzn. olympijských her a fotbalového mistrovství světa. Tyto akce v sobě kombinují hned několik faktorů: jsou gigantického rozsahu, mají obrovský komerční potenciál¹¹, nějakým způsobem se o ně zajímá téměř celá planeta a jsou organizovány ve spolupráci národních vlád a mezinárodních

---

¹⁰ V originálu: „[...] We recognize the growing contribution of sport to the realization of development and peace in its promotion of tolerance and respect and the contributions it makes to the empowerment of women and of young people, individuals and communities as well as to health, education and social inclusion objectives“ (United Nations Sportday nedatováno).

¹¹ O tom svědčí i následující čísla: některý ze zápasů posledního MS ve fotbale v Rusku (2018) vidělo 3, 5 miliardy lidí na Zemi (tedy více než polovina osob na naší planetě), finále mezi Francií a Chorvatskem 1, 12 miliardy (FIFA 2018a). Zahájení letních olympijských her v Londýně (2012) sledovalo něco na 900 milionů diváků (Kobierecki 2013: 49), alespoň část posledních ZOH v Pchjongčchangu (2018) zase 1, 92 miliardy lidí (Olympic 2018). Finále Ligy mistrů UEFA (nejdůležitější klubový zápas sezóny) získá každoročně pozornost 180 milionů lidí ve více než 200 zemích (Tayimlong 2017).

sportovních organizací. Jako „druhý řád“ těchto sportovních událostí můžeme označit světové šampionáty v kriketu a ragby a fotbalovou Ligu mistrů pořádanou UEFA. Jakékoliv pořádání takové události sebou nese velké finanční nároky na pořádání, odměnou však bývá v případě úspěšného zhoštění se akce značný mezinárodní respekt, polarizace společnosti či dočasné „zapomenutí“ negativních okolností. Nicméně právě získání prestiže bývá tím hlavním důvodem, proč státy uvažují o pořádání MS ve fotbale nebo olympijských her (Lin – Lee – Nai 2008: 28–29; Grix – Houlihan 2014: 572–574).

Na druhou stranu se od daného státu, který má o pořádání takové akce zájem, očekává splnění několika podmínek. Kandidátská země musí být dostatečně ekonomicky silná, její administrativní aparát musí dosahovat určité dostačující kapacity, musí mít již postavenou část infrastruktury (stadiony, veřejnou dopravu, hotely) a zbylou část dostavět v dostatečném časovém předstihu před začátkem akce, dále politická reprezentace musí poskytovat jasné záruky bezpečnosti v zemi, a nakonec stát jako takový musí mít v mezinárodním systému pozici někoho, kdo je schopen tak velkou událost uspořádat (Lenger – Schumacher 2015: 44).

V tabulkách č. 2, 3, 4 je zpracován seznam letních a zimních olympijských her a fotbalových mistrovství světa od roku 1990 až do současnosti. V tabulce č. 5 zase výhled do budoucnosti, respektive seznam nejbližších potvrzených LOH, ZOH i MS ve fotbale.

Tabulka č. 2: Seznam letních olympijských her od roku 1990 do 2016:

Rok pořádání	Pořadatel
1992	Barcelona, Španělsko
1996	Atlanta, USA
2000	Sydney, Austrálie
2004	Athény, Řecko
2008	Peking, Čína
2012	Londýn, Velká Británie

2016	Rio de Janeiro, Brazílie
------	--------------------------

Zdroj: Vytvořeno autorem

Tabulka č. 3: Seznam zimních olympijských her od 1990 do 2018:

Rok pořádání	Pořadatel
1992	Albertville, Francie
1994	Lillehammer, Norsko
1998	Nagano, Japonsko
2002	Salt Lake City, USA
2006	Turín, Itálie
2010	Vancouver, Kanada
2014	Soči, Rusko
2018	Pchjongčchang, Jižní Korea

Zdroj: Vytvořeno autorem

Tabulka č. 4: Seznam fotbalových MS od roku 1990 do 2018:

Rok pořádání	Pořadatel
1990	Itálie
1994	USA
1998	Francie
2002	Japonsko
2006	Německo
2010	Jihoafrická republika
2014	Brazílie
2018	Rusko

Zdroj: Vytvořeno autorem

Tabulka č. 5: Seznam potvrzených sportovních událostí v příštích letech (v chronologickém pořadí):

Událost	Rok pořádání	Pořadatel
Letní olympijské hry	2020	Tokio, Japonsko
Zimní olympijské hry	2022	Peking, Čína
MS ve fotbale	2022	Katar
Letní olympijské hry	2024	Paříž, Francie
MS ve fotbale	2026	Kanada, Mexiko, USA
Letní olympijské hry	2028	Los Angeles, USA

Zdroj: Vytvořeno autorem

Z výše uvedených tabulek vyplývá hned několik skutečností. Zaprvé, největší sportovní události pořádají téměř výhradně pouze ty nejbohatší a nejrozvinutější státy světa, snad jen s výjimkou Řecka (LOH 2004). Zadruhé, jejich geografické zaměření je v drtivě většině na severní polokouli, jediné výjimky tvořily Brazílie (MS ve fotbale 2014, LOH 2016) a Jihoafrická republika (MS ve fotbale 2010). Zatřetí je jasně patrný trend, kdy se o zisk sportovních akcí úspěšně ucházejí tzv. střední mocnosti¹² a nastupující mocnosti¹³, v našich případech Norsko (ZOH 1994), Kanada (ZOH 2010), Jihoafrická republika (MS ve fotbale 2010), Austrálie (LOH 2000) a Mexiko (MS ve fotbale 2028). Zvláštním případem je Katar. Ten v posledních letech začal využívat pořádání sportovních akcí jako svůj hlavní nástroj zisku soft power, přičemž zisk MS ve fotbale pro rok 2022 je jeho největším prozatímním úspěchem.

Pravděpodobně největším lídrem na poli pořádání sportovních akcí se v posledním desetiletí stal právě Katar, malá země na břehu Perského zálivu¹⁴. Katar byl za

¹² Jako střední mocnost lze označit takový stát, který se chová podle určitých morálních standardů a snaží se je prosazovat v mezinárodním prostoru. Střední mocnosti bývají součástí řešení větších mezinárodních otázek, aktivně působí v mezinárodních organizacích (Piknerová 2013: 53).

¹³ Tyto země jsou na ekonomickém vzestupu, primárně díky schopnosti značně exportovat. Na druhou stranu přijímají na své území zahraniční investice, taktéž se musejí potýkat s vnitřními společenskými problémy a poškozováním životního prostředí kvůli již zmíněnému finančnímu růstu (Pitař – Štollová nedatováno: 152–153).

¹⁴ Část o Kataru byla převzata, upravena a zkrácena z mé seminární práce „Katar jako velmoc sportovní diplomacie“, kterou jsem zpracovával v rámci kurzu KAP/STAT.

posledních 60 let transformován z chudého britského protektorátu do stavu, kdy se řadí mezi nejbohatší státy světa, což je způsobené zejména obrovskými zásobami ropy a zemního plynu (Central Intelligence Agency 2019). Katar je relativně novým hráčem na poli sportovní diplomacie. Jeho vzestup můžeme spojit se současným emírem Tamím ibn Hamad Al Sáním, který byl do roku 2015 prezidentem Národního olympijského výboru Kataru, nyní je jeho předsedou. Krom toho byl již v roce 2002 zvolen do Mezinárodního olympijského výboru, o čtyři roky později předsedal komisi 15. Asijských her. Je to právě Tamím ibn Hamad Al Sáním, kdo táhne kredit Kataru, jako velmoci sportovní diplomacie, strmě nahoru. Tento vzestup je důkazem strategického přístupu, který využívá sport jako prostředek pro rozvoj a vztahy s veřejností (BBC 2018b).

Středobodem všeho, co Katar ve spojení se sportovní diplomacií dělá, jsou ohromné finanční možnosti, které tato země má. Za poslední dekádu můžeme sledovat ohromné investice po celém světě, kvůli kterým byl v roce 2005 vytvořen speciální fond Qatar Sport Investment. Ten ve spolupráci s ministerstvem financí a katarským olympijským výborem rozhoduje o sportovních investicích na celé planetě. Od té doby můžeme sledovat obrovský rozmach čehokoliv s nápisem „Katar“ ve sportovním světě. Největší podíl na sportovních investicích Kataru má jednoznačně fotbal: jmenujme nákupy francouzského, respektive španělského klubu Paris Saint Germain a Málaga CF, sponzorování Barcelony a Bayernu Mnichov¹⁵, či pořízení TV práv na fotbalové soutěže pro stanici Al Jazeera. Ta je dnes díky investicím největším sportovním kanálem na Blízkém východě (Amara 2013).

Nicméně hlavním polem, kde Katar v rámci sportovní diplomacie působí, je pořádání sportovních událostí, jejich význam je v mnoha případech globální. Prvopočátek rozmáchlého katarského počínání můžeme datovat od roku 2006, kdy země hostila Asijské hry (Antwi-Boateng 2013: 45). Akce se relativně vydařila,

---

¹⁵ Katar by zcela jistě koupil rád i tyto kluby, ale ani v jednom případě to není možné. Barcelona je v principu vlastněna 180 000 fanoušky, a dle prezidenta nikdy nebude na prodej (Conn 2011). V Německu zase platí pravidla, kdy soukromý subjekt může vlastnit pouze 49% akcií tak, aby neměl jejich většinu. Výjimkami v tomto systému jsou Bayer Leverkusen a VfL Wolfsburg, které jsou vlastněny Bayerem, respektive Volkswagenem, avšak již tomu tak je od jejich založení (Evans 2013).

avšak pro Katar bylo nejdůležitější, že si dokázal, že může pořádat i větší sportovní události. V krátkém sledu následovalo pořádání tenisových turnajů sérií ATP i WTA, atletického mítinku Diamantové ligy, halového mistrovství Evropy v atletice, závody motorek Moto GP, cyklistického světového šampionátu, či mistrovství světa v házené. Samotným vrcholem bylo získání fotbalového šampionátu pro rok 2022, což však vyvolalo vlnu nevole. Problematika katarského šampionátu bude diskutována v části textu o FIFA. Jediným neuskutečněným snem Kataru je získání pořadatelství letních olympijských her. Země se o to pokoušela, kdy se snažila získat hry pro rok 2016, později i 2020, avšak v obou případech odešla poražena, nejdříve brazilským Riem, později japonským Tokiem (Amara 2013; Kessous 2011).

Hlavní motivací, proč se Katar v rámci sportovní diplomacie tak činí, je zvyšování prestiže. Krom toho také tímto způsobem „soupeří“ s ostatními arabskými emiráty, tedy Bahrajnem či Kuvajtem. Dále budování statutu Kataru jako sportovní velmoci upevňuje pozici rodiny Al-Sání v čele země (Brannagan – Giulianotti 2014: 714–716). V neposlední řadě přítomnost velkých sportovních šampionátů Kataru zajišťuje příjmy do státního rozpočtu, jelikož jak už bylo zmíněno, tyto akce mají obrovský komerční potenciál (Wentz 2014).

Díky pořádání sportovních událostí dokázaly v uplynulých letech pozici na mezinárodním poli posílit¹⁶, například Jihoafrická republika po MS ve fotbale v roce 2010, a Brazílie, která uspořádala v rozmezí dvou let hned dvě největší sportovní události – MS ve fotbale (2014) a LOH (2016). Obě země na těchto akcích prokázaly, že v poslední době učinily ekonomický i sociální rozvoj. Navíc dokázaly, že mohou v systému být považovány za důležité aktéry, kteří zvládnou vysokou míru zodpovědnosti (Murray 2012: 582; Pigman 2014: 99).

---

¹⁶ Opačného efektu dosáhla v určitém ohledu Čína v době konání letních olympijských her v Pekingu v roce 2008, kdy zažívala sérii rozsáhlých protestů v Tibetu. Těch si logicky všimlo i mezinárodní společenství, které posléze upozornilo i na nedodržování ekologických limitů či porušování lidských práv v zemi. Někteří zástupci amerického kongresu odmítli do Číny vycestovat, dokonce padaly návrhy na bojkot her ze strany americké výpravy. Nic takového se však neuskutečnilo, přesto pověst Číny zůstala alespoň z menší míry pošramocena (Bowersox 2016: 260; Pigman 2014: 101).

1.2.4 Sportovní diplomacie v praxi

Případů, kdy bylo možné pozorovat praktické využití sportovní diplomacie, je vícero, ty nejnámější budou prezentovány níže.

Prvním příkladem toho, jak byl sport využit na diplomatickém poli, je tzv. ping-pong diplomacy. Tento termín označuje navázání diplomatických vztahů mezi USA a Čínou na počátku 70. let minulého století, které proběhlo díky ping-pingovým zápasům (Itoh 2011: 1). V dobách studené války byly vzájemné vztahy velice napjaté, USA odmítly uznat komunistickou Čínu, naopak uznávaly Tchajwan, dokonce z pevninské Číny stáhly veškerý svůj administrativní personál. Výjimkou nebyly ani posměšné výroky na adresu druhého státu či obchodní embarga, což ve výsledku vztahy ještě více ochlazovalo. V 60. letech narušené vztahy s komunistickou Čínou komentoval tehdejší americký prezident Lyndon Johnson takto: „Dokud komunistická Čína podporuje konflikty a provádí násilí, k zlepšení vztahů nedojde“¹⁷ (Johnson 1964 cit. dle Bao nedatováno: 1–2).

Nicméně krátce na to Spojené státy pochopily, že dochází k rozkolům mezi Pekingem a Moskvou, tudíž došly k názoru, že se jim otevírá šance udělit sovětskému rivalovi další ránu. Na počátku 70. dochází i k uznání komunistické Číny na poli OSN, USA navíc nemohly ignorovat růst mocenských i ekonomických kapacit pevninské Číny, zároveň Washington doufal v pomoc Pekingu při řešení vietnamské otázky. To vše vedlo k přesvědčení, že je nutné vztahy s Maovo Čínou redefinovat. Byly tedy provedeny první diplomatické kontakty, oba vrcholní představitelé (Richard Nixon a Mao Ce-tung) si začali vyměňovat první „pozdravy“, které krom jiného (setkání amerického a čínského hráče na turnaji v Japonku v březnu 1971) vedly k tomu, že Mao pozval americké hráče ping-pongu k utkáním hraným na čínské půdě. Nixon netajil své potěšení z této zprávy: „Jsem stejně tak překvapen jako potěšen, nikdy jsem si nemyslel, že

---

¹⁷ V originálu: „So long as the communist Chinese pursue conflict and preach violence, there can be and will be no easing of relationships“ (Bao nedatováno: 2).

čínská iniciativa bude zhmotněna do formy pozvání ping-pongového týmu¹⁸ (Nixon 1971 cit. dle Bao nedatováno: 4–5).

To proběhlo v dubnu 1971, kdy americký tým odehrál několik utkání se svými čínskými soupeři před zaplněnými arénami v Pekingu i Šanghaji, a následně byl dokonce pozván na slavnostní banket organizovaný tehdejším čínským premiérem Čou En-lajem. V tomto období také USA zrušily již zmíněné obchodní embargo, jež fungovalo na dvacet let. Na oplátku Američané pozvali čínský tým k odehrání utkání v Detroitu o rok později (Fouda 2010: 4–5). Ještě v roce 1971 navštívil Čínu i tehdejší americký ministr zahraničí Henry Kissinger, který se zde potkal se svým čínským protějškem. Veškerá ping-pongová diplomacie vyvrcholila setkáním Richarda Nixona a Mao Ce-tunga na čínské půdě v únoru 1972 (Kobiercki 2016a: 310), viz příloha č. 2. Výsledkem se stalo Šanghajské komuniké, které redefinovalo oficiální diplomatické čínsko-americké vztahy (Fouda 2010: 10–13). Pohledem sportovní diplomacie dnes bývá na ping-pongovou diplomacii nahlíženo jako na něco, co vzešlo ze sportu samotného (poukázání na ono setkání hráčů v Japonsku), ale později bylo přejato vládními zmocněnci, kteří ping-pong využili k diplomatické misi (Murray – Pigman 2014: 1001). Někdy zase bývá ping-pongová diplomacie označována jako nástroj testování veřejného mínění v obou zemích, zdali by veřejnost přijala oteplení vzájemných vztahů. Tak či tak, s odstupem téměř 50 let se ping-pongová diplomacie jeví jako významný úspěch sportovní diplomacie a jako důkaz toho, že sport má v moderní diplomacii své místo (Kobiercki 2016 a: 311–312).

Atmosférou studené války byla ovlivněna i další sportovně-politická událost, tzv. Série století mezi Kanadou a Sovětským svazem, která spočívala v sérii hokejových utkání mezi oběma zeměmi. Během krátkého období na podzim 1972 došlo ke značnému sblížení dvou zneprátených zemí díky hokeji. Ten je v obou zemích považován za nejdůležitější a nejpopulárnější sport, proto není divu, že událost měla takový dopad na diplomatické vztahy. Sérii století však předcházela

---

¹⁸ V originálu: “I was as surprised as I was pleased by this news. I had never expected that the China initiative would come to fruition in the form of a ping-pong team” (Bao nedatováno: 5).

jeden výrazný problém, a to rozdílné pohledy obou zemí na profesionalismus v rámci hokeje. V Kanadě hráli nejlepší hráči profesionální NHL, což je tehdy diskvalifikovalo z účasti na olympijských hrách nebo mistrovství světa. Naopak v Sovětském svazu měli hráči statut amatéra. Režim pouze předstíral, že hokejisté jsou zaměstnání, proto mohli hokeji věnovat veškerý svůj čas. V tu chvíli si v Kanadě uvědomili, že tento systém předznamenává neúspěchy národního týmu na OH nebo MS, a země začala tláčit na IIHF, aby pravidla změnila. To se nestalo, na což Kanada reagovala odchodem ze struktur organizace, a dokonce se i vzdala pořádání MS 1970. Zodpovědní lidé si však chybu uvědomili a začali pracovat na znovuvybudování prestiže své země pomocí hokeje (Kobierecki 2016b: 21–22; Klein 2012).

Hlavní postavou tohoto procesu se stal tehdejší kanadský premiér Pierre Trudeau¹⁹. Ten zastával názor, že jelikož je hokej důležitým elementem pro oba národy, mohl by se stát tím správným nástrojem pro vzájemné sblížení. Trudeauovými prvními kroky se staly schůzky s jeho sovětským protějškem Kosyginem, na které navázala již zmíněná Série století (Macskimming 2017). V rámci ní se odehrálo celkem osm utkání, každá země hostila polovinu zápasů. Z celkového vítězství se po dramatickém průběhu (znázorněn v příloze č. 3) radovali Kanadčané, nicméně sport byl v tomto případě upozaděn pro dosažení důležitějších cílů (Stubbs 2016). Obě země navázaly užší diplomatické vztahy a atmosféra studené války se o něco více oteplila (Kobierecki 2016b: 23–27).

Poslední dva případy využití sportovní diplomacie v praxi se datují do let 2016, respektive 2018. Tím první se stalo vytvoření tzv. uprchlického olympijského týmu, jenž se zúčastnil letní olympiády v brazilském Rio De Janeiro v roce 2016. Takový tým složený z uprchlíků fungoval v rámci her vůbec poprvé v moderní historii, tedy od roku 1896 (UHNCR nedatováno). Celkově bylo vybráno deset uprchlíků ze čtyř různých zemí. Pět zástupců v uprchlickém družstvu měl Jižní Súdán, po dvou Kongo a Sýrie, celou desítku uzavíral sportovec z Etiopie. Dle

---

¹⁹ Otec současného premiéra země Justina Trudeaua.

prezidenta Mezinárodního olympijského výboru Thomase Bacha mělo vytvoření takového týmu poslat vzkaz s nadějí všem uprchlíkům na celém světě²⁰. Sami uprchlíci v rozhovorech po závodech mluvili o rovnosti, kterou nyní pocítují: „Soupeříme jako lidské bytosti, úplně stejně jako ostatní. Jsme desetičlenný tým uprchlíků vybraný MOV a jeho vlajka nás vede. 65 milionů jiných uprchlíků nás sleduje, což je více než jedna země. Inspirujeme je,“²¹ komentoval svůj pobyt v Riu jeden z členů týmu, maratonec Yonas Kinde (BBC 2016a).

Mezi desítkou sportovců bylo pět atletů, dvě judistky, maratonec, plavkyně a plavec. Byť nikdo z nich se ani nepřiblížil nějakému většímu sportovnímu úspěchu (Blair 2016), v tomto případě šel sport jako takový stranou. Účast uprchlického týmu, jehož sportovci závodili pod olympijskou vlajkou a samozřejmě se účastnili slavnostního zahájení (viz příloha č. 4), se stala symbolem naděje pro uprchlíky na celém světě a přinesla globální pozornost uprchlické krizi. Aby se však nejednalo pouze o krátkodobou pomoc, MOV se zavázal olympijským uprchlíkům pomáhat i po skončení olympiády. Mise olympijského týmu uprchlíků na hrách v Riu se ukázala jako další případ toho, kdy se maže hranice mezi politikou a sportem, a z obou se stává jeden živý organismus, který v tomto případě pomáhá (Olympic 2016). Na druhou stranu však zaznívaly i kritické názory, které zmiňovaly zejména nefunkčnost mezinárodního společenství, která vedla k prudkému navýšení počtu uprchlíků po celém světě. Jinými slovy, místo toho, aby státy řešily původ a příčinu krize, nabízejí místo řešení vytvoření onoho uprchlického týmu, jenž sice přitáhl spoustu pozornosti, ale jeho reálný dopad na uprchlickou krizi je minimálně diskutabilní (Lind 2016).

Posledním případem sportovní diplomacie demonstrovaným v této části práce jsou již v úvodu zmíněné události ze zimních olympijských her v jihokorejském Pchjongčchangu ze zimy 2018. Právě během nich došlo k alespoň částečně znatelnému pokroku v politické situaci na korejském poloostrově. Jak Jižní Korea,

---

²⁰ Svět si v té době procházel velkou migrační krizí, kterou byla nejvíce postižena Evropa. Ta v té době zažívala nejsilnější přísun uprchlíků za dlouhé desítky let (UN Refugees nedatováno).

²¹ V originálu: We compete like human beings, like the others. We are 10 refugees selected by the IOC and their flag leads us. Sixty-five million follow us, more than one country. We are inspiring them" (BBC 2016).

tak i KĽDR spolu válčily v letech 1950-1953, a jelikož ani jedna strana nebyla schopna dosáhnout vítězství, byla ustanovena tzv. demilitarizovaná zóna, která obě země odděluje dodnes. Jen 50 kilometrů od ní se nachází samotný Pchjongčchang, z čehož lze usoudit, že právě centrum poslední olympiády se mohlo stát ideálním místem na zlepšení vzájemných vztahů. Sám jihokorejský prezident Mun Če-in označil jihokorejskou olympiádu jako „Hry míru“ (BBC 2018c).

Krom toho, že obě korejské reprezentace pochodovaly při slavnostním zahájení pod jednou vlajkou a ženský hokejový tým byl složen jak z jihokorejských, tak i severokorejských hráček, tak celá akce byla šancí na pokrok na diplomatickém poli. Účastnili se jí důležití členové jak severokorejské, americké tak i jihokorejské diplomacie. Například se jednalo o severokorejského generála Kim Jo-čonga, sestru severokorejského vůdce Kim Čong-una, dceru amerického prezidenta Donalda Trumpa Ivanku, amerického viceprezidenta Mika Penceho či jihokorejského prezidenta Mun Če-ina. Následně se jednotlivé administrativy předháněly v pochvalných vyjádřeních na adresu ostatních a dohodly se, že by všechny tři strany měly pracovat na vylepšení vzájemných vztahů. O potřebě kooperace mluvil při zakončení her i prezident MOV Thomas Bach. Olympijské hry v Pchjongčchangu nabídly ideální příležitost na změnu ve složité geopolitické oblasti, kde desítky let vládlo napětí. S odstupem času budou moci být brány ZOH 2018 jako zlomový bod, kdy se severokorejsko-jihokorejské i severokorejsko-americké vztahy začaly obracet k lepšímu (Vassilyeva 2018; Masslive 2018). To ostatně může značit i historická schůzka mezi prezidentem USA Donaldem Trumpem a severokorejským vůdcem Kim Čong-unem, jež se odehrála v červnu 2018 v Singapuru (Buncombe 2018).

Jihokorejské hry měly ještě jeden politicko-sportovní rozsah. Kvůli obviněním ze státem řízeného dopingu museli ti ruští sportovci, kteří byli k účasti vůbec připuštěni, startovat pod olympijskou vlajkou s tím, že nereprezentují přímo Ruskou federaci, ale jedná se o „olympijské sportovce z Ruska“ (Wharton 2018).

1.3 Mezinárodní sportovní organizace a jejich role ve sportovní diplomacii

Klíčovým aktérem sportovním diplomacie jsou krom států mezinárodní sportovní organizace. Těmi dvěma nejdůležitějšími²² jsou již zmíněné FIFA a Mezinárodní olympijský výbor, nicméně existuje celá řada dalších sportovních organizací, jež mají značný význam.

V následné tabulce jsou uvedeny nejvýraznější sportovní organizace s ohledem na popularitu jednotlivých sportů ve světě.

Tabulka č. 6: Přehled vybraných mezinárodních sportovních organizací

Zkratka organizace (ang.)	Celý název organizace (česky)	Rok založení	Sídlo
FIA	Mezinárodní automobilová federace	1904	Paříž, Francie
FIBA	Mezinárodní basketbalová federace	1932	Mies, Švýcarsko
FIFA	Mezinárodní federace fotbalových asociací	1904	Curych, Švýcarsko
FIVB	Mezinárodní volejbalová federace	1947	Paříž, Francie
IAAF	Mezinárodní asociace	1912	Monako

²² Jejich význam vychází hned z několika faktorů: obě organizace těží z obrovské autority, kterou si stihly vybudovat, organizují největší sportovní události se značným společenským, politickým i komerčním potenciálem, FIFA navíc řídí nejpopulárnější sport na světě (Daver-Massion nedatováno).

	atletických federací		
ICC	Mezinárodní kriketová rada	1909	Dubaj, SAE
IIHF	Mezinárodní federace ledního hokeje	1908	Curych, Švýcarsko
IOC	Mezinárodní olympijský výbor	1894	Lausanne, Švýcarsko
ITF	Mezinárodní tenisová federace	1913	Londýn, Velká Británie
UCI	Mezinárodní cyklistická unie	1900	Paříž, Francie

Zdroj: Vytvořeno autorem

V rámci mezinárodních vztahů jsou mezinárodní sportovní organizace nestátními aktéry, kteří, dle Murrayho a Pigmana (2014), vytvářejí svůj vlastní specifický druh sportovní diplomacie, v angličtině nazývaný jako *international-sport-as-diplomacy*. V rámci ní se jednotlivé organizace a její členové zapojují do jednání s národními vládami i regionálními orgány, taktéž dochází začlenění velkých nadnárodních korporací ve smyslu sponzoringu. Dle zmíněné dvojice autorů se jedná, co se týče jeho dopadů, o nejvýznamnější druh sportovní diplomacie, a to díky svému objemu, četnosti a schopnosti zapojit masovou veřejnost (Murray – Pigman 2014: 1099).

Sportovní organizace lze v zásadě rozřadit na tři základní kategorie. Zaprvé to jsou sportovní řídicí orgány, které spravují a řídí jeden či více sportů, zaměřují se na jejich rozvoj na všech úrovních a zajišťují možné úpravy sportu jako takového i soutěží. Jako příklady lze zde uvést FIFA, MOV, FIA či IIHF. Zadruhé se jedná o organizace, jejichž primární funkce je pořádání sportovních akcí, turnajů, šampionátů, atd. Ty by měly následně uspokojit potřeby profesionálního sportu. Tuto definici splňuje například organizace Amaury Sport Organisation pořádající

cyklistický závod Tour de France nebo Rallye Dakar, či Anglická fotbalová asociace stojící za Premier League. Posledním druhem jsou organizace zastřešující amatérský a rekreační sport, nejčastěji situované na lokální či komunitní úrovni (Gómez – Opazo – Martí 2008: 4–5), tento typ je velice populární v USA ve formě různých organizací spolupracujících s tamními univerzitami. V některých případech se uvádí i čtvrtý typ organizace, a to specializované agentury fungující ve sportu, například Světová antidopingová agentura (WADA) či Mezinárodní sportovní arbitráž CAS (Alm – Geeraert – Groll 2013: 194).

Pro tuto práci je nejdůležitější první typ sportovní organizace, tedy ten, který podporuje a rozvíjí daný sport v globálním měřítku. Tyto organizace mají nad sportem dokonalý přehled a kontrolu, často vykonávanou pomocí dílčích kontinentálních a regionálních poboček. Ty se věnují rozvoji sportu na lokální a národní úrovni, jakmile se dostane daný sport na mezinárodní hladinu, kontrolu opět přebírá nadřazená mezinárodní organizace (Gómez – Opazo – Martí 2008: 6). Přesně takto v rámci fotbalu funguje FIFA, UEFA a Fotbalová asociace České republiky (FAČR). Globálně fotbal zastřešuje FIFA, UEFA dohlíží na kopanou jako celek na evropském kontinentu, zatímco český fotbal má na starost FAČR.

Základními principy mezinárodních sportovních organizací by měly být autonomie, transparentnost, odpovědnost a čestné a etické²³ chování. Autonomií je myšleno nezávislé a suverénní jednání, které nedává příležitost ke korupci. Transparentností zase možnost přístupu k informacím o organizaci, komunikace směrem k veřejnosti a otevřenost vůči externímu monitorování a auditům, které dávají členům vědomí, že v organizaci je vše v pořádku. V rámci odpovědnosti se organizace zaručuje za správné směřování svého sportu. Čestné a etické chování není myšleno pouze ve vztahu k možným úplatkům, ale i tak, že organizace by měly nést určitou společenskou zodpovědnost (kvůli tomu má spousta organizací

---

²³ Organizace obecně by měly stát na určitých principech (viz výše), které však bývají při těchto kauzách často narušovány. Přestává platit skutečnost, že sport je symbolem respektu, sebedisciplíny a zdraví, na které jsou navázané úspěchy. Naopak roste role podvádění a peněz, které narušují tyto hodnoty (Maennig 2017: 1).

své vlastní rozvojové projekty). Sport by měl působit pozitivně na společnost a organizace by se měl postarat, aby se tomu tak dělo (Maennig 2017: 3–4).

Důležitým bodem fungování mezinárodních sportovních organizací je pořádání velkých sportovních událostí typu mistrovství světa, Evropy nebo olympijských her ve smyslu komercializace sportu. Z těchto akcí plynou organizacím největší finanční zisky. Ty většinou pocházejí z privátního sektoru díky smlouvám se soukromými subjekty. Nicméně bývá zvykem, že se na spolufinancování takových akcí podílí i vláda státu, kde se šampionát koná (Maennig 2017: 8). Ta naopak získává část finančního výtěžku například z prodeje vstupenek, byť většina peněz jde za pořádající organizací. V poslední době byl patrný trend, kdy přestává být zájem o pořádání olympijských her ze stran měst i států. Může za to především vzrůstající finanční náročnost²⁴ i odpor veřejnosti. Pořádající státy se také bojí nevyužívání sportovišť po konci akcí, tzv. bílých snů²⁵. Již letní olympijské hry v Montrealu v roce 1976 mnohokrát přesáhly původní rozpočet, od té doby se náklady pouze navyšují. Rekordmanem se stala zimní olympiáda v Soči z roku 2014, která stála 50 miliard amerických dolarů (McBride 2018). O dva roky později v Riu byly náklady vyčísleny na 20 miliard dolarů (McBride 2018), v případě Pchjongčchangu (2018) na 13 miliard (McBride 2018).

V uplynulých letech jsme mohli zaznamenat dlouhý seznam měst, která se stáhla z kandidatury na pořádání olympijských her. Ať už se jedná o Oslo, Stockholm, Boston, Budapešť, Hamburg nebo Řím, ve všech případech se města (ve spolupráci se svými občany) rozhodla přihlášku stáhnout. Nejčastěji se bojí značných investic, které ještě předcházejí podání samotné kandidatury. Když se japonské Tokio ucházelo o letní olympiádu pro rok 2016, utratilo jen za přípravu samotné kandidatury, která navíc dopadla neúspěšně, 150 milionů amerických dolarů (McBride 2018). V případě úspěšné kandidatury navíc rozpočet

---

²⁴ Postupný nárůst financí potřebných k pořádání OH je možné pozorovat na příloze č. 6.

²⁵ Dokonalým případem jsou řecké Athény, které hostily olympijské hry v roce 2004. Většina sportovišť krátce po hrách začala chátrat, jejich využití se zkrátka nenašlo (Bloor 2014). Stejný osud se čeká i u stadionů v Kataru, kde se odehraje MS ve fotbale v roce 2022. Množství fotbalových hřišť, které jsou zde v současnosti budována levnou pracovní silou z ciziny, po turnaji nenajde využití a s největší pravděpodobností tak začne chátrat (Vait 2019).

exponenciálně roste kvůli budování nutné infrastruktury, jež bývá z velké části placena z daní občanů. I proto se OH v poslední době přesunuly zejména do Asie, která si díky ekonomickému růstu může olympiádu stále dovolit, byť v roce 2024 a 2028 se hry vrátí do Evropy (Paříž), respektive Severní Ameriky (Los Angeles) (McBride 2018).

Nicméně právě pořádání sportovních událostí je podstatnou součástí budování soft power států. Organizace MS ve fotbale nebo OH je ideální příležitostí, jak se představit globálnímu publiku a právě mezinárodní sportovní organizace v tomto procesu hrají významnou roli v tom smyslu, že tyto akce státům přidělují. Jinými slovy poskytují státům prostor pro sebe prezentaci vedoucí k posílení soft power. Města, regiony či celé státy, které dokázaly v minulosti úspěšně uspořádat takovou akci, se po jejím skončení mohly pyšnit zvýšením renomé. Ať už se jednalo o Calgary (ZOH 1988), Barcelonu (LOH 1992) nebo z těch nedávnějších Jižní Koreu (MS ve fotbale 2002, ZOH 2018), Německo (MS ve fotbale 2006) či Londýn (LOH 2012), ve všech případech se na pořadatele snášela častá chvála, ze které mohli čerpat pro svou soft power (Grix – Houlihan 2014: 572–574). Nicméně bez rozhodnutí mezinárodní sportovní organizace by tyto státy nedostaly šanci akci uspořádat.

Důležitou součástí sportovních organizací jsou tzv. policy-makers, tedy nejužší vedení, které zodpovídá za přijatá rozhodnutí a reprezentuje celou organizaci navenek. Každá organizace má svého předsedu, prezidenta, někoho, kdo plní funkci nejvyššího představitele. V případě MOV je to od roku 2013 Thomas Bach. FIFA zase vládne od roku 2016 Gianni Infantino, který nahradil dlouholetou tvář organizace, Seppa Blattera²⁶.

Členem mezinárodních sportovních organizací nebývají samotné státy, nýbrž národní asociace, svazy, unie a federace. O jejich přijetí členství rozhodují samy organizace, alespoň v teoretické rovině by rozhodnutí mělo být nezávislé, daný stát by neměl na organizaci nijak tlačit nebo vyvíjet jakoukoliv aktivitu, která by

---

²⁶ Ten se po konci ve FIFA vrátil ke své původní profesi, opět se z něj stal hokejový novinář (Hrabě 2019).

mohla vést k ovlivnění rozhodnutí organizace. Již v době dekolonizace, rozpadu Sovětského svazu i bývalé Jugoslávie značně narostl počet členů v podobných sportovních organizacích. Často se stávalo, že nově vzniklé státy s přihláškou do OSN rovnou zasílaly podobnou žádost o členství ve FIFA. Státy si již tehdy byly vědomy skutečnosti, že členství ve FIFA má svou váhu a neúčast v takovéto výrazné organizaci by mohla mít nepříjemné důsledky. Celé toto období pěkně sumarizuje Pascal Boniface, jenž tvrdí, že od té doby se k třem základním charakteristikám státu (území, obyvatelstvo, vládní autorita) přidala i čtvrtá: národní fotbalový tým, který má jak v rámci vnitrostátního, tak i mezinárodního kontextu podobný význam jako tři předchozí faktory (Boniface 1998: 91).

Mezinárodní sportovní organizace často mívají své vlastní rozvojové projekty, se kterými vstupují do této problematiky. Ty bývají většinou spojené s rozvojem daného sportu, ale v případě FIFA lze vyzorovat i aktivity, které mají za cíl zkvalitnit život bez ohledu na fotbal.

2 Případová studie FIFA jako mezinárodní sportovní organizace

2.1 Představení FIFA, struktura organizace

FIFA (Mezinárodní federace fotbalových asociací, francouzsky *Fédération Internationale de Football Association*, anglicky *International Federation of Association Football*) je mezinárodní sportovní organizace, hlavní hybatel veškerého fotbalového, futsalového a plážovo-fotbalového dění na světě. V současnosti je členem FIFA 211 členů (FIFA nedatováno a), mezi nimiž jsou někteří, které však mezinárodní společenství neuznává jako suverénní státy. V porovnání s OSN má FIFA hned o 18 členů více (United Nations 2019). Pod organizaci spadá hned šest kontinentálních konfederací, jmenovitě se jedná o: UEFA pro Evropu, AFC pro Asii a Austrálii, OFC pro Oceánii, CONMEBOL pro Jižní Ameriku, CONCACAF pro Severní Ameriku a CAF pro Afriku. Nejpočetnější konfederací je UEFA s 55 členy, následuje CAF s 54 členy, AFC s 46 členy, CONCACAF s 35 členy, OFC s 11 členy a nakonec CONMEBOL s 10 členy (FIFA nedatováno a).

Současným prezidentem FIFA je Švýcar s italskými kořeny Gianni Infantino²⁷, jenž po skandálech spojených s korupcí tehdejšího prezidenta FIFA Seppa Blattera²⁸ se v roce 2016 stal novým prezidentem organizace. Jako její hlavní představitel ji zastupuje navenek, reprezentuje ji a pracuje na zapracování reformy, které si organizace dala po skandálech za úkol (FIFA nedatováno b).

---

²⁷ Jeho funkcionářský vzestup můžeme registrovat od roku 2000, kdy vstoupil do řad UEFA. Tam měl z počátku na starost tým spolupracovníků, jehož cílem bylo posilovat vzájemné vztahy mezi národními celky a jednotlivými ligovými kluby. O devět let se stal generálním sekretářem UEFA, kde dbal na postupný rozvoj evropského fotbalu, dodržování finančního fair-play, podporu marketingového potenciálu fotbalu či vývoj předních evropských soutěží, tedy Ligy Mistrů, Evropské ligy (dříve Pohár UEFA) i evropského šampionátu EURO. Infantino byl po dlouhou dobu tváří losování skupin i play-off evropských pohárů, díky čemuž ho spousta fanoušků při nástupu do pozice prezidenta FIFA již znalo (viz příloha č. 7).

²⁸ Toho autorka britského listu The Guardian Marina Hyde nazvala „nejúspěšnějším ne-vraždícím diktátorem na světě od dob Tita“ (V originálu: „He may well be the most successful non-homicidal dictator of the past century. Certainly since Marshal Tito“) (Hyde 2015).

Všech 211 členů FIFA se schází na každoročních kongresech²⁹. Kongres je nejvyšším zákonodárným orgánem organizace, na němž má každý člen jeden hlas, funguje zde tedy základní princip demokracie. Silné členské asociace FIFA se tak rozvíjejí, ale zároveň nedochází k potlačování těch slabších členů organizace (Hrabě 2019). To znamená, že i ty největší národní fotbalové asociace mají v rámci FIFA stejné hlasovací právo jako ty nejmenší, jinými slovy se neliší důležitost hlasu mezi Německem a Cookovými ostrovy. Na kongresech se přijímají důležitá interní opatření, schvalují reformy i rozpočet organizace a hlavně se přidělují pořadatelství mistrovství světa a volí se nový prezident (FIFA nedatováno c). Krom pravidelných kongresů se můžou ve výjimečných případech konat i ty mimořádné, a to v případě naléhavé situace. Takový se například konal v roce 2016 v souvislosti s rozsáhlým korupčním skandálem, který ve výsledku stál prezidentské křeslo Seppa Blattera. Dle samotné organizace měl tento kongres být „zásadním krokem k modernizaci institucionální kultury v rámci organizace“ (FIFA 2016).

Dalším důležitým orgánem je výkonný výbor FIFA (v angličtině FIFA Council). Ten se skládá z 37 členů, jeho vrcholným představitelem je prezident organizace. Dále se na fungování VV podílí 8 viceprezidentů a dalších 28 řadových členů, kteří jsou voleni na čtyři roky. Nikdo ze zástupců VV nesmí odsloužit více než tři volební období, zajímavostí také je, že za každou konfederaci musí být zastoupena alespoň jedna žena. Počet zástupců ve výkonném výboru FIFA se odvíjí podle počtu jednotlivých zemí v rámci FIFA, tzn., že nejsilnější UEFA má ve VV hned devět členů, zatímco nejslabší OFC jen tři zástupce. Jedním z viceprezidentů VV

---

²⁹ Poslední kongres, v pořadí již 68., se odehrál během ruského mistrovství světa v Moskvě. Na něm byli s finančními výsledky FIFA obeznámeni jednotliví členové, dále se diskutovalo o dalších reformách, o následujícím rozvoji fotbalu a hlavně na něm došlo k určení pořadatele mistrovství světa v roce 2026. Tím se stala společná kandidatura Spojených států amerických, Kanady a Mexika, která v hlasování porazila Maroko poměrem 134 ku 66 (FIFA 2018b). Krom toho na něm se svým projevem vystoupil i prezident Ruské federace Vladimír Putin, jenž vyjádřil své potěšením nad tím, že zrovna jeho země může pořádat tak významnou událost, ocenil práci všech, kteří se na organizaci šampionátu podíleli a ocenil práci Infantina. Také poděkoval za všechny ruské občany, kteří o pořádání fotbalového šampionátu dlouho snili, a až nyní se jejich sen splnil, zároveň si pochvaloval investice do infrastruktury, a těšil se na to, až fanoušci ze všech koutů světa se sjedou do Ruska si užít velký fotbalový svátek (Kremlin 2018). Nadcházející kongres FIFA se uskuteční na začátku června 2019 v Paříži, kde bude zvolen i nový prezident organizace (FIFA 2018b).

je i nejmocnější muž evropského fotbalu a současně prezident UEFA, Slovinec Aleksander Čeferin (FIFA nedatováno d).

Strukturu FIFA doplňují jednotlivé komise, jež mají rozdílné úkoly. V současnosti se jedná hned o devět dílčích komisí, které spadají pod výkonný výbor FIFA, jemuž krom svých primárních funkcí také radí a asistují³⁰. Sídlem FIFA je generální sekretariát ve švýcarském Curychu (viz příloha č. 8), kde funguje veškerý administrativní aparát celé organizace. Ten čítá na 400 lidí, kteří se starají o každodenní chod organizace a o implementaci rozhodnutí. Generálním sekretářem FIFA je na jaře 2019 Fatma Samoura ze Senegalu (FIFA nedatováno f).

FIFA se musí chovat dle Osnov FIFA (FIFA Statutes) a řídit se jimi. Tento páteřní, téměř 90 stránkový dokument je volně stažitelný na stránkách organizace a pojednává o všech orgánech, fungování, principech i cílech organizace. Jinak řečeno, může být označen za „ústavu FIFA“ (FIFA Statutes 2018).

Vrcholnou událostí, jež FIFA pořádá, je Mistrovství světa ve fotbale (v originále FIFA World Cup, někdy se využívá španělský výraz Mundial). To se koná každé čtyři roky, první proběhlo v roce 1930 v Uruguayi, to poslední v roce 2018 v Ruské federaci³¹. Příští šampionát se uskuteční na přelomu listopadu a prosince 2022 v Kataru. Vůbec poprvé v historii se bude hrát v zimním termínu, dosud se

---

³⁰ Výčet komisí je následující: Development Committee; Finance Committee; Football Stakeholders Committee; Governance Committee and Review Committee; Medical Committee; Associations Committee; Organising Committee for FIFA Competitions; Players' Status Committee; Referees' Committee (FIFA nedatováno e). Všechny tyto uvedené komise nemají volné působnosti, vždy jsou v nějakém případě na FIFA závislé. Naproti tomu v rámci organizace působí čtyři komise, jejichž fungování je zcela nezávislé na činnosti FIFA, a jejich členové nejsou zástupci FIFA. Konkrétně se jedná o Audit and Compliance Committee, Independent Ethics Committee, Disciplinary Committee a Appeal Committee (FIFA Statutes 2018). Podrobnější info o fungování jednotlivých komisí viz odkaz.

³¹ Je důležité zmínit, v jakém politickém kontextu MS v Rusku probíhalo. Ekonomika Ruské federace nadále ztrácela z důvodu sankcí, které na ni uvalil Západ, Kreml byl také obviňován z pokusu o vraždu Sergeje Skripala a jeho dcery v anglickém Salisburu. Země nadále čelila kritice za porušování lidských práv, i za narušování vnitřní integrity Ukrajiny. K tomu i ruské vojenské síly participovaly na konfliktu v Sýrii (Ortega 2018; Connolly 2018). To vše ale nebránilo prezidentovi FIFA Infantinovi, aby si při zahajovacím utkání mezi Ruskem a Saudskou Arábií seděl mezi prezidentem Ruska Putinem a saudskoarabským princem Mohamedem bin Salmánem, jehož země je taktéž obviňována z porušování lidských práv i podpory wahhábismu (Jansen 2018) Navíc v případě dalšího vyhrocení saudskoarabsko-katarských vztahů může dojít k ohrožení bezpečnostní situace katarského šampionátu v roce 2022 (Vait 2019).

všechny závěrečné turnaje odehrály během léta. Účast na MS má jistou pouze pořadatel, ostatní týmy musí projít kvalifikací, do které se pouští všech 211 týmů FIFA, avšak pouze nejlepších 32 se na MS probojuje (FIFA nedatováno g). Od roku 2026 bude počet účastníků navýšen na 48³² (Kerai 2019). Nejúspěšnějším státem, co se týče počtu titulů mistra světa, je Brazílie s pěti vítězstvími, Itálie a Německo se mohly radovat čtyřikrát. Dvěma tituly se může pyšnit Francie (aktuální mistři světa), Uruguay a Argentina. Jednou MS vyhrálo Španělsko a Anglie (FIFA nedatováno g).

Tabulka č. 7: Seznam dosud proběhlých i plánovaných mistrovství světa, a jejich vítězů

Pořadatel	Rok	Vítěz
Uruguay	1930	Uruguay
Itálie	1934	Itálie
Francie	1938	Itálie
Brazílie	1950	Uruguay
Švýcarsko	1954	Spolková republika Německo
Švédsko	1958	Brazílie
Chile	1962	Brazílie
Anglie	1966	Anglie
Mexiko	1970	Brazílie
Spolková republika Německo	1976	Spolková republika Německo
Argentina	1978	Argentina
Španělsko	1982	Itálie
Mexiko	1986	Argentina
Itálie	1990	Spolková republika Německo

³² FIFA se vyjádřila v tom smyslu, že by ráda uvítala rozšířené MS pro 48 účastníků již v roce 2022, definitivně se o tom rozhodne na červnovém zasedání kongresu v Paříži (Kerai 2019).

USA	1994	Brazílie
Francie	1998	Francie
Jižní Korea, Japonsko	2002	Brazílie
Německo	2006	Itálie
Jihoafrická republika	2010	Španělsko
Brazílie	2014	Německo
Rusko	2018	Francie
Katar	2022	/
USA, Kanada, Mexiko	2026	/

Zdroj: Vytvořeno autorem

2.2 Historie FIFA

Založení FIFA se datuje do roku 1904, kdy se v Paříži sešlo sedm zástupců reprezentující zájmy národních asociací s cílem založit organizaci, která je bude sdružovat pod jednou hlavičkou. Této schůzky se zúčastnili zástupci následujících asociací: Francie, Belgie, Dánska, Nizozemska, Španělska (prostřednictvím členů klubu Espir FC Madrid, v zemi neexistovala tehdy národní asociace), Švédska a Švýcarska. Výsledkem bylo založení mezinárodní sportovní organizace FIFA (FIFA nedatováno 1), což je bod, od kterého se dá hovořit o tom, že se fotbal propojil s politikou. Kopaná se v tu chvíli stala institucionalizovaným sportem. FIFA nad ním držela autoritu, fotbal se dočkal své autority, vlády i právního systému (Scutti – Wendt 2016: 101). Navíc již v tomto roce bylo jasně stanoveno, že FIFA je jediný orgán, který může oficiálně pořádat mistrovství světa (Hrabě 2019).

Paradoxem však zůstává, že hlavní hybatele tehdejšího fotbalového dění (primárně anglická fotbalová asociace), se základajícími členy FIFA ze začátku nestaly. Jinými slovy, organizace, jež stála za vznikem moderního fotbalu, absentovala ve strukturách organizace, jejímž cílem bylo sjednotit veškeré fotbalové dění. Pohledem do hlubší historie zjistíme, že ve svém vzniku následovaly Anglickou asociaci (se vznikem v roce 1863) i ta skotská (1873),

velšská (1876) a nakonec irská (1880) fotbalová asociace. Tyto čtyři orgány vytvořily v roce 1886 International Football Association Board, což je instituce, která dodnes upravuje pravidla hry. Na přelomu 19. a 20. století byly právě tyto země na špici veškerého fotbalového dění, nicméně ani jedna z nich se nestala zakládajícím členem FIFA (Murray 1999: 28–29).

Na druhé straně Lamanšského průlivu zaznívaly hlasy volající o vznik FIFA již v 90. letech 19. století, kdy se projevovaly hlavně Belgie a Francie, nicméně první znatelné kroky k založení fotbalové organizace se uskutečnily až v roce 1902. Za další dva roky byla FIFA oficiálně založena, prvním prezidentem se stal Francouz Robert Guérin. V nadcházejícím roce se konečně přidala i anglická fotbalová asociace, ostatní britské fotbalové orgány následovaly v dalších letech. Guérina v jeho pozici rychle nahradil Angličan Daniel Burley Woolfall. Nicméně po dlouhé desítky let nebyla vnitřní situace v organizaci zrovna ideální, hlavním problémem byly napjaté vztahy mezi Anglií, která si nárokovala hlavní slovo v rámci FIFA, a ostatními členy (Anglie dokonce dvakrát během 20. let 20. století z řad organizace odešla). Spory se podařilo vyřešit až za prezidenta Julese Rimeta³³ v letech 1921-1954, tento funkcionář se taktéž zasadil o vznik prvního mistrovství světa v roce 1930 v uruguayském Montevideu. Turnaj se uspořádal právě zde kvůli tomu, že hostitelská země byla připravena zaplatit veškeré výdaje s hostitelstvím včetně všech letenek a ubytováním pro účastníky (Murray 1999: 31–33).

V druhé polovině 20. století se z fotbalu stal skutečný globální sport, s postupnou dekolonizací (plus dalšími faktory) narůstal i počet členů v rámci FIFA, fotbal se šířil do dalších částí světa. V době začátku první světové války měla organizace 24 členů, na počátku té druhé 51, v roce 1984 to bylo už 150. V současnosti čítá FIFA 211 členů. Téměř všechny konfederace vznikaly také až v průběhu druhé poloviny 20. století, jen CONMEBOL funguje už od roku 1916. Například UEFA

---

³³ Ten byl ve svých myšlenkách přesvědčen o velké roli fotbalu ve společnosti, často zněl jako idealista. Před MS 1950 v Brazílii prohlásil následující: „FIFA je duchovní komunita, k níž nás poutá srdce i rozum. Oddanost duchu hry a férovost k soupeři jsou asi ty největší přednosti fotbalu“ (Rimet 1950 cit. dle Conn 2018: 35).

vznikla až v roce 1954, stejně tak AFC. Dokončení procesu zrodu konfederací proběhlo v roce 1966, kdy se do FIFA začlenil OFC (Murray 1999: 36–37).

Od roku 1974 stál v čele FIFA Brazilec João Havelange, za jehož působení naplno začaly fungovat rozvojové projekty (diskutovány níže), navíc fotbal se začal čím dál tím více potýkat s komercializací, potažmo zájmy sponzorů. Po dlouhou dobu byla image FIFA založena právě na obličejí a jménu Havelange, podobného statutu si mohl užívat i Sepp Blatter, který se stal prezidentem FIFA na konci 20. století, organizaci vládl pevnou rukou až do vypuknutí nechvalně proslulých korupčních skandálů v roce 2015. Ty znamenaly konec pro jednu dlouhou etapu FIFA a nastolení nového, jak organizace sama věří, lepšího období fungování FIFA jako takové (Grix 2016: 134–135).

2.3 FIFA jako aktér v mezinárodním prostředí

Role fotbalu, potažmo FIFA v mezinárodních vztazích je záležitost, jež má mnoho rovin. Navíc je nutno zmínit, že FIFA má ve fotbalovém prostředí de facto monopol, neexistuje žádná konkurenční organizace, která by (krom členů samotných) mohla rozhodnutí FIFA napadnout či dokonce změnit. Z tohoto výhradního práva promlouvat svým chováním za celý sport, který je (jak už bylo několikrát zmíněno) nejpopulárnějším na světě, se FIFA dostává ještě více politické moci. Už v této práci jednou zmiňovaný názor Pascala Boniface, že fotbal je největším světovým fenoménem, dokonce větším než demokracie či svobodný trh (Boniface 1998: 88), svědčí o skutečnosti, že FIFA jako „správce“ fotbalu ze své podstaty musí v mezinárodní politice určitým způsobem fungovat.

2.3.1 FIFA a její zahraniční politika v podobě přijímání členů neuznaných OSN

Zatímco Organizace spojených národů má 193 členů, FIFA už 211, tedy o 18 více, z čehož plyne, že členy FIFA jsou i některé jednotky, která globální mezinárodní organizace, OSN, neuznává za své členy (Scutti – Wendt 2016: 102). Rozhodnutí

FIFA, kdy se rozhodla přijat do svých řad entitu, které se nedostalo uznání ze strany OSN, najdeme v historii hned několik. Je nutné však zmínit, že organizace nepřijímá přímo státní jednotky, nýbrž jejich fotbalové asociace, které většinou pocházejí ze států akceptovaných OSN. Byť i tato teze přestává platit, jak bude demonstrováno níže. Na tuto situaci sama organizace myslí ve svých stanovách, kde stojí, že: „Asociace z regionu, který ještě nezískal nezávislost, může s povolením členské asociace, která již nezávislá je, požádat o přijetí do FIFA“³⁴ (FIFA Statutes 2018).

Porovnáním seznamů členských států FIFA a OSN docházíme ke zjištění, že následující jednotky jsou členy prvně jmenované organizace, ale už ne té druhé: Americká Samoa, Anguilla, Anglie, Aruba, Bermudy, Britské Panenské ostrovy, Kajmanské ostrovy, Čínská Tchaj-pej (Tchaj-wan), Cookovy ostrovy, Curaçao, Faorské ostrovy, Gibraltar, Guam, Hongkong, Kosovo, Macao, Montserrat, Nová Kaledonie, Severní Irsko, Palestina, Puerto Rico, Skotsko, Tahiti, Turks a Caicos, Americké Panenské ostrovy a Wales.

Jak je patrné, většinou se jedná o regiony, jejichž účast ve FIFA nebyla politizována. Nicméně několik jiných příkladů vyčnívá. Ať už se jedná o problematiku Číny a území, která jsou nějakým způsobem s ní spojena (Hongkong, Macao, Tchaj-wan), Velké Británie³⁵ a Gibraltar, Palestiny nebo Kosova³⁶.

---

³⁴ V originálu: „An association in a region which has not yet gained independence may, with the authorisation of the member association in the country on which it is dependent, also apply for admission to FIFA“ (FIFA Statutes 2018).

³⁵ Zatímco v Organizaci spojených národů funguje Velká Británie jako celek, ve FIFA je každý ze států, ze kterých se Velká Británie skládá, samostatnou jednotkou. Ve fotbale působí Velká Británie pouze na olympijských hrách, v soutěžích pod hlavičkou FIFA vždy soupeří Anglie, Severní Irsko, Skotsko i Wales samy za sebe. Nicméně v tomto případě se vychází z historické tradice, jak už bylo dříve zmíněno, při formování FIFA byly tyto čtyři země nejsilnějšími hráči na fotbalovo-diplomatickém poli, proto nepřicházelo v úvahu, aby se sdružovali pod hlavičkou Spojeného království. Navíc svou roli hraje i fakt, že tyto země sice tvoří jeden unitární stát, ale v zásadě se jedná o čtyři různé národy (Scutti – Wendt 2016: 102).

³⁶ Za zmínku stojícím, navíc relativně netradičním, je i příklad Monaka. Tento městský stát, jenž získal nezávislost na Francii v roce 1861, ale členem OSN se stal až v roce 1993, má nepřekvapivě také svůj vlastní fotbalový tým. Nicméně bychom ho těžko hledali ve strukturách FIFA, jelikož se nejedná o reprezentační tým. Monako má svůj vlastní ligový tým, za který hrají fotbalisté všech možných národností,

2.3.1.1 Případ Kosova

Právě posledně zmíněné Kosovo je pravděpodobně nejzářnějším příkladem toho, kdy FIFA vykonala politické rozhodnutí v rámci uznávání nečlenských států OSN. Tento balkánský stát obýván hlavně Albánci (ale také Srby, Turky, Bosňáky, Romy a Gorany), byl dlouhou dobu částí Srbska s určitou mírou autonomie, nicméně válka v Jugoslávii a zásahy NATO mířené proti Bělehradu v 90. letech již tak napjaté vztahy ještě vyostřily, navíc byla zrušena autonomie. Situace se se nevyřešila ani na začátku nového tisíciletí, kdy v Kosovu působily jednotky OSN i NATO. I proto tehdejší kosovská vláda vyhlásila v roce 2008 jednostranně nezávislost na Srbsku, což ještě více zhoršilo vztahy mezi Prištinou a Bělehradem. Nejasno ohledně uznávání mělo i mezinárodní společenství, spousta zemí odmítla nově vzniklý stát uznat (Robinson 2017: 130–131). V době psaní této práce uznává Kosovo většina států OSN, nicméně celá situace je značně komplikovaná. Srbsko dlouho odmítalo tento krok udělat, na druhou stranu však na začátku března 2019 prohlásil tamější prezident Aleksandar Vučić, že jeho země uvažuje o uznání Kosova (Česká televize 2019). Do této napjaté situace přišly v roce 2016 UEFA i FIFA, které Kosovo přijaly za svého právoplatného člena (BBC 2016c), ještě dva roky předtím stejně učinil i Mezinárodní olympijský výbor (The Guardian 2014b). Když si kosovští představitelé uvědomili, že uznávání jejich státu nepůjde tak rychle jak si představovali, uvědomili si, že budou muset zvolit i jiný způsob, jak svoji zemi legitimizovat v mezinárodním prostředí. Jedním ze způsobů měl být právě i sport, potažmo využití nestátních aktérů jako FIFA. Jinými slovy se Kosovo právě prostřednictvím mezinárodních sportovních organizací snaží zviditelnit, aby uznání na půdě OSN bylo o to uskutečnitelnější (Brentin – Tregoures 2016: 360–361). Zemi navíc nahrávalo to, že po světě hrála spousta fotbalistů, kteří se v zemi narodili, ale kvůli okolnostem byly jejich rodiny nuceny uprchnout. Ať už se jedná o Xherdana Shaqiriho z Liverpoolu, Valona Behramiho

---

a který se účastní nejvyšší francouzské soutěže Ligue 1. Jedná se o relativně ojedinělý případ, kdy se nezávislý a členský stát OSN nerozhodl vytvořit svou vlastní reprezentaci, avšak zvolil trochu jiný model (Scutti – Wendt 2016: 102).

z Udine nebo Granita Xhaku³⁷ z londýnského Arsenalu, ve všech případech se tito fanouškům dobře známí hráči hlásí ke svému kosovskému původu (Robinson 2017: 132).

Veškerou aktivitu vedoucí k uznání Kosova ve strukturách UEFA a FIFA vedl Fadil Vokrri, bývalý hráč Partizanu Bělehrad i jugoslávské reprezentace³⁸. Ten si na počátku musel poradit hned s dvěma překážkami: zaprvé, dle stanov UEFA se novým členem organizace může stát pouze stát, jenž je uznáván mezinárodním společenstvím, čímž se v praxi rozumí uznání OSN, byť to není takto přesně definováno; zadruhé, Kosovo se muselo potýkat s diplomatickou aktivitou Srbů, kteří se za každou cenu snažili překazit vstup Kosova do FIFA. Prvním úkolem Vokriho tak bylo vyjednat, aby nově vzniklá kosovská reprezentace mohla hrát alespoň přátelská utkání s pravidly fotbalu, jež využívá FIFA. Jednalo se o krátkodobější a hlavně realističtější cíl, na kterém neležela váha finálního rozhodnutí organizace o případném vstupu Kosova (Brentin – Tregoures 2016: 367).

Dalším krokem bylo hraní těch samých přípravných zápasů, nicméně v tomto případě již s členy FIFA, což již vyžadovalo využití diplomacie a lobbingu. Spojenci Srbska v regionu, hlavně Rusko a Řecko, jakékoliv snahy kosovských Albánců negovali, nicméně ty země, které již v té době Kosovo akceptovaly, naopak s Vokrim spolupracovaly. Stejně tak to vypadalo v rámci fotbalových organizací. Zatímco tehdejší prezident UEFA (a blízký přítel srbského ex-prezidenta Čurkoviče) Michel Platini se jasně vymezoval pro vstup Kosova do UEFA s tím, že přijetí by mohlo být považováno za politický krok, naopak pravá ruka tehdejšího prezidenta FIFA Seppa Blattera, Jérôme Champagne byl k této možnosti nakloněný. Nakonec po dlouhých a vleklých jednání mezi FIFA,

---

³⁷ Xhaka a Shaqiri způsobili pozdvižení na posledním MS v Rusku, kdy oba slavili branku v utkání proti Srbsku gestem, jež připomínalo orlici, kterou najdeme na vlajce Albánie (viz příloha č. 9). Oba byli za tento projev pokutováni od disciplinární komise FIFA. Dle ní se jednalo o politicky motivovanou oslavu (Lowe 2018). Na druhou stranu zaznívala kritika na organizaci, že odehrání zápasů vůbec dovolila, navíc s rozhodčím, který situaci na hřišti nezvládl (Hrabě 2019).

Prištinou a Bělehradem došlo v roce 2013 k uzavření dohody, že kosovská reprezentace a kosovské ligové kluby mohou hrát přátelská utkání s ostatními zástupci UEFA a FIFA. Avšak před těmito zápasy nemohly být hrány hymny soupeřů, ani vyvěšovány národní vlajky (Brentin – Tregoures 2016: 368).

První oficiální zápas sehrál kosovský národní tým 5. března 2014 proti Haiti ve městě Kosovska Mitrovica na severu země. Oba soupeři se rozešli smírně po bezbrankové remíze, nicméně právě toto utkání bylo pro kosovskou diplomacii velkým zadostiučiněním po letech marné snahy. Na střetnutí se nacházeli novináři z celého světa, kteří o něm referovali v tom smyslu, že více než o fotbal šlo o politiku³⁹ (BBC 2014). Nedlouho poté srbská vláda pod dohledem EU podepsala dohodu o tom, že již nebude lobbovat za nepřijímání Kosova do řad různých sportovních organizací. Kosovo již tehdy vytušilo, že účast jeho reprezentace na fotbalových utkáních FIFA je správným nástrojem k dosažení větší mezinárodní pozornosti (Brentin – Tregoures 2016: 368). Do toho v prosinci 2014 přijal Mezinárodní olympijský výbor Kosovo za svého plnohodnotného člena (The Guardian 2014b). Nyní země doufala, že stejný krok udělá i FIFA.

Stalo se tomu v květnu 2016, kdy nejdříve UEFA přijala Kosovo za svého člena v rámci hlasování, ve kterém se 28 členských federací vyjádřilo kladně, naopak 24 zástupců hlasovalo opačně (BBC 2016b). V tu chvíli již nebránilo nic tomu, aby obdobně zareagovala i FIFA, kdy společně s Kosovem byl za člena FIFA akceptován i Gibraltar. Tyto země tak navýšily počet členských zemí na 211. Fadil Vokrri komentoval krok organizace pochopitelně s nadšením: „Kosovští hráči i lidé na toto čekali opravdu dlouho - děkuji vám“⁴⁰ (Vokrri cit. dle BBC 2016b).

---

³⁹ Napjatou politickou situaci ilustruje i jiný příklad z toho roku. V rámci kvalifikace o EURO ve Francii se na podzim 2014 utkaly celky Srbska a Albánie. Během utkání začal nad stadionem létat dron s vlajkou tzv. Velké Albánie, (tedy historickým územím zahrnující část Černé hory, Řecka, Makedonie, Srbska i Kosovo) (viz příloha č. 10), což vyvolalo nepokoje jak na tribunách, tak i na hřišti, kde se začali fyzicky napadat i samotní hráči. Rozhodčí zápas ukončil a nechal na UEFA, aby rozhodla o trestech. Ta nejdříve kontumovala zápas pro Srby, Albánci se však odvolali k CAS. Ta rozhodnutí opět změnila, tři body za výhru udělila Albánii. Ostatní tresty (uzavření srbského stadionu, odečet tří bodů pro oba celky i pokuty ve výši 100 tisíc eur) ponechala v platnosti (BBC 2015).

⁴⁰ V originálu: „The players and people of Kosovo have been waiting a long time - thank you“ (BBC 2016 b).

Zemi tak nic nebránilo, aby se začlenila do struktur obou organizací, což mj. znamenalo, že se reprezentace mohla zapojit do kvalifikace o mistrovství světa v Rusku, což by mohlo vést k paradoxní situaci, kdy pořádající země by hostila stát, který oficiálně neuznává⁴¹. To se však nestalo, jelikož Kosovo prohrálo zápasy například s Tureckem, Chorvatskem nebo Islandem (Robinson 2017: 128–129).

Tato část měla demonstrovat, že ze sportu, respektive z členství v mezinárodní sportovní organizaci, se může díky příkladu Kosova stát způsob, jak dosáhnout členství v OSN (byť Kosovo se členem stále ještě nestalo). Kosovští představitelé si zvolili pro růst své soft power právě tento způsob, přičemž balkánská země by se tak mohla stát vůbec první zemí, které by byl umožněn vstup do OSN skrz „sportovní dveře“. Pokud by se tak opravdu stalo, byla by to právě FIFA, kdo by na tom měl svůj výrazný podíl (Brentin – Tregoures 2016: 372).

2.3.1.2 „Španělské“ případy: Gibraltar, Baskicko, Katalánsko

Případ Kosova však není jediným, kdy FIFA přijetím nečlenského státu OSN do svých řad vyjádřila určitý politický postoj. Obdobně lze nahlížet i na příklad Gibraltar. Toto území na jihu Pyrenejského poloostrova funguje dlouhodobě pod správou Velké Británie, byť historicky si na něj dělali nárok Španělé (Gold 2002: 164), kteří byli v uplynulém desetiletí hlavní překážkou v uznání Gibraltar jako právoplatného člena FIFA. Primární myšlenkou gibraltarské fotbalové asociace v rámci případného uznání ve FIFA bylo, že by na Gibraltar (jako zámořské území Velké Británie) mohlo být pohlíženo stejně jako na jiné části Spojeného království. Tedy, že by krom Anglie, Skotska, Severního Irska a Walesu měl nárok na členství ve FIFA i právě Gibraltar. Zvláště když uvážíme, že Faorské ostrovy, kterým se dostává obdobné pozice ve vztahu s Dánskem, byly ke členství ve FIFA v roce 1988 připuštěny. Nicméně v případě zámořského území Velké Británie byl

---

⁴¹ V průběhu ruského MS 2018 bylo zakázáno vyvěšovat na stadionech několik vlajek, mezi které, překvapivě, patřila i ta kosovská (viz příloha č. 11). I přesto, že Kosovo je členem FIFA, tak nebylo dovoleno, aby v hledišti fanoušci zahlédli modrou vlajku s šesti bílými hvězdami a obrysem Kosova (byť jeho reprezentace se turnaje neúčastnila). Tento krok organizačního týmu pravděpodobně souvisel s tím, že blízký spojenec Srbska, Rusko, neuznává suverenitu Kosova (Panja 2018).

problém v tom, že jednoznačně proti bylo Španělsko, které se snažilo Gibraltarů vstup znemožnit (Gold 2002: 167–168).

Gibraltar podal první přihlášku do FIFA již v roce 1991, nicméně ta byla dle očekávání odmítnuta. Stejná situace se opakovala i po dalších sedmi letech. V tu chvíli si zástupci Gibraltarů uvědomili, že vstup do FIFA vede skrz UEFA. Tudíž se rozhodli obrátit svou pozornost na Unii evropských fotbalových asociací, přičemž jak už jsme viděli na příkladu Kosova, byla to správná strategie, jelikož přijetí do struktur UEFA de facto znamená přijetí do FIFA⁴². První přihlášku Gibraltarů do UEFA datujeme do roku 2000, avšak v tu chvíli poprvé zasáhla španělská fotbalová asociace (RFEF). Ta pohrozila, pokud UEFA přijme Gibraltar za svého členu, nařídí jednotlivým ligovým klubům, aby se neúčastnily evropských pohárů pod hlavičkou UEFA. Odborníci se shodovali, že tento požadavek přišel ze strany tehdejší španělské vlády. Naproti tomu stáli Angličané, kteří vyjadřovali podporu svému zámořskému území na jihu Evropy. V této nepřehledné situaci UEFA své rozhodnutí neustále oddalovala (Kaya 2018: 240–241).

Spor se podařilo vyřešit až v květnu 2013, kdy byl Gibraltar nakonec přijat do řad UEFA i při nevoli Španělska⁴³. V tu chvíli se přiblížil i vstup do FIFA. Ještě předtím se situace dokonce řešila u Mezinárodní sportovní arbitráže (CAS), která však nařídila UEFA, aby Gibraltarů v žádosti vyhověla. Národní tým se tak mohl účastnit kvalifikace o mistrovství Evropy 2016 ve Francii (The Guardian 2013). O tři roky později se Gibraltar stal společně s Kosovem 210., respektive 211. členem FIFA, což jej opravňovalo k odehrání kvalifikace o mistrovství světa 2018 v Rusku⁴⁴, ve které, stejně jako Kosovo, však neuspělo (BBC 2016b).

---

⁴² V tomto bodě je však nutno postoj UEFA konfrontovat s jejími vlastními stanovami. V oddíle 3 věnovaném členství, mluví článek 5 o tom, že „členství v UEFA je otevřeno všem národním fotbalovým asociacím, které se nacházejí na území Evropy, a patří pod stát, který je OSN uznán jako nezávislý (...)“ (UEFA Statutes 2018). To jak je dobře známo, Kosovo ani Gibraltar nespĺňují.

⁴³ Od té doby spolu v oficiálních zápasech nemůžou hrát Španělsko a Gibraltar proti sobě. Ze stejných politických důvodů proti sobě nemůžou nastoupit ani ligové a reprezentační celky Ruska a Ukrajiny, potažmo Arménie a Ázerbájdžánu (Tent 2014).

⁴⁴ Ruské mistrovství světa mělo zajímavou předeheru pro německou reprezentaci. Dva její členové, Mesut Özil a İlkay Gündoğan (oba s tureckými kořeny), se ještě před začátkem šampionátu setkali se současným tureckým prezidentem Recepem Tayyipem Erdoğanem, kterému předali své dresy. Ten Gündoğanův byl

Avšak i v případě přijetí Gibraltarů do FIFA šlo více o politické rozhodnutí, než o sport. FIFA, respektive UEFA, se rozhodly, že do svých řad přijmou dalšího členu, jenž není členem OSN, navíc i přes výrazný nesouhlas Španělska, jakožto jedné z nejsilnějších fotbalových velmocí. Gibraltar nejspíše vstoupit do OSN vůbec chtít nebude, nicméně už jen vstup do FIFA byl značným diplomatickým úspěchem, který zvýraznil pozici Gibraltarů, k čemuž FIFA značně dopomohla (Kaya 2018: 249).

Gibraltar však není jediným příkladem, kdy nějaké území spojené se Španělskem, se snaží navzdory jeho postoji získat členství ve FIFA. Jak Baskicko, tak i Katalánsko jsou autonomními společenstvími v rámci Španělského království, které mají dlouhodobě separatistické a secesionistické tendence. Oba regiony mají tu výhodu, že na jejich území působí výrazné fotbalové celky, jež mají na svém kontě úspěchy jak na domácí, tak i mezinárodní úrovni. Jedná se o kluby Athletic Club z Bilbaa a FC Barcelona, které v očích některých nacionalistů fungují jako neoficiální reprezentace obou oblastí (Stacey 2016; Badcock 2017).

Baskicko si založilo svůj vlastní oficiální reprezentační tým, který se na konci roku 2018 oficiálně přihlásil o to, aby se mohl stát členem UEFA a FIFA, snahy o podobný postup navíc bylo možné registrovat již v uplynulých desítkách let. Aktuální baskická reprezentace se skládá primárně z hráčů klubů Athletic Club z Bilbaa, Real Sociedad, Deportivo Alavés a SD Eibar (Davis 2018).

Nehledě na to, že se jedná pouze o autonomní území suverénního a členského státu OSN, Baskové vyjádřili svou touhu vstoupit do řad obou organizací. Baskická fotbalová federace (BFF) na konci minulého roku jednohlasně odhlasovala, že se bude ucházet o členství, které by, podle slov baskických zástupců, zvýšilo šanci na odtržení od Španělska a vzniku suverénního Baskicka. V současnosti se Baskicko nachází v podobném stavu jako Kosovo na počátku

---

navíc popsán nápísem „S respektem mému prezidentovi“ (viz příloha č. 12). Schůzka vyvolala vlnu nevole v německé společnosti, kritizovala ji i tamější kancléřka Angela Merkelová. Němcům se nelíbilo, že v době napjatých vzájemných vztahů se fotbalisté potkávají s tureckým prezidentem a vyjadřují mu své sympatie. Situace dokonce zašla až tak daleko, že část německých fanoušků volala po vyloučení obou hráčů z nominace na mistrovství světa, to se však nestalo (Oltermann 2018).

svých snah o vstup do UEFA/FIFA, tedy že může hrát přátelské zápasy mimo rámec obou organizací. Právě inspirace v případech, kdy FIFA přijala nečlenské státy OSN, dává Baskicku šanci, že se také nakonec dočká. Zástupci BFF navíc argumentují tím, že Anglie, Skotsko, Severní Irsko i Wales mají své vlastní reprezentace, i když formálně patří pod Spojené království. Baskicko tak má několik pádných argumentů, proč by UEFA a FIFA měly umožnit jeho vstup. Na druhou stranu se však dá očekávat, že narazí na tvrdý odpor Španělské fotbalové federace (Inside Athletic 2018).

Obdobný reprezentační celek jako Baskové mají i Katalánci. Jejich tým odehrál svoje vůbec první utkání pod hlavičkou FIFA v březnu 2019, kdy se v přátelském zápase utkal s Venezuelou. I tamější zástupci dlouhodobě projevují snahy o vstup do UEFA a FIFA (Wittenberg 2019). Společenskou a politickou úlohu, jako má Athletic Club z Bilbaa pro Basky, tak stejnou, ne-li větší má FC Barcelona pro Katalánce. Už jen samotné motto klubu „Více než klub“ (Mes que un club) dává tušit, že FC Barcelona není obyčejný fotbalový oddíl, nýbrž reprezentant celé oblasti (Chadwick 2017).

Značná část příznivců klubu, kteří navštěvují jeho zápasy, se rekrutuje z té části společnosti, která nahlas podporuje samostatnost Katalánska, což dávají jasně najevo katalánskými vlajkami i různým skandováním během zápasů na domácím stadionu (Burns 2017). Byť samotný klub tvrdí, že je apolitický a nemá žádný vliv v procesu oddělení Katalánska od Španělska, realita je rozdílná. V roce 2014 se klub připojil k „National Pact on the Right to Decide“ (Národní pakt o právu rozhodnout), které podporovalo právo regionu si odhlasovat případnou nezávislost (Badcock 2017).

2.3.1.3 Případ Krymu

Náhlé vnitropolitické změny na Ukrajině na přelomu let 2013 a 2014 měly i značný dopad na tamější fotbalové prostředí. Ať už se jedná o proevropské protesty na náměstí Majdan v Kyjevě, separatistické tendence v oblasti měst Doněck a Luhansk, které vyvrcholily vojenským konfliktem mezi ukrajinskou armádou a proruskými separatisty, jenž trvá i v době psaní této práce, či anexí Krymského

poloostrova Ruskou federací (BBC 2018e), všechny tyto události znamenaly proměnu ukrajinského fotbalu a mj. zapříčinily, že FIFA se musela v tomto ukrajinsko-ruském sporu angažovat. Dělo se tomu tak zejména poté, co Rusko anektovalo Krym, což byl krok, který lze považovat za bezprecedentní porušení mezinárodních úmluv, na druhé straně však poukázal na nepřipravenost mezinárodního společenství na podobnou událost reagovat (Raiman 2019).

Před anexí působily na poloostrově dva kluby hrající nejvyšší ukrajinskou ligu – FK Sevastopol a Tavrija Simferopol, fotbal zde byl velice populární, hlavně ze strany ukrajinské minority, která tvořila většinu fanouškovského tábora obou klubů. Jelikož samotné anektování proběhlo v březnu 2014, aktuálně rozehraný ročník týmy dohrály coby součást ukrajinských fotbalových struktur. Po jeho skončení byly rozpuštěny a vznikly zde týmy nové, toužící po připojení již do ruských soutěží. Krom již dvou zmíněných celků na Krymu fungoval ještě klub z Jalty, všechny tři začaly sezónu 2014/2015 v třetí nejvyšší ruské soutěži⁴⁵ i přesto, že toužily soutěžit v nejvyšší lize (Raiman 2019). V tu chvíli se do centra pozornosti dostává už i FIFA, která (prostřednictvím UEFA) podobné počínání zakázala. Neexistovalo totiž žádné pravidlo, které by umožňovalo přesun klubů z jedné národní federace do druhé, navíc s tím nesouhlasila ani ukrajinská fotbalová federace. UEFA tak rozhodla, že nové krymské týmy nemohou soutěžit jak v ruských, tak ani ukrajinských ligách (Reuters 2014). Ty se tak ocitly v jakémsi vakuu. V současnosti na Krymu funguje „zvláštní zóna“, v rámci které hraje tamější ligu osm týmů, které však de facto nikam nepatří a ani se kvůli tomu, že nejsou součástí UEFA a FIFA, nemohou zapojit do evropských soutěží (Walker 2018).

Dle Raimana (2019) nepřipadalo v úvahu, aby FIFA odebrala za výše uvedené chování ruské fotbalové federace pořádání mistrovství světa pro rok 2018, jednalo by se o příliš radikální krok. Minimálně se však o této variantě nahlas diskutovalo, což napomohlo tomu, že Rusko se „fotbalového Krymu“ rychle vzdalo a nijak

---

⁴⁵ Během jednání, v jaké soutěži krymské kluby budou hrát, se ruské fotbalové vedení pravidelně ptalo prezidenta Putina, jaké řešení situace by si přál. FIFA hrozila, že kvůli tomuto jednání uvalí na ruský fotbal sankce (Raiman 2019).

nevytvářelo tlak na UEFA/FIFA, aby své rozhodnutí změnily. Nicméně i tak má Kreml výrazný vliv na fotbalové dění na Krymském poloostrově, kluby zde totiž z velké části dotuje ruské ministerstvo sportu (Raiman 2019).

Celkově vzato, anabáze krymského fotbalu po anexi byla velice krátká, Moskva ji chtěla využít pro získání pozitivního náhledu na krymskou otázku, zvláště v době, kdy se na ni valila sílící mezinárodní kritika. Nicméně v tu chvíli se UEFA a FIFA nepodvolily tehdy budoucímu pořadateli MS, silné fotbalové federaci a prezidentu Putinovi v jednom, a jasně daly najevo, že situace na Krymu je neakceptovatelná a odmítly připustit dlouhodobé fungování tamějších klubů v ruských soutěžích. Naopak se obě organizace postavily za mezinárodní společenství, kdy dodnes nejsou krymské kluby součástí struktur UEFA a krymská fotbalová federace zase členem FIFA. Navíc když k tomu připočteme odmítavý postoj Ukrajiny, tak se nedá očekávat, že by se v nadcházejících letech na tom něco změnil.

Jak nám výše uvedené případy názorně ilustrují, FIFA ze své pozice promlouvá do uznávání různých typů státních jednotek. Tím, že určitou jednotku přijme, nebo naopak nepřijme za svého člena, dává jasně najevo svůj názor. Na tomto místě je také nutno zmínit rozpor mezi stanovami UEFA a FIFA. Zatímco UEFA v nich má uvedeno, že nově přistoupivší asociace musí v předchozím období dosáhnout mezinárodního uznání, stanov FIFA nic takového neuvádějí. I přesto UEFA několik jednotek, které členy OSN nejsou, přijala, na což následně reagovala FIFA obdobně. Rostoucí role sportu v mezinárodní politice jen zvýrazňuje podstatu a důležitost FIFA jako nestátního aktéra a jejich kroků v těchto otázkách.

2.3.2 Rozvojové projekty FIFA

FIFA si je plně vědoma své role v rámci dnešního světa, ostatně i proto si v roce 2007 zvolila za své motto „For The Game. For The World“ (Pro hru. Pro svět), jež by mělo reflektovat značnou odpovědnost celé organizace za sportovní i společenský rozvoj členských států (FIFA 2007). Z toho důvodu přikládá velkou váhu svým vlastním rozvojovým projektům, které mají v agendě organizace výraznou roli. V současnosti FIFA využívá program FIFA Forward 2.0, jehož začátek datujeme do roku 2016, kdy byl na tehdejší zasedání kongresu přijat.

Sama organizace ho označuje jako jeden z vůbec nejpokročilejších sportovně-rozvojových programů vůbec. Jeho základem jsou tři pilíře: více investic, větší dopad, větší dohled (FIFA nedatováno h).

Základním cílem rozvojových programů FIFA je vylepšit způsob, jakým organizace rozvíjí a podporuje fotbal napříč celou planetou, respektive jak dosáhnout maximálního potenciálu fotbalu v každé jednotlivé zemi. Mezi lety 2016-2018 fungoval program FIFA Forward 1.0, který od 1. ledna 2019 nahradila varianta 2.0. Ta by měla být účinná do roku 2022 (FIFA nedatováno h). Právě to, že se nová generace rozvojových projektů datuje právě od roku 2016, souvisí to s obrodou celé organizace po korupčních skandálech, které budou diskutovány níže⁴⁶ (Conn 2018: 46).

V roce 1966 navrhl tehdejší prezident FIFA Stanley Rous nový systém přerozdělování finančních prostředků do afrických a jiných rozvojových zemí. Ty měly být následně využity na financování trenérů a pořádání turnajů v těchto zemích. Rozvojové projekty se staly klíčovým tématem v následujících volbách (1972) o post prezidenta FIFA, ve kterých se proti Rousovi postavil Brazilec João Havelange⁴⁷. Ten si dle očitých svědectví získal klíčovou podporu při zvolení od afrických států tím, že jim výměnou za podporu slíbil značný nárůst financí plynoucí do fotbalu v jejich zemích, což s odstupem času bylo bráno za první korupční jednání v rámci FIFA. Havelange následně ve volbách uspěl a až do roku 1998 vládl FIFA (Conn 2018: 46).

FIFA v prvopočátcích nebyla schopna spustit rozvojové programy sama, ale potřebovala silného strategického partnera. Tím se nakonec stala společnost Coca-Cola, přičemž ve vzájemné spolupráci vznikl dokument Projekt 1, který měl „[...] za cíl rozvoj fotbalu na celosvětové úrovni. Ze všeho nejvíce by měl přispět zemím třetího světa, všeobecně nazývaným rozvojové země“ (Conn 2018: 57). Prvotní

---

⁴⁶ Byly to právě rozvojové projekty, které v 60. letech stály za prvopočátky úpadkem organizace (byť to tehdy ještě nikdo netušil) a nárůstem korupce. Právě na nich se začal rodit vnitřní úplatkářský systém v organizaci, jenž fungoval de facto až do roku 2015 (Conn 2018: 46).

⁴⁷ Jak Rous, tak Havelange se lišili v náhledu na tehdejší fotbal. Zatímco prvně jmenovaný lpěl na tradici a bránil se větší komercializaci fotbalu, jeho protějšví zastával přesně opačný názor. Vítězství Havelange bylo zlomem pro vnímání fotbalu jako světového fenoménu (Hrabě 2019).

tříleté náklady na provoz projektů byly vyčísleny na 1, 2 miliardy dolarů (Conn 2018: 58).

Rozvojovým projektům se dostalo ještě větší pozornosti za přelomu tisíciletí, tedy v době, která kdyby spjata už se Seppem Blatterem. Od jeho vítězství v prezidentských volbách v roce 1998, až do roku 2014, kdy již jeho vláda pomalu končila, FIFA rozdělila až do tohoto roku 778 milionů dolarů do více než dvou set národních asociací a 331 milionů dolarů do jednotlivých konfederací (Conn 2018: 74). Kromě toho organizace spustila rozvojový program GOAL z roku 1999, který sloužil jako další nástroj pomoci. Ten vyšel na další stovky miliony dolarů, především skrz stavbu nových sídel národních asociací (zejména v Africe a Asii), zdokonalování administrativy těchto asociací, ale také stavby nových hřišť nebo podporu ženského fotbalu. Celkově FIFA vynaložila v období let 1998-2014 na své rozvojové projekty přes dvě miliardy dolarů (Conn 2018: 74). Fotbaloví experti z Afriky se shodují, že by řada investic mohla skončit jinde, než bylo plánováno, ani nepopírají teorie, kdy si Blatter kupoval africké hlasy pro volbu prezidenta, dle nich ale se investované částky na africkém fotbalu výrazně podepsaly a to zejména v pozitivním rozvoji tamější kopané (Okeleji 2018). Navíc FIFA argumentuje tím, rozšiřováním fotbalu do těchto zemí pomáhá zapomínat lidem na jejich problémy, naopak jim přináší radost (Hrabě 2019).

Po odchodu Blattera a nástupu Infantina⁴⁸ přešla FIFA na nový systém rozvojových projektů FIFA Forward, jenž fungoval zásadně na jiném principu, než GOAL: každá národní asociace měla svůj rozvojový plán, do toho všechny procesy kontrolovaly nezávislé audity. Organizace už nechtěla dopustit tak snadné zpronevěrování peněz. Jednotlivé asociace dostávaly finance za konkrétní kroky, jako například zaměstnání generálního sekretáře, organizaci domácí ligy, propagaci ženského fotbalu nebo školení rozhodčích (FIFA nedatováno h).

---

⁴⁸ Infantino se stal vůbec prvním prezidentem FIFA, který promluvil na summitu států skupiny G20. Stalo se tak na sjezdu v argentinském Buenos Aires konaném v prosinci 2018. Sešel se zde s nejvýznamnějšími státníky světa, ve svém projevu vyzdvihl roli FIFA v současné době a zároveň nastínil, že fotbal může pomáhat hned v pěti oblastech: budování infrastruktury, vzdělávání, zdravotnictví, genderová rovnost a integrace (Chadwick 2018).

Jak už bylo zmíněno, v současnosti FIFA využívá rozvojový program FIFA Forward 2.0. Ten by měl v letech 2019-2022 rozdělit 1,746 miliardy dolarů (FIFA nedatováno h), přičemž každá z národních asociací dostane minimálně šest milionů dolarů, což znamená 20% nárůst oproti období let 2016-2018. Každá z konfederací obdrží alespoň 12 milionů dolarů (FIFA nedatováno hh), přičemž další prostředky může obdržet za dílčí činnosti stejně jako národní asociace, zejména za pořádání kontinentálních šampionátů, nicméně dle slov samotné organizace bude pohyb veškerých peníze pod ještě větším dohledem (FIFA nedatováno h).

Dále se FIFA snaží díky svým rozvojovým projektům napomáhat lidským právům, předcházet diskriminaci menšin, chránit děti před násilím i předcházet vojenským konfliktům (FIFA nedatováno h). Na sociálně-společenskou stránku je speciálně zaměřen projekt „Football for Hope“ (Fotbal pro naději), který FIFA spustila v roce 2005 ve spolupráci s organizací streetfootballworld. Program si dával za cíl zlepšit život a naději na jeho zlepšení pro mladistvé. V prvních deseti letech bylo spuštěno na 450 dílčích projektů, na kterých spolupracovalo 170 nevládních organizací (FIFA nedatováno h). Jejich zaměření bylo různorodé: osvěta ohledně HIV/AIDS, řešení konfliktů i budování míru, genderová rovnost, rasovou rovnost (zde jmenujme iniciativu „Say no to racism“ [Řekněte ne rasismu]) sociální integrace lidí s intelektuálním handicapem nebo výuka o tom, jak se stát lepším člověkem po stránce psychické i fyzické. FIFA v těchto případech nebere ohled na pohlaví, rasu, vyznání nebo barvu pleti, důležitá je snaha organizace zlepšit život co největšímu počtu obyvatel této planety (FIFA nedatováno j).

Rozvojových projektů, které FIFA v uplynulých letech spustila, je spousta. V obecné rovině se jedná o již zmíněné stavby sídel fotbalových asociací, budování zcela nových hřišť i rekonstrukci těch stávajících, podporu národních asociací, školení rozhodčích i trenérů, dodávání potřebného technického vybavení, pomoc méně viditelným prvkům kopané (ženský fotbal, futsal, plážový fotbal), ale

i zavádění moderní techniky do fotbalu, jako je z poslední doby tzv. VAR⁴⁹ (FIFA nedatováno ch). FIFA se taktéž zaměřuje na lokalizaci a vymýcení dopingu a předcházení zranění hráčů, potažmo ochraně jejich zdraví (FIFA nedatováno i).

Pokud bychom měli být konkrétní, v rámci programů FIFA Forward 1.0 a FIFA Forward 2.0 můžeme z posledních let jmenovat následující příklady konkrétních rozvojových projektů v rámci FIFA: stavba 20 regionálních center v Peru, semináře pro trenéry uruguayských a indonéských týmů, stavbu futsalové arény v Kostarice, podpora v organizaci japonské nebo tanzanské juniorské ligy, založení ženské ligy v Indii a Keni, stavbu mládežnického centra v Makedonii, výstavba regionálního rozvojového centra pro oblast Karibiku na Barbadosu, to samé se podařilo i v Johannesburgu a Addis Abeba pro region Afriky, vznik nových dětských hřišť v Maďarsku a Botswaně, založení argentinské futsalové ligy, budování nového sídla egyptské fotbalové asociace v Káhiře nebo rekonstrukci největší gibraltarské arény Victoria Stadium (FIFA nedatováno h).

Rozvojové projekty hrají v rámci agendy FIFA podstatnou roli, organizace se snaží podporovat celosvětový rozvoj fotbalu, a jak je z výše uvedeného patrné, nezáleží, zdali se jedná o relativně vyspělé země jako Japonsko nebo Maďarsko, ale peníze míří i do chudších afrických států jako Botswana či Keňa. Rozvojové projekty se dají v zásadě rozdělit na dva typy, na ty fotbalově zaměřené, a na ty, které se soustředí na sociálně-společenskou stránku života. Pomocí nich se FIFA snaží skrz své aktivity předcházet konfliktům, omezit diskriminaci určité skupiny obyvatelstva nebo pomáhat dětem v jejich výchově. Krom toho používá své rozvojové projekty FIFA jako nástroj napravení reputace, jež byla pošramocena rozsáhlými korupčními skandály.

2.3.3 Korupce v rámci FIFA s ohledem na MS v Kataru a následné reformy

Korupční jednání, které vyvrcholilo obrovským mediálním skandálem (jenž vedl až k odstoupení tehdejšího prezidenta FIFA Seppa Blattera v roce 2015 a následnou restrukturalizací celé organizace), bylo ve strukturách FIFA přítomno

---

⁴⁹ Zkratka pro „video asisstant referee“, tato technologie již úspěšně fungovala na posledním MS v Rusku – viz přílohy č. 13 a 14.

po několik posledních desítek let. Nicméně jeho rozplétání datujeme až do tohoto desetiletí, kdy zejména investigativní novináři odhalovali korupční jednání těch vůbec nejvyšších představitelů FIFA. Jména Seppa Blattera⁵⁰, Michela Platiniho⁵¹, Charlese Blazera, Mohameda bin Hammáma, João Havelange nebo Jacka Warnera se postupem času stala symbolem úpadku celé organizace.

Aby bylo možné se v nastalé složité situaci alespoň částečně zorientovat, je nutné si připomenout, jak se informace o korupčním počínání předních představitelů FIFA dostávaly na veřejnost. Již v listopadu 2010 britská média informovala o tom, že několik členů FIFA je podezřelých z „prodávání hlasů“ v různých hlasováních. V květnu 2011 byli obviněni kandidát na prezidenta FIFA Mohamed bin Hammám a tehdejší vice prezident organizace Jack Warner z toho, že měli nabízet úplatky zástupcům CONCACAF (Ibrahim 2017: 5).

V červnu 2014 vyšlo poprvé najevo, že Katar měl uplácet jiné členy FIFA, aby pro něj hlasovali ve volbě pořadatele MS 2022. V květnu 2015, jen pár hodin před kongresem FIFA v Curychu (kde měl být znovuzvolen do své pozice i Blatter), proběhla razie švýcarské policie, která pozatýkala vysoké představitele, včetně tehdejšího viceprezidenta Jeffrey Webba. O necelý měsíc odstoupil i sám Blatter (viz příloha č. 15), jako následek veškerých předchozích událostí (Ibrahim 2017: 5–6).

Po všech těchto událostech se organizace nacházela v krizi jako nikdy předtím. Renomé FIFA bylo poškozeno. Finanční částky, které byly skrz FIFA zneužity, dosahují vysokých cifer. Jen od devadesátých let mělo být na uplácení při prodeji televizních práv na MS díky (později zkrachovalé) společnosti International Sport and Leisure využito na 150 milionů amerických dolarů (Esposito 2016: 55).

---

⁵⁰ V souvislosti s přidělením MS 2022 Kataru je dobré zmínit, že bývalý prezident FIFA dlouhodobě prohlašoval, že pokud v zemi můžou žít lidé, tak se zde dá hrát fotbal a případně pořádat i mistrovství světa. Ostatně mezinárodní zápasy se hrají i v bolivijském městě Potosí, jehož nadmořská výška činí téměř 4000 m. n. m. (Hrabě 2019).

⁵¹ Jeho chování při volbě MS 2022 rozčílilo Blattera. Oba měli být dohodnuti, že v hlasování oba podpoří kandidaturu USA, ale Platini nakonec hlasoval pro Katar. Názor měl změnit po schůzce s tehdejším francouzským prezidentem Sarkozym a katarským emírem Tamímem ibn Hamadem Al Sáním, jehož země posléze hojně ve Francii investovala skrz klub Paris Saint-Germain a nákup TV práv na francouzskou ligu, navíc Platiniho syn byl zaměstnán katarskou firmou. Michel Platini veškerá obvinění z korupce odmítal (Conn 2018: 99).

K tomu je nutno připočíst finance, které byly využívány na uplácení členů výkonného výboru FIFA, jenž měli hlasovat ve prospěch určitých pořadatelů. Jedním takovým případem je situace před hlasování o pořadateli MS 2010. Jeden marocký představitel nabídl úplatek v hodnotě jednoho milionu dolarů tehdejšímu viceprezidentovi FIFA Jacku Warnerovi výměnou za jeho hlas při onom hlasování, 10 milionů dolarů měla zase použít jihoafrická asociace na získání podpory u Charlese Blazera (Esposito 2016: 57–58). Nicméně asi nejznámějším podvodným případem v tomto ohledu je katarská nabídka na pořadatelství pro MS v roce 2022, kdy tato ropná mocnost překvapivě uspěla (CNN 2010).

Spekulace o neférovém jednání Kataru se objevily ihned po jeho zvolení, země však jakékoliv ovlivňování výsledku volby odmítala. Naopak již před hlasování šířila obraz Kataru, jakožto země zhmotňující ideály šampionátů v podobě radosti, jednoty a míru. Kampaň podporovaly i nejvyšší politické špičky, její rozpočet byl vyčíslen na 130 milionů dolarů (Conn 2018: 97).

V nadcházejících letech docházelo k mezinárodní kritice Kataru hned z několika důvodů: špatné podmínky pro migranty pracující na budování infrastruktury (Piercy 2018); šampionát se měl původně odehrát v letním termínu, kdy zemi sužují obrovská horka, nakonec byl však přeložen na prosinec, což se ale zase nelíbí UEFA, jelikož budou muset být na více než měsíc přerušeny evropské soutěže (Borden 2015); a hlavně z uplácení členů výkonného výboru, aby hlasovali pro jejich kandidaturu (Piercy 2018). O leccem vypovídají následující čísla – od zvolení Kataru pořadatelem MS bylo sedm z dvaadvaceti zástupců tehdejšího výkonného výboru obviněno z trestného jednání, další byli vyšetřováni. Šest členů potrestala etická komise FIFA. Celkově vzato, 14 z 22 osob, které o pořadatelství rozhodly, bylo později potrestáno, byť ne pokaždé v přímé souvislosti s Katarem. Leccos to však značí o důvěryhodnosti těchto osob, potažmo celé organizace (Conn 2018: 302).

V době psaní této práce byla legitimita katarského⁵² šampionátu neustále zpochybňována (srovnej Shergold 2018; Laughland 2017; Booth 2018, BBC 2018d; Nanji 2018), kontroverze ohledně turnaje⁵³ ani po osmi a půl letech od volby neustala. Katarské MS je šampionát, který již navždy bude spojován s úplatky a s obdobím, kdy celá FIFA prošla největší krizí v její historii a ztratila svou kredibilitu jako důvěryhodného aktéra v mezinárodním prostředí.

Jako nové období⁵⁴ fungování FIFA bývá označována série vnitřních změn a mnohých reforem, které má od roku 2016 na svědomí nové vedení v čele s prezidentem Infantinem. Změn se dočkala agenda rozvojových projektů, zprůhledněno bylo financování organizace, volba pořadatele světového šampionátu se po dlouhých desetiletích vrátila zpět k členským asociacím, čímž došlo k oslabení pozice výkonného výboru, krom toho jsou členové FIFA nuceni nahlašovat jakýkoliv pokus o předání „dárku“, které v minulosti v praxi fungovaly jako úplatek, dílčí změny byly provedeny i v rámci stanov (Fox nedatováno). Vše toto se dělo pod nátlakem některých velkých sponzorů jako Visa nebo Coca-Cola (Ibrahim 2016: 10). Sama organizace částečně uznala vinu, když v 450stránkové tzv. Garciaově zprávě uvádí, že „při výběrů pořadatelů MS pro roky 2018 a 2022 došlo k porušení etického kodexu FIFA, ale zároveň se nejednalo o výsledek dosažený pomocí korupce a úplatků“⁵⁵ (Bean 2016: 378). Celkově vzato, FIFA se od korupčního skandálu snaží pracovat na své reputaci a zároveň

---

⁵² Svě si o Kataru myslí i někteří hráči. Například finský útočník Riku Riski odmítl odehrát přípravný zápas se Švédskem v Kataru z „etických důvodů a hodnot“ (McVeigh 2019).

⁵³ Navíc by se mělo jednat o nejdražší šampionát v historii, náklady jsou předběžně vyčísleny na 200 miliard dolarů, viz příloha č. 16 (Ludden 2018).

⁵⁴ Poté, co vyšly najevo veškeré souvislosti toho, jak FIFA v minulosti fungovala, se objevily teorie, které mluvily o vzniku nového fotbalového orgánu, který by nahradil FIFA v pozici hlavní organizace světové kopané. Ty se však ukázaly liché, nicméně už jen samotná myšlenka se ukázala svým způsobem průkopnická. Dle návrhu Natea Silvera (2015) by se národní asociace nejdůležitějších členů skupiny OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), konkrétně Německo, Velká Británie, Francie, Itálie, Španělsko, Brazílie, Mexiko, Spojené státy americké, Japonsko nebo Čína, měly spojit síly a vytvořit novou fotbalovou organizaci. Její legitimita by vycházela z ekonomické síly členských asociací, potažmo domovských států. Ostatně členové OECD tvořili 60 % HDP osazenstva mistrovství světa 2014, 80 % hráčů na tomto turnaji pocházelo z těchto zemí. Klíčovou roli v tomto procesu sehrávala dominantní síla světového fotbalu – Evropa –, která je zároveň jeho nepsaným centrem (viz příloha č. 17). Nakonec k zrealizování této myšlenky nedošlo, vláda nad kopanou zůstala i nadále FIFA (Silver 2015; Drezner 2015).

⁵⁵ Toto reflektování Garciaovy zprávy bylo výsledkem čtyřicetistránkového shrnutí, které vydal s pověřením FIFA právník Hans Eckert. Sám autor García žádal zveřejnění celé zprávy a s Eckertovými soudy nesouhlasil, nakonec ze své pozice v etické komisi FIFA na protest rezignoval (Bean 2016: 378–379).

posilovat přesvědčení, že vynakládá veškeré úsilí na zlepšení své svého vnitřního fungování (Esposito 2016: 59)

Období krátce po vypuknutí korupčních afér bylo po dlouhé době jedinečnou možností, kdy organizace měla velkou šanci na velkou vnitřní proměnu s ohledem na vlastní transparentnost, definování sebe sama a nastavení jasných pravidel ohledně financí. Nicméně o dopadech změn panují debaty, zatím neexistují analýzy, které by změnu potvrzovaly, naopak nový prezident Infantino se zapletl do kauzy ohledně tzv. Panama Papers⁵⁶. Byť některé změny jsou patrné na první pohled (viz rozvojový program FIFA Forward 2.0), v obecné rovině zatím zůstává dopad reforem diskutabilní (Vait 2019).

Význam korupce a uplácení v rámci FIFA souvisí s touhou států ucházet se o pořádání mistrovství světa jakožto jedné ze dvou největších sportovních akcí na této planetě. Jak už bylo zmíněné v první části této diplomové práce, právě z pořádání velkých sportovních událostí se v uplynulých dekáдах stal ideální nástroj budování soft power. Pořádání šampionátů zvyšuje nejen ji, ale i prestiž a uznání na mezinárodní scéně a FIFA v tomto ohledu hraje důležitou roli. Země, potažmo jejich představitelé⁵⁷ se v tomto procesu často angažují a napomáhají fotbalovým federacím s přípravou pořadatelských nabídek. Ty se následně snaží přesvědčit FIFA, že právě jejich země je ta nejvhodnější pro uspořádání závěrečného turnaje. Bohužel jak v této kapitole bylo názorně ilustrováno, velice často se státy uchylují k uplácení a ovlivňování volby, což vyvolává otázky o důvěryhodnosti jak pořadajících států, tak i samotné organizace.

2.3.4 Komericializace FIFA a globalizace fotbalu

Rozšířit fotbal do všech částí světa a přinést do něj více peněz, to jsou nezpochybnitelné úspěchy, které FIFA dokázala v uplynulých desítkách let. Od

---

⁵⁶ UEFA skrz Infantina podepsala v roce 2006 smlouvu s dvěma muži, kteří byli pomocí těchto dokumentů posléze obviněni z korupce (Gibson 2016).

⁵⁷ Za pořadatelské nabídky v uplynulých letech lobbvali v zákulisí významní političtí představitelé daných zemí. Bývalý prezident USA Bill Clinton i někdejší ministr zahraniční stejné země Henry Kissinger podporovali nabídku své země pro rok 2022, zatímco katarský emír Tamím ibn Hamad Al Sání se přimlouval za tu katarskou. O několik let předtím se stejně chovali i ruský prezident Vladimír Putin a dřívější britský ministerský předseda David Cameron (Scott 2018).

roku 1904, kdy byla organizace v Paříži založena, až do dnešního dne si organizace vybudovala značné renomé, založené na jejím vlivu i finančních možnostech. Toto renomé bylo poškozeno během korupčních skandálů, přesto je FIFA mezinárodní organizací ovládající nejpopulárnější na této planetě, z čehož plyne její významná role v dnešním vysoce globalizovaném světě.

S ohledem na již zmíněnou roli FIFA v rámci fotbalu není překvapivé, že organizace pracuje s obrovskými finančními částkami. Z finanční správy FIFA za rok 2017 si však můžeme udělat lepší přehled, s jakým množstvím peněz se v rámci organizace pracuje. Rozpočet je veden vždy na čtyřleté období, ten poslední fungoval v období 2015-2018. Aktuální tedy platí od letošního roku do roku 2022. V roce 2017 dosáhly zisky FIFA hodnoty 734 milionů dolarů, což bylo o 120 milionů více, než bylo předpokládáno a zároveň se jedná o 22% nárůst oproti roku 2016 (FIFA 2017). Různé druhy investic (42 % jich bylo vedený skrz program FIFA Forward 2.0) se zastavily na hodnotě 923 milionů dolarů (FIFA 2017), finanční rezervy činily 930 miliard dolarů (FIFA 2017). Tato vysoká čísla jen plně dokumentují, že fotbal se stal hrou, ve které se pohybuje hodně peněz.

Nejvhodnější akcí, kdy se FIFA může prezentovat světu, je mistrovství světa ve fotbale, které sleduje celý svět. MS bylo poprvé televizně vysíláno již v roce 1954, a jen do roku 1986⁵⁸ vzrostla jeho sledovanost více než dvacetinásobně. Z původních 30 milionů televizních diváků se během 32 let stalo milionů 650 (Siu 2014). U posledního MS v Rusku jsou čísla ještě mnohem vyšší. Některý ze zápasů turnaje vidělo 3, 5 miliardy lidí, finálový souboj mezi Chorvatskem a Francií si pustilo 1, 12 miliardy fanoušků (FIFA 2018a). S rostoucím počtem diváků se navyšovala i cena TV práv. Ty pro šampionát ve Francii (1998) byly prodány za 344 milionů dolarů (Siu 2014). Závěrečný turnaj v JAR (2010) už vyšel TV společnosti na 650 milionů dolarů, což znamená téměř dvojnásobný nárůst za pouhých 12 let (Siu 2014). Pro poslední MS v Rusku organizace neoznámila přesnou cenu TV práv za šampionát, nicméně její očekávané příjmy z prodeje

---

⁵⁸ Ještě v roce 1978 byl světový šampionát pro FIFA ztrátový, až za dob prezidenta Havelange z něj začala mít organizace profit (Hrabě 2019).

tohoto typu práv za roky 2018-2022 činí 3,5 miliardy dolarů (jen americká stanice FOX zaplatila 425 milionů dolarů, společnost Telemudo zajišťující přenosy do španělsky mluvících zemí musela vyplatit 600 milionů dolarů (Badenhausen 2018).

FIFA získává výdělků nejen z prodeje televizních práv, ale i dalších položek týkající se závěrečných turnajů, kam patří marketingová práva, licenční práva, prodej vstupenek, nebo zisky od partnerů. V případě Brazílie (2014) FIFA investovala 2,2 miliardy dolarů, ale po skončení MS se jí vrátilo 4,8 miliardy dolarů, což činí čistý zisk 2,6 miliardy dolarů⁵⁹ (Manfred 2015). Organizace také masivně těží z velké návštěvnosti jednotlivých zápasů během MS. Poslední šampionát v Rusku navštívilo na stadionech 3 miliony fanoušků, což dává průměr na zápas 47 371 diváků (Statista 2019). Rekordmanem v tomto ohledu je mistrovství světa v USA (1994), které na živo shlédlo 3,6 milionů fanoušků s průměrem na utkání 68 tisíc (Statista 2019).

S televizní expanzí šla ruku v ruce i ta spojená s počtem účastníků. Zatímco na první MS v roce 1930 se utkalo pouze 13 reprezentací, v roce 1998⁶⁰ to již bylo 32 týmů. Pro MS 2026 si již členové organizace odhlasovali, že se ho zúčastní 48 mužstev, a navíc dle posledních zpráv v průběhu psaní této práce se zdá, že stejné pravidlo bude platit již pro rok 2022. Nicméně 48 reprezentací by už samotný Katar nepojal, proto by se šampionát musel odehrát i v některé ze sousedních zemí, například Bahrajnu, což by, podle FIFA, mohlo napomoci vztahům na Arabském poloostrově. Na druhou stranu by se tím jistě snížila kvalita kopané na turnaji (Häring 2019). Navíc by to způsobilo komplikace již při samotné kvalifikaci na turnaj, kde by mohlo dojít k tomu, že by se český národní tým potkal například s Turkmenistánem nebo Bolívií (Vait 2019). Pokud by k navýšení počtu účastníků

---

⁵⁹ Byť zisky FIFA dosahují astronomických hodnot, čelní představitelé organizace se stále snaží nacházet nové zdroje příjmů (v tomto případě má výhodu UEFA, která peníze získává nejen z mistrovství Evropy, ale i například Ligy mistrů či Evropské ligy). Z toho důvodu se diskutuje o reformě mistrovství světa klubů (Häring 2019).

⁶⁰ FIFA s expanzí ohromně pomohla právě 90. léta, kdy se po dlouhých desetiletích konečně usadila na severoamerickém kontinentu. V roce 1994 se zde pořádalo mistrovství světa, o rok dříve byla založena první profesionální americká fotbalová liga Major League Soccer (MLS). Obě tyto události přinesly FIFA další pozornost na velice ekonomicky důležitém trhu (Siu 2014).

opravdu došlo, očekává se, že tento krok přinese organizaci zisk v hodnotě 400 milionů dolarů (Harris 2019). FIFA postupem času nabídla více prostoru na MS i pro týmy, které nepatří do skupiny fotbalových velmocí, čímž opět rozšířila svůj vliv do dalších částí světa.

FIFA samozřejmě ohromně profituje ze smluv, které uzavřela se svými partnery. Těch nejdůležitějších je sedm: Adidas, Coca-Cola, Gazprom, Hyundai/Kia, Qatar Airways, Wanda. Každá z těchto společností musela zaplatit 36 milionů dolarů (Becker 2018), aby do této „prémiové“ skupiny partnerů mohla patřit. Do té druhé patří společnosti, které mohou být vidět pouze během konání světového a kontinentálního šampionátu⁶¹. Sem patří McDonald's, Budweiser, Hisense, Mengniu Group a Vivo. Zde se vstupní poplatek pohybuje mezi 9-23 miliony dolarů (Becker 2018). Na druhou stranu se FIFA musela po korupčních skandálech potýkat s úbytkem výrazného počtu sponzorů, mezi které patřily globální společnosti jako Emirates, Sony, Castrol nebo Continental. Tento výpadek již nyní kompenzují čínské společnosti (Wanda, Hisense, Mengniu Group, Vivo), což souvisí s rostoucím čínským zájmem o fotbal, potažmo celkovou globalizací. Očekává se, že jedno z budoucích MS se uskuteční právě v Číně⁶² (Becker 2018) a že v budoucích dekádách se z ní stane fotbalová velmoc (Häring 2019).

Jak už bylo v této práci několikrát zmíněno, z fotbalu se v průběhu času stal globální sport, z čehož plyne fakt, že FIFA jako jeho řídicí orgán má v jeho globalizaci nezastupitelnou roli. Souboje mezi 211 členy mohou jednotlivé státy propojovat⁶³, utkání se mohou stát místem setkání státníků, kde jsou řešeny

---

⁶¹ Ten se koná rok před každým MS, utkávají se zde jednotliví kontinentální šampioni (FIFA nedatováno k).

⁶² Již nyní má čínské vlastníky mnoho evropských klubů (například Slavia Praha, Aston Villa, Inter Milán, FC Sochaux, West Bromwich Albion), do tamější ligy odchází i spousta hráčů z Evropy (Didier Drogba, Nicolas Anelka, Gervinho, Paulinho, Ramires, z těch českých zase Bořek Dočkal). Pro Čínu je fotbal dalším zdrojem soft power (Connel 2018: 13). Na druhou stranu v zemi začínají zaznívat hlasy, že místo investování do fotbalu v zahraničí, by měly státem vlastněné firmy raději přispívat na fotbal v samotné Číně (Häring 2019).

⁶³ Jako politikou nejvíc ovlivněné utkání v historii MS bývá často označováno střetnutí mezi USA a Íránem na MS 1998 ve Francii. Po velké diplomatické krizi, jež započala íránskou islámskou revolucí v roce 1979 a pokračovala zadržováním amerických občanů íránskou stranou, šlo o historické setkání zástupců obou nepřátelých států, viz příloha č. 18. Byť před zápasem panovaly obavy z možného teroristického útoku přímo na stadionu, utkání proběhlo v klidu a zástupci obou stran byli s průběhem spokojeni, americký

vzájemné spory. Fanoušci cestují za fotbalem po celém světě, poznávají jiné regiony, seznamují se se zástupci jiných národů i náboženstvím, objevují nové kultury. Zisky z fotbalu zemím pomáhají finančně, přispívají na budování infrastruktury, ale i kupříkladu pomáhají mladistvým k vidině lepšího života skrz rozvojové projekty. Ke globalizaci⁶⁴ nutně patří i migrace, díky fotbalu se po celém světě přesouvají hráči, trenéři, ale i třeba administrativní pracovníci nebo novináři. Dochází k prolínání jazyků, kultur, hodnot i názorů. Také se přesouvají technologie spjaté s fotbalem, které se tak z Evropy dostávají do rozvojových nebo chudších zemí. V ideálním případě tedy může být kopaná světů nápomocna, ostatně sám prezident FIFA Gianni Infantino na začátku roku 2019 v Dubaji prohlásil, že fotbal může ze světa udělat lepší místo, zvláště v případech, kdy se díky němu sbližují jednotlivé státy (Borkaloty 2019).

Pro ně je získání pořadatelství mistrovství světa (případně kontinentální šampionáty) velice důležité s ohledem na posílení jejich soft power. Pokud pomineme částečné ekonomické důvody jako je příjem ze vstupného nebo nárůst turismu, tak právě soft power je tím hlavním, proč se země o pořádání závěrečných turnajů ucházejí. Děje se tomu tak i v dobách, kdy svět si prochází finanční krizí, případně tomu nenahrávají další okolnosti. Země jako Jihoafrická republika, Brazílie, Ruská federace nebo Katar chtěly pořádáním světového šampionátu dokázat, že mají důležitou roli v mezinárodním systému. FIFA v tomto procesu sehrává klíčovou roli, jelikož pokud odsouhlasí pořádání MS v dané zemi, dává jí šanci na sebereprezentaci a již zmíněné posílení soft power.

---

obránce Jef Agoos dokonce prohlásil, že 90 minut fotbalu zvládlo pro urovnání vztahů více, než politika a diplomacie za 20 let. Rok a půl poté se oba celky sešli znovu při příležitosti přípravného zápasu, tentokrát již dokonce přímo na americké půdě (Billingham 2014).

⁶⁴ Její dopad je nutno chápat i v širších souvislostech. Fotbal kopíruje trendy globalizace a koncentrace moci do rukou nejmocnějších lidí, kdy typicky ve východní Evropě, ale i třeba v Itálii lze vidět, že kluby často slouží jako „výkladní skříň“ mocných politiků a byznysmenů. Ve fotbale se také často reflektují trendy, které lze pozorovat společnosti, zmiňme dopady antisociálních politik Margaret Thatcherové a její vytěšňování průmyslu a pracující třídy na okraj společnosti, odkud se často rekrutovali fotbaloví hooligans. Pro plné pochopení fotbalového kontextu je nutné do něj zahrnout i politické souvislosti. Fotbal ve výsledku politiku z části formuje (Vait 2019).

Závěr

Tato diplomová práce pojednává o mezinárodních sportovních organizacích jako aktérech sportovní diplomacie, přičemž větší část byla tvořena jedno-případovou studií FIFA jakožto nejznámějšího a nejviditelnějšího zástupce z řad této skupiny. Cílem práce se stal detailní rozbor této organizace jako nestátního aktéra, který má výrazný mezinárodně-politický přesah, kdy tato organizace provádí svou specifickou zahraniční politiku. FIFA byla v rámci práce představena jako aktér, který svým způsobem promlouvá do „uznání“ některých (ne)státních entit a jednotek, které FIFA svým rozhodnutím uznává jako státům rovné. Fotbalové federace těchto entit a jednotek bývají často členy FIFA, byť se jim nedostalo uznání na půdě OSN. Kromě toho se značně angažuje po celém světě se svými rozvojovými projekty a nabízí státům šanci pro posílení jejich soft power.

Hypotéza, se kterou bylo v rámci práce operováno, zněla následovně: „FIFA jako jedna ze dvou největších sportovních organizací má značný mezinárodně-politický přesah, jenž je patrný zejména v posledních letech“. Ta vycházela nejen z toho, že FIFA rozhoduje o přijetí do svých řad i u těch entit, které nejsou uznány OSN, ale i z dalších faktorů. Těmi byly rozvojové projekty organizace, jež mají za cíl rozšířit fotbal do všech oblastí světa a pomáhat mnohými způsoby, ať už se jedná o zlepšení fotbalových podmínek či těch životních, komercializaci FIFA a globalizaci samotného fotbalu, díky kterým organizace pracuje čím dál tím s většími finančními částkami na čím dál tím větším území. Navíc svými rozhodnutími o pořadateli MS pomáhá zemím budovat jejich soft power. Nakonec se jednalo o korupci v rámci organizace, jež poškodila její pověst. Časově byla práce zasazena mezi léta 1904, kdy došlo k založení FIFA, a počátkem roku 2019, kdy tento text byl napsán.

První část práce se věnovala náhledu do problematiky sportovní diplomacie a fungování mezinárodních sportovních organizací, kdy postupně byly diskutovány pojmy „diplomacie“, „veřejná diplomacie“ a „soft power“. Právě význam soft power v aktuálním mezinárodním prostoru neustále roste, čehož si jsou vědomi i ti aktéři, kteří vykonávají sportovní diplomacii. Historie aktivit, které dnes

chápeme jako součást sportovní diplomacie, sahá až do dob starověkého Řecka, nicméně její největší rozmach datujeme do 20. století. Na jeho počátku byly založeny v současné době nejdůležitější mezinárodní sportovní organizace, a to Mezinárodní olympijský výbor (1894) a FIFA (1904).

Prvním ze dvou ústředních aktérů sportovní diplomacie jsou státy, které ji využívají k vylepšení svého obrazu v zahraničí. Jsou si však zároveň vědomy, že právě měkká moc může pomoci jejich prestiži v mezinárodním prostoru, proto rády pořádají velké sportovní události, které pomáhají soft power budovat. Za posledních 30 let se dvě největší sportovní akce – mistrovství světa ve fotbale a olympijské hry –, konaly nejčastěji v bohatých a rozvinutých zemích na severní polokouli. Relativně úspěšnými se staly i tzv. střední a nastupující mocnosti, které pro sebe dokázaly získat jak několik fotbalových šampionátů, tak i olympijské hry.

Sport hraje důležitou roli i na půdě OSN. Dle této organizace sport jako univerzální nástroj pomáhá dělat svět lepším místem, taktéž uznává jeho funkci při dosahování Rozvojových cílů tisíciletí i Cílů udržitelného rozvoje. Organizace spojených národů vytvořila i několik sportovních programů a platforem, které jeho roli v rámci rozvoje posilují. Sport tedy bývá vnímán jako významný nástroj spojený s rozvojem, což reflektuje i sama FIFA, která do nich investuje značné finance.

Druhým z hlavních aktérů sportovní diplomacie jsou mezinárodní sportovní organizace, kdy jako ty s největším vlivem jsou zmiňovány Mezinárodní olympijský výbor a FIFA. Jejich význam vychází z autority, kterou si stihly v průběhu času vybudovat, organizují obě největší sportovní akce na světě, navíc s obrovským komerčním potenciálem. FIFA k tomu řídí nejpopulárnější hru na světě. Mezinárodní sportovní diplomacie vykonávají specifické zahraničně-politické aktivity, ostatně v případě FIFA jich bylo hned několik v práci ukázáno.

Podstatnou funkcí mezinárodních sportovních organizací je přidělování sportovních událostí, které zemím za předpokladu, že akce bude úspěšně uspořádána, pomáhají s budováním soft power a následným nárůstem prestiže v mezinárodním prostoru. S tím ruku v ruce jdou i finanční nároky na pořádající

země, navíc většina příjmů putuje právě k sportovním organizacím. I na základě toho v posledních letech registrujeme snížený zájem o jejich pořádání z důvodu značné finanční náročnosti. Tento nedostatek tradičních pořadatelů nahrazují země, které touží po mezinárodním zviditelnění, jako například Katar, Brazílie nebo JAR. Právě těm nabízí FIFA prostor pro zviditelnění a posilnění soft power pomocí přidělování světového šampionátů ve fotbale.

Členství v různých mezinárodních sportovních organizacích se v posledních dekádách ukázalo jako důležité pro „emancipaci“ nově vznikajících zemí. Často se stávalo, že společně s přihláškou do OSN zasílaly žádosti o členství v MOV nebo FIFA. O přijetí národních asociací (tudíž nikoliv států samotných) rozhodují samy organizace, tato rozhodnutí by neměla být nijak politicky motivována. Uznání od těchto sportovních organizací může být vnímáno jako symbolické uznání dané entity, oblasti, regionu či národa.

Hlavní část této diplomové práce se zaměřovala na FIFA, jakožto hlavní autoritu světového fotbalu a orgán, který svými rozhodnutími vystupuje z čistě sportovní role do té politické. V pozici, kdy organizace zodpovídá za nejpopulárnější sport na planetě, kdy je jeho jedinou autoritou, kdy operuje s obrovskými finančními částkami, je její role v politice znatelnější než kdy dřív. Jako hlavní způsob vyjádření svého postoje využívá FIFA svůj vlastní způsob zahraniční politiky v podobě přijímání nečlenských států OSN do svých struktur. Ostatně FIFA čítá o 18 členů více než právě Organizace spojených národů. Jako nejviditelnější případy, kdy FIFA akceptovala entitu, které se však nedostává uznání od OSN, lze označit Kosovo a Gibraltar. Prvně jmenovaná země dokázala získat uznání od většiny mezinárodního společenství, nicméně v rámci OSN v době psaní této práce stále ještě nefiguruje. Naopak FIFA Kosovo za svého člena po dlouhých jednáních přijala v roce 2016 i přes výrazný odpor Srbska, původně mateřského státu Kosova. To díky vstupu do FIFA získalo ještě větší pozornost mezinárodního společenství, pro kosovské představitelé se jednalo o důležitý prvek spojený s uznáním země.

Obdobným případem je Gibraltar, jež také Organizace spojených národů neuznává, v tomto případě ale po tom britské zámořské území ani příliš netouží. Nicméně po vzoru Anglie, Skotska, Severního Irska a Walesu si i Gibraltar přál svoji vlastní fotbalovou reprezentaci, jež se bude účastnit zápasů pod hlavičkou FIFA. I přes značnou nelibost Španělska byl Gibraltar přijat do FIFA v roce 2016 společně s Kosovem. Podobné tendence můžeme pozorovat i u dalších regionů, které mají co dočinění se Španělskem. Ať už se jedná o Baskicko nebo Katalánsko, obě teritoria projevil touhu stát se členem FIFA, byť jsou oficiálně součástí Španělského království. Diametrálně jiným případem je Krym, který po ruské anexi funguje v jakémsi vakuu a FIFA prostřednictvím UEFA odmítá jakékoliv začlenění tamějších týmů i reprezentace do svých struktur.

Důležitou roli v agendě FIFA hrají i rozvojové projekty, které si dávají za cíl rozšířit fotbal po celém světě a pomáhat tam, kde je to nejvíce potřeba. FIFA si uvědomuje svou roli v dnešním vysoce globalizovaném světě, proto skrz rozvojové projekty investuje značné množství financí. Organizace v současnosti využívá rozvojový program FIFA Forward 2.0, nicméně rozvojové projekty získaly na pozornosti již na přelomu 60. a 70. let. Ještě více se jim FIFA začala věnovat na konci let devadesátých. Po vypuknutí korupčního skandálu v roce 2015 organizace změnila fungování rozvojových projektů s tím, že chce dosáhnout větší transparentnosti i spravedlivější distribuce peněz. Jen v období let 2019-2022 FIFA v rámci rozvojových programů rozdělí téměř jeden a tři čtvrtě miliardy dolarů (FIFA nedatováno h), které poputují na stavbu nových sídel národních asociací nebo rekonstrukci hřišť, ale i zlepšení životních podmínek v rozvojovém světě.

Tato diplomová práce se nejprve zaměřila na fungování a roli mezinárodních sportovních v rámci sportovní diplomacie, posléze diskutovala FIFA jako nestátního aktéra mezinárodních vztahů, který vykonává svou zahraniční politiku. Druhá část nám měla pomoci dosáhnout cíle práce, tedy podrobně prozkoumat FIFA s důrazem na její zahraničně-politické aktivity. Základní hypotéza z úvodu práce tak byla potvrzena, částí o FIFA bylo demonstrováno, že FIFA je sportovní

organizací, jejíž mezinárodně-politický přesah je znát zejména v posledních letech, hlavně díky přijímání jednotek, které nejsou uznány OSN, ale také rozvojovými aktivitami, rostoucím objemem peněz plynoucím do fotbalu a globalizací kopané. Dále je vliv FIFA znát v tom ohledu, že zemím přiděluje pořádání světového šampionátu, pro které je to šance na posílení jejich soft power. Tato diplomová práce měla prokázat, že FIFA je na jedné straně pouze mezinárodní sportovní organizací, ale na té druhé se z ní stal orgán, který se v mezinárodním prostředí výrazně angažuje.

Seznam literatury

ABC News (2016). *FIFA headquarters at night*. 29. 6. 2016 (<https://www.abc.net.au/news/2016-01-29/fifa-headquarters-at-night/7124120>, 27. 2. 2019).

Alm, Jens – Geeraert, Arnout – Groll, Michael (2013). *Good governance in International Non-Governmental Sport Organisations: an empirical study on accountability, participation and executive body members in Sport Governing Bodies* (bit.ly/SportsOrganization1, 7. 2. 2019).

Amacker, Christopher (2011). The Functions of Diplomacy. *E-International Relations* (http://bit.ly/Functions_Diplomacy, 23. 1. 2019).

Amara, Mahfoud (2013). The Pillars of Qatar's International Sport Strategy. *E-International Relations*. 29. 11. 2013 (<https://www.e-ir.info/2013/11/29/the-pillars-of-qatars-international-sport-strategy/>, 30. 1. 2019).

Andrews, Evan (2016). How Ping-Pong Diplomacy Thawed the Cold War. *History*. 8. 4. 2016 (<https://www.history.com/news/ping-pong-diplomacy>, 5. 2. 2019).

Antwi-Boateng, Osman (2013). The rise of Qatar as a soft power and the challenges. *European Scientific Journal* (2), s. 39–51.

Badcock, James (2017). Where would FC Barcelona be in an independent Catalonia?. *BBC*. 23. 9. 2017 (<https://www.bbc.com/news/world-europe-41346846>, 9. 3. 2019).

Badenhausen, Kurt (2018). FIFA World Cup 2018: The Money Behind The Biggest Event In Sports. *Forbes*. 14. 6. 2018 (<https://www.forbes.com/sites/kurtbadenhausen/2018/06/14/world-cup-2018-the-money-behind-the-biggest-event-in-sports/#5e9b35b86973>, 17. 3. 2019).

Bao, Erik (nedatováno). “Ping-Pong Diplomacy”: *The Historic Opening of Sino-American Relations during the Nixon Administration*, s. 1–21 (bit.ly/Ping_Pong1, 5. 2. 2019).

- BBC (2014). *Kosovo footballers draw with Haiti in Mitrovica debut*. 5. 3. 2014 (<https://www.bbc.com/news/world-europe-26451936>, 6. 3. 2019).
- BBC (2015). *Serbia - Albania: CAS reverse Uefa decision on 'drone match'* (<https://www.bbc.com/sport/football/33478446>, 6. 3. 2019).
- BBC (2016a). *Rio Olympics 2016: Refugee Olympic Team competed as 'equal human beings'* (<https://www.bbc.com/sport/olympics/37037273>, 6. 2. 2019).
- BBC (2016b). *Kosovo elected to Uefa and can apply to join Fifa*. 3. 5. 2016 (<https://www.bbc.com/sport/football/36193445>, 6. 3. 2019).
- BBC (2016c). *Fifa: Kosovo and Gibraltar become members of world governing body*. 13. 5. 2016 (<https://www.bbc.com/sport/football/36290169>, 6. 3. 2019).
- BBC (2018a). *North & South Korea agree joint 2032 Olympic bid* (http://bit.ly/Korea_2032, 25. 12. 2018).
- BBC (2018b). *Qatar country profile*. 3. 12. 2018 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-14702226>, 31. 1. 2016).
- BBC (2018c). *Winter Olympics: A brief political backgrounder* (bbc.in/OH_2018P, 6. 2. 2019).
- BBC (2018d). *World Cup 2022: Qatar bid team accused of secret campaign to sabotage rivals*. 29. 7. 2018 (<https://www.bbc.com/sport/football/44994041>, 15. 3. 2019).
- BBC (2018e). *Ukraine country profile*. BBC. 12. 10. 2018 (<https://www.bbc.com/news/world-europe-18018002>, 13. 4. 2019).
- Bean, Bruce (2016). An Interim Essay on FIFA's World Cup of Corruption: The Desperate Need for International Corporate Governance Standards at FIFA. *ILSA Journal of International and Comparative Law* 22, s. 367 – 392).
- Becker, Lars (2018). These Are the Official Sponsors at the World Cup. *ISPO*. 14. 6. 2018 (<https://www.ispo.com/en/trends/2018-world-cup-overview-fifa-sponsors>, 18. 3. 2019).

- Bhandari, Raju (2016). *Commercialization of European Football: Different Aspects Leading to Commercialization* (<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/118395/Thesis.Raju-Final.pdf?sequence=1>, 21. 1. 2019).
- Billingham, Neil (2014). USA vs Iran at France '98: the most politically charged game in World Cup history. *FourFourTwo*. 6. 6. 2014 (<https://www.fourfourtwo.com/features/usa-vs-iran-france-98-most-politically-charged-game-world-cup-history>, 25. 3. 2019).
- Blair, Olivia (2016). Rio 2016 refugee team: Meet the athletes whose stories have inspired the world. *Independent*. 10. 8. 2016 (<https://www.independent.co.uk/news/people/rio-2016-olympics-refugee-team-yusra-mardini-rami-anis-syria-yonas-kinde-anjelina-nadai-lohalith-a7181241.html>, 6. 2. 2019).
- Bloor, Steven (2014). Abandoned Athens Olympic 2004 venues, 10 years on – in pictures. *The Guardian*. 13. 8. 2014 (<https://www.theguardian.com/sport/gallery/2014/aug/13/abandoned-athens-olympic-2004-venues-10-years-on-in-pictures>, 8. 2. 2019).
- Boniface, Pascal (1998). Football as a factor (and a reflection) of international politics. *The International Spectator* 33 (4), s. 87–98.
- Borden, Sam (2015). FIFA Confirms Winter World Cup for 2022. *The New York Times*. 19. 3. 2015 (<https://www.nytimes.com/2015/03/20/sports/soccer/fifa-confirms-winter-world-cup-for-2022.html>, 15. 3. 2019).
- Borkaloty, Rituraj (2019). Football can make the world a better place: Fifa chief Infantino. *Khaleej Times*. 2. 1. 2019 (<https://www.khaleejtimes.com/sport/football/football-can-make-the-world-a-better-place-fifa-chief-infantino>, 25. 3. 2019).

Booth, Robert (2018). Qatar 2022 bid team 'sabotaged World Cup rivals'. *The Guardian*. 29. 6. 2018 (<https://www.theguardian.com/football/2018/jul/29/qatar-2022-bid-team-sabotaged-world-cup-rivals-whistleblower-says>, 15. 3. 2019).

Bowersox, Zack (2016). Naming, Shaming, and International Sporting Events: Does the Host Nation Play Fair?. *Political Research Quarterly* 69 (2), s. 258–269.

Boyacıoğlu, Fuat – Oğuz, Gürsel Ahmet (2016). The Role of Sports in International Relations. *Audri* 9 (1), s. 99–108.

Brannagan, Paul Michael – Giulianotti, Richard (2014). Soft power and soft disempowerment: Qatar, global sport and football's 2022 World Cup finals. *Leisure Studies* 34 (6), s. 703–719.

Brentin, Dario – Tregoures, Loic (2016). Entering Through the Sport's Door? Kosovo's Sport Diplomatic Endeavours Towards International Recognition. *Diplomacy & Statecraft* 27 (2), s. 360–378.

Britannica (nedatováno). *Diplomacy* (<https://www.britannica.com/topic/diplomacy#ref59478>, 23. 1. 2019).

Buncombe, Andrew (2018). History made as meeting between Trump and Kim Jong-un goes 'better than anybody could have expected'. *The Guardian*. 12. 6. 2018 (<https://www.independent.co.uk/news/world/asia/trump-kim-jong-un-meeting-us-north-korea-singapore-latest-a8394466.html>, 14. 2. 2019).

Burns, Jimmy (2017). In troubled times, FC Barcelona defines modern Catalonia. *Politico*. 11. 11. 2017 (<https://www.politico.eu/article/fc-barcelona-catalonia-independence-upheaval/>, 9. 3. 2019).

Central Intelligence Agency (2019). *The World Factbook: Qatar* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/qa.html>, 28. 1. 2019).

CNN (2010). *Russia, Qatar win race to host World Cups as FIFA spreads its vision*. 3. 12. 2010

(<http://edition.cnn.com/2010/SPORT/football/12/02/football.world.cup.2018.2022/index.html>, 15. 3. 2019).

CNN (2014). *Serbia and Albania punished by UEFA after drone brawl*. 24. 10. 2019 (<http://edition.cnn.com/2014/10/24/sport/football/serbia-and-albania-punished-by-uefa/index.html>, 6. 3. 2019).

CNN (2018). *Joint Korean ice hockey team plays for first time ahead of Olympics* (<https://edition.cnn.com/2018/02/04/sport/north-south-korea-ice-hockey-intl/index.html>, 25. 12. 2018).

Codrean, Cosmina-Ioana (2017). Diplomacy. A brief Analysis of the types of diplomacy. *The Annals of the University of Oradea, Economic Sciences* 24 (7), s. 279–284.

Česká televize (2019). *Srbský prezident připustil uznání Kosova. Chce však něco na oplátku*. 5. 3. 2019 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2751155-srbsky-prezident-pripustil-uznani-kosova-chce-vsak-neco-na-oplatku>, 6. 3. 2019).

Cociuban, Aristide Dumitru – Gurgu, Elena (2016). The role of public diplomacy in international relations in full proces of globalization. *Annals of Spiru Haret University* 2, s. 125–141.

Conn, David (2011). Barcelona will never be for sale, says club president Sandro Rosell. *The Guardian*. 7. 11. 2011 (<https://www.theguardian.com/football/2011/nov/07/barcelona-not-for-sale>, 30. 1. 2019).

Conn, David (2018). *Pád FIFA: Milionová korupce v srdci světového fotbalu* (Brno: host).

Connel, John (2017). Globalisation, soft power, and the rise of football in China. *Geographical Research* 56 (1), s. 5–15.

Daver-Massion (nedatováno). *FIFA & IOC: The Scandal of Accountability* (<https://academiccommons.columbia.edu/doi/10.7916/D8X92BCB>, 3. 3. 2019).

Davis, Matt (2018). Basque Country: The Spain internationals playing for a different team. *BBC*. 13. 10. 2018 (<https://www.bbc.com/sport/football/45834955>, 9. 3. 2019).

Dowley, Conor (2018). Here's how video replay will work at the World Cup. *SB Nation*. 14. 6. 2018 (<https://www.sbnation.com/soccer/2018/6/14/17450054/world-cup-video-replay-var>, 11. 3. 2019).

Drezner, Daniel W. (2015). What international relations theory can tell us about breaking FIFA. *The Washington Post*. 1. 6. 2015 (https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2015/06/01/what-international-relations-theory-can-tell-us-about-breaking-fifa/?utm_term=.1abfe13b5ad9, 16. 3. 2019).

DW. *Soccer star Lionel Messi becomes UN ambassador* (<https://www.dw.com/en/soccer-star-lionel-messi-becomes-un-ambassador/a-43323519>, 4. 2. 2019).

Esposito, Chance (2016). A Red Card for FIFA: Corruption and Scandal in the World's Foremost Sports Association. *Richmond Journal of Global Law and Business* 16, s. 46–60.

Evans, Stephen (2013). German football model is a league apart. *BBC News* (<https://www.bbc.com/news/business-22625160>, 31. 1. 2019).

FIFA (2007). *For the Game. For the World: New FIFA slogan brings social responsibility to the fore*. 31. 5. 2007 (<https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/news/for-the-game-for-the-world-new-fifa-slogan-brings-social-responsibilit-529894>, 27. 2. 2019).

FIFA (2016). *Extraordinary FIFA Congress, Zurich 2016*. 22. 12. 2016 (<https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/news/extraordinary-fifa-congress-zurich-2016-2857429>, 18. 2. 2019).

FIFA (2018a). *More than half the world watched record-breaking 2018 World Cup*. 21. 12. 2018 (http://bit.ly/FIFA_divaci, 27. 1. 2019).

FIFA (2018b). *Canada, Mexico and USA selected as hosts of the 2026 FIFA World Cup™*. 13. 6. 2018 (<https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/news/canada-mexico-and-usa-selected-as-hosts-of-the-2026-fifa-world-cuptm>, 20. 2. 2019).

FIFA (nedatováno a). *How FIFA Works* (<https://www.fifa.com/governance/how-fifa-works/index.html>, 15. 2. 2019).

FIFA (nedatováno b). *The President: Gianni Infantino* (<https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/the-president/gianni-infantino/>, 16. 2. 2019).

FIFA (nedatováno c). *FIFA Congress 2018* (<https://www.fifa.com/about-fifa/fifa-congress/>, 17. 2. 2019).

FIFA (nedatováno d). *FIFA Council* (<https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/fifa-council/>, 22. 2. 2019).

FIFA (nedatováno e). *Committees* (<https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/committees/>, 22. 2. 2009).

FIFA (nedatováno f). *Home of FIFA* (<https://www.fifa.com/about-fifa/home-of-fifa/>, 23. 2. 2019).

FIFA (nedatováno g). *World Cup* (<https://www.fifa.com/worldcup/>, 23. 2. 2019).

FIFA (nedatováno h). *FIFA Forward Football Development Programme* (<https://www.fifa.com/development/fifa-forward-programme/index.html>, 10. 3. 2019).

FIFA (nedatováno ch). *Development: Education and technical* (<https://www.fifa.com/development/education-and-technical/index.html>, 11. 3. 2019).

FIFA (nedatováno i). *Development: Medical* (<https://www.fifa.com/development/medical/index.html>, 11. 3. 2019).

FIFA (nedatováno j). *Football for Hope* (<https://www.fifa.com/sustainability/news/y=2013/m=5/news=football-for-hope-2456334.html>, 13. 3. 2019).

FIFA (nedatováno k). *FIFA Confederations Cup Russia 2017* (<https://www.fifa.com/confederationscup/index.html>, 17. 3. 2019).

FIFA (nedatováno l). *History of FIFA – Foundation* (<https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/history/index.html>, 14. 3. 2019).

FIFA (2016). *Extraordinary FIFA Congress, Zurich 2016*. 22. 12. 2016 (<https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/news/extraordinary-fifa-congress-zurich-2016-2857429>, 18. 2. 2019).

FIFA (2017). *FIFA Financial Report 2017* (<https://img.fifa.com/image/upload/pinrmrodexmnqoettgqw.pdf>, 4. 4. 2019).

FIFA Statutes (2018). *FIFA Statutes* (<https://resources.fifa.com/image/upload/the-fifa-statutes-2018.pdf?cloudid=whhncbdzio03cuhmwfxa>, 23. 2. 2019).

FIFA (2018a). *More than half the world watched record-breaking 2018 World Cup*. 21. 12. 2018 (http://bit.ly/FIFA_divaci, 27. 1. 2019).

FIFA (2018b). *Canada, Mexico and USA selected as hosts of the 2026 FIFA World Cup™*. 13. 6. 2018 (<https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/news/canada-mexico-and-usa-selected-as-hosts-of-the-2026-fifa-world-cuptm>, 20. 2. 2019).

Fouda, Ibrahim Mamdouh Al-Sayed (2010). *Ping Pong Diplomacy: Between The United States of America and China*, s. 1–17 (https://www.academia.edu/1517633/Ping_Pong_Diplomacy_between_The_United_States_of_America_and_China, 5. 2. 2019).

Fox, Brandon D. (nedatováno). *Keeping Score of FIFA's Corruption, Compliance and Efforts for Reform – Part 2. Compliance & Enforcement* (https://wp.nyu.edu/compliance_enforcement/2017/10/27/keeping-score-of-fifas-corruption-compliance-and-efforts-for-reform-part-2/, 15. 3. 2019).

Georgiadis, Konstantinos – Syrigos, Angelos (2009). *Olympic Truce: Sport as a platform for peace* (Athény: The International Olympic Truce Centre).

Gibson, Own (2016). Panama Papers: Fifa president Gianni Infantino pulled into corruption scandal. *The Guardian*. 6. 4. 2016 (<https://www.theguardian.com/news/2016/apr/05/panama-papers-pull-fifa-uefa-chief-gianni-infantino-corruption-scandal>, 13. 4. 2019).

Giuliannotti, Richard – Robertson, Roland (2004). The globalization of football: a study in the glocalization of the 'serious life'. *The British Journal of Sociology* 55 (4), s. 545 – 568.

Gómez, Sandalio – Opazo, Magdalena – Martí, Carlos (2008). *Structural characteristics of sport organizations: Main trends in the academic discussion* (https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1116226, 7. 2. 2019).

Harris, Nick [sportingintel] (2019). And the money shot (literally) of FIFA's feasibility study of going to 48 teams for the 2022 World Cup. An EXTRA \$400 MILLION in forecast tournament revenues [Twitter], 15. 3. 2019 (<https://twitter.com/sportingintel/status/1106676272506245120>, 18. 3. 2019).

Häring, Karel (2019). [Ústní sdělení] 11. 4. 2019 (Football Club).

HockeyCanada (2012). *Where it all began: Revisiting the 1972 Summit Series* (<https://www.hockeycanada.ca/en-ca/news/2012-crc-004-en>, 5. 2. 2019).

Hrabě, Stanislav (2019). [Ústní sdělení] 11. 4. 2019 (Týden).

Huizinga, Johan (1949). *Homo Ludens: A study of the play-element in culture* (London: Routledge & Kegan Paul).

Hyde, (Marina 2015). Sepp Blatter's limp challengers reveal him as the world's best dictator. *The Guardian*. 21. 1. 2015 (<https://www.theguardian.com/football/blog/2015/jan/21/sepp-blatter-challengers-dictator-marina-hyde>, 4. 3. 2019).

Chadwick, Simon (2017). FC Barcelona and the Catalan struggle for independence. *The Conversation*. 2. 10. 2017 (<https://theconversation.com/fc-barcelona-and-the-catalan-struggle-for-independence-85016>, 9. 3. 2019).

Chadwick, Simon (2018). Beyond Gianni's geopolitics: the Fifa president is not alone in changing the nature of sports and politics. *South China Morning Post*. 8. 12. 2018 (<https://www.scmp.com/sport/football/article/2177006/beyond-giannis-geopolitics-fifa-president-not-alone-changing-nature>, 16. 3. 2019).

Gold, Peter (2002). Sport as a Political Tool: The Case of Spain and Gibraltar. *Sports Historian* 22 (2), s. 164–167.

Grix, Jonathan – Houlihan, Barrie (2014). Sports Mega-Events as Part of a Nation's Soft Power Strategy: The Cases of Germany (2006) and the UK (2012). *The British Journal of Politics and International Relations* 16, s. 572–596.

Grix, Jonathan (2016). *Sport Politics: An Introduction* (London: Palgrave).

Ibrahim, Labiba Abdel Naby (2017). Managing the Reputation of the Federation Internationale de Football Association (FIFA): The case of the corruption crisis. *Public Relations Journal* 11 (2), s. 1–18.

Inside Athletic (2018). *The Basque Football Federation will officially apply for international recognition from FIFA and UEFA*. 12. 12. 2018 (<https://insideathletic.com/2018/12/12/the-basque-football-federation-will-officially-apply-for-international-recognition-from-fifa-and-uefa/>, 9. 3. 2019).

International Relations (nedatováno). *Diplomacy In International Relations* (<http://internationalrelations.org/diplomacy-in-international-relations/>, 23. 1. 2019).

iRozhlas (2018). *Tváří hokejového turnaje na olympiádě v Pekingu bude Jaromír Jágr, pomůže s přípravou* (https://www.irozhlaz.cz/sport/hokej/jaromir-jagr-hokejovy-turnaj-olympiada-pekings_1811191843_krb, 23. 12. 2018).

Itoh, Mayumi (2011). *The Origin of Ping-Pong Diplomacy: The Forgotten Architect of Sino-U.S. Rapprochement* (New York: Palgrave Macmillan).

Jansen, Micheal (2018). Saudi crown prince makes World Cup appearance to meet Putin. *The Irish Times*. 16. 6. 2018 (<https://www.irishtimes.com/news/world/middle-east/saudi-crown-prince-makes-world-cup-appearance-to-meet-putin-1.3532416>, 16. 3. 2019).

Jádi, Dániel – Mabillard, Vincent (2011). *Sports as Cultural Diplomacy* (https://www.researchgate.net/publication/322807871_Sports_as_Cultural_Diplomacy, 29. 1. 2019).

Kaya, Cansarp (2018). Accession of Gibraltar to UEFA: How did Spain lose influence?. *Soccer & Society* (19) 2, s. 236–251.

Kerai, Husmukh (2019). 2022 World Cup: FIFA to discuss Gianni Infantino's plan for 48-team Middle East tournament. *Sky Sports*. 14. 3. 2019 (<https://www.skysports.com/football/news/12098/11665286/2022-world-cup-fifa-to-discuss-gianni-infantinos-plan-for-48-team-middle-east-tournament>, 15. 3. 2019).

Kessous, Mustapha (2011). Sports as Diplomacy: How Small Gulf Countries Use Big Sports to Gain Global Influence. *TIME*. 27. 6. 2011 (<http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2080062,00.html>, 31. 1. 2019).

Kidd, Bruce (2008). A new social movement: Sport for development and peace. *Sport in Society* 11 (4), s. 370–380.

Kissoudi, Maria P. (2008). Sport, Politics and International Relations in the Twentieth Century. *The International Journal of the History of Sport* (25) 13, s. 1689–1706.

Klein, Jeff (2012). In 1972, Hockey's Cold War Boiled Over. *New York Times*. 1. 9. 2012 (<https://www.nytimes.com/2012/09/02/sports/hockey/in-hockeys-1972-summit-series-between-canada-and-soviet-union-cold-war-got-colder.html>, 5. 2. 2019).

Kobierecki, Michał Marcin (2013). Sport in international relations: Expectations, Possibilities and Effects. *Interdisciplinary Political and Cultural Journal* (15) 1, s. 49–74.

Kobierecki, Michał Marcin (2016a). Ping-Pong Diplomacy and its Legacy in the American Foreign Policy. *Polish Political Science Yearbook* 45, s. 304–316.

Kobierecki, Michał Marcin (2016b). Canada – USSR Hockey Exchanges: Between Positive and Negative Sports Diplomacy. *Historia i Polityka* 18 (25), s. 19 – 32.

Kremlin (2018). *Meeting of the 68th FIFA Congress*. 13. 8. 2018 (<http://en.kremlin.ru/events/president/news/57738>, 21. 2. 2019).

Kuper, Simon (2018). Hitler's charm offensive at the Berlin Olympics was a sinister cover for his main offensive. *The Spectator*. 17. 2. 2018 (<https://www.spectator.co.uk/2018/02/hitlers-charm-offensive-at-the-berlin-olympics-was-a-sinister-cover-for-his-main-offensive/>, 4. 2. 2019).

Laughland, Oliver (2017). Fifa official took bribes to back Qatar's 2022 World Cup bid, court hears. *The Guardian*. 15. 11. 2017 (<https://www.theguardian.com/football/2017/nov/14/fifa-bribery-corruption-trial-qatar-2022-world-cup>, 15. 3. 2019).

Lebanon News (2018). *Kosovo-born Xherdan Shaqiri left out by Liverpool for game against Red Star Belgrade in Serbia* (<https://www.lebanonews.net/En/2018/11/06/kosovo-born-xherdan-shaqiri-left-out-by-liverpool-for-game-against-red-star-belgrade-in-serbia/>, 6. 3. 2019).

Lenger, Alexander – Schumacher, Florian (2015). The social Functions of sport: A Theoretical approach to the interplay of emerging powers, National identity, and global sport events. *Journal of Globalization Studies* 6 (2), s. 43–61.

Li, Eric X. (2018). *The Rise and Fall of Soft Power*. Foreign Policy (<https://foreignpolicy.com/2018/08/20/the-rise-and-fall-of-soft-power/>, 24. 1. 2019).

- Lin, Chien-Yu – Lee, Ping-Chao – Nai, Hui-Fang (2008). Theorizing the Role of Sport in State-Politics. *International Journal of Sport and Exercise Science* (1) 1, s. 23–32.
- Lind, Dara (2016). Rio 2016: The Refugee Olympic Team doesn't need your cheers. They need countries to fix their crisis. *Vox*. 8. 8. 2016 (<https://www.vox.com/2016/8/5/12388072/refugee-olympic-team-rio-crisis>, 6. 2. 2019).
- Longman, Jere (2008). At Games, Athletes From Georgia and Russia Carry On. *New York Times*. 10. 8. 2008 (<https://www.nytimes.com/2008/08/11/sports/olympics/11longman.html>, 25. 1. 2019).
- Lowe, Sid (2018). Switzerland's Xhaka and Shaqiri charged by Fifa over Serbia goal celebrations. *The Guardian*. 23. 6. 2018 (<https://www.theguardian.com/football/2018/jun/23/xhaka-and-shaqiri-goal-celebrations-bring-balkan-politics-to-world-cup>, 6. 3. 2019).
- Ludden, James (2018). Your Guide to the World Cup's Corruption Scandals. *Bloomberg*. 13. 6. 2018 (<https://www.bloomberg.com/quicktake/world-cup>, 15. 3. 2019).
- Maennig, Wolfgang (2017). *Governance in Sports Organizations* (https://www.researchgate.net/publication/319261373_Governance_in_Sports_Organizations, 8. 2. 2019).
- Macskimming, Roy (2017). Hockey put Canada's Cold War perceptions on ice. *The Globe and Mail*. 28. 12. 2017 (<https://www.theglobeandmail.com/opinion/hockey-put-canadas-cold-war-perceptions-on-ice/article4510769/>, 5. 2. 2019).
- Manfred, Tony (2015). FIFA made an insane amount of money off of Brazil's \$15 billion World Cup. *Business Insider*. 20. 3. 2015

(<https://www.businessinsider.com/fifa-brazil-world-cup-revenue-2015-3?r=UK>, 16. 3. 2019).

Masslive (2018). *Political end to Winter Olympics: North Korea offers talks with US*. 25. 2. 2018 (https://www.masslive.com/politics/index.ssf/2018/02/political_end_to_winter_olympi.html, 6. 2. 2019).

Mádl, Luděk (2015). *Zeman bere do Číny Peltu i Nedvěda*. *Hospodářské noviny*. 20. 8. 2015 (<https://archiv.ihned.cz/c1-64482270-zeman-bere-do-ciny-peltu-i-nedveda>, 23. 12. 2018).

McBride, James (2018). *The Economics of Hosting the Olympic Games*. *Council on Foreign Relations* (<https://www.cfr.org/background/economics-hosting-olympic-games>, 8. 2. 2019).

McVeigh, Niall (2019). Finland forward Riku Riski refuses to play match in Qatar for 'ethical reasons'. *The Guardian*. 8. 1. 2019 (https://www.theguardian.com/football/2019/jan/08/finland-riku-riski-refuses-to-play-sweden-match-in-qatar-ethical-reasons?CMP=share_btn_tw, 16. 3. 2019).

Mwangi, Kennedy (nedatováno). *Peaceful and Intelligent Diplomacy: Dissecting Hans J. Morgenthau's perspective in his book Politics Among Nations (1948)*. (https://www.academia.edu/9448181/Peaceful_and_Intelligent_Diplomacy_Disssecting_Hans_J._Morgenthau_s_perspective_in_his_book_Politics_Among_Nations_1948_.Kennedy_Mwangi_M.A_UoN?auto=download, 23. 1. 2019).

Mulcahy, Glen (2017). "Sport has the power to change the world" – Nelson Mandela. *Paradigm Sports* (<https://www.paradigmsports.ca/sport-power-change-world-nelson-mandela/>, 7. 12. 2018).

Murray, Bill (1999). FIFA. In: Krüger, A. – Riordan, J., *The International Politics of Politics in the Twentieth Century* (London: E. & F. N. Spon), s. 28–47.

Murray, Stuart (2012). The Two Halves of Sports-Diplomacy. *Diplomacy & Statecraft* (23) 3, s. 576–592.

Murray, Stuart – Pigman, Geoffrey Alan (2014). Mapping the relationship between international sport and diplomacy. *Sport in Society* 17 (9), s. 1098–1118.

Nanji (2018). New Qatar World Cup corruption scandal over 'secret \$100m deal between FIFA and beIN'. *The National*. 21. 1. 2018 (<https://www.thenational.ae/sport/football/new-qatar-world-cup-corruption-scandal-over-secret-100m-deal-between-fifa-and-bein-1.697343>, 15. 3. 2019).

Nasri, Alexander (2018). FIFA World Cup: VAR in the spotlight as Morocco, Iran fume. *Switch on Sport*. 26. 6. 2018 (<https://switchonsport.co.za/all-time/fifa-world-cup-var-in-the-spotlight-as-morocco-iran-fume/>, 11. 3. 2019).

New York Times (2018). *Olympics Open With Koreas Marching Together, Offering Hope for Peace* (<https://www.nytimes.com/2018/02/09/world/asia/olympics-opening-ceremony-north-korea.html>, 25. 12. 2018).

Noonan, Micheal (2014). *Morgenthau, on Diplomacy* (<https://isnblog.ethz.ch/international-relations/morgenthau-on-diplomacy>, 23. 1. 2019).

Nye, Joseph S. Jr. (1990). *Soft power*. *Foreign Policy* (80) 20, s. 153–171.

Okeleji, Oluwashina (2018). Africa lags behind in Fifa development funding. *BBC*. 1. 12. 2018 (<https://www.bbc.com/sport/football/46407393>, 13. 3. 2019).

Oltermann, Philip (2018). Özil and Gündoğan's Erdoğan picture causes anger in Germany. *The Guardian*. 16. 5. 2018 (<https://www.theguardian.com/world/2018/may/16/mesut-ozil-ilkay-gundogan-recep-tayyip-erdogan-picture>, 15. 3. 2019).

Olympic (nedatováno a). *Summer Games* (<https://www.olympic.org/summer-games>, 24. 1. 2019).

Olympic (2016). *Refugee Olympic Team to Shine Spotlight on Worldwide Refugee Crisis* (<https://www.olympic.org/news/refugee-olympic-team-to-shine-spotlight-on-worldwide-refugee-crisis>, 6. 2. 2019).

Olympic (2018). *Olympic Winter Games PyeongChang 2018: Global broadcast and audience report*

(<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Games/Winter-Games/Games-PyeongChang-2018-Winter-Olympic-Games/IOC-Marketing/Olympic-Winter-Games-PyeongChang-2018-Broadcast-Report.pdf>, 28. 1. 2019).

Ortega, Andrés (2018). Russia 2018: a geopolitical World Cup. *Real Instituto Elcano*. 3. 7. 2018 (<https://blog.realinstitutoelcano.org/en/russia-2018-a-geopolitical-world-cup/>, 16. 3. 2019).

OSN (nedatováno a). *Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs)* (<http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/rozvojove-cile-tisicileti-mdgs/>, 26. 1. 2019).

OSN (nedatováno b). *Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)* (<http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>, 26. 1. 2019).

Panja, Tariq (2018). A Full Member of FIFA, Kosovo Finds Its Flag Barred From World Cup Stadiums. *The New York Times*. 14. 7. 2018 (<https://www.nytimes.com/2018/07/14/sports/world-cup/banned-flags-kosovo-world-cup.html>, 6. 3. 2019).

Piercy, James (2018). Qatar World Cup decision labelled ‘most corrupt in sporting history’. *Arab News*. 31. 5. 2018 (<http://www.arabnews.com/node/1313351/sport>, 15. 3. 2019).

Pigman, Geoffrey Allen (2014). International Sport and Diplomacy's Public Dimension: Governments, Sporting Federations and the Global Audience. *Diplomacy & Statecraft* (25) 1, s. 94–114.

Piknerová, Linda (2013). Jihoafrická republika jako nastupující střední mocnost. *Politologická revue* (2), s. 48–75.

Pitař, Martin – Štollová, Sandra (nedatováno). *Indonésie v roli nastupující velmoci* (<https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/11749/1/Pitar.pdf>, 15. 4. 2019).

Raiman, Vojtěch (2019). [Ústní sdělení] 12. 4. 2019 (SK Slavia Praha, Univerzita Karlova).

Reuters (2014). *UEFA will not recognize Crimean clubs in Russian competitions*. 22. 8. 2014 (<https://www.reuters.com/article/us-soccer-uefa-crimea/uefa-will-not-recognize-crimean-clubs-in-russian-competitions-idUSKBN0GM1NZ20140822>, 13. 4. 2019).

Rich, Motoko (2018). Olympics Open With Koreas Marching Together, Offering Hope for Peace. *New York Times*. 9. 2. 2018 (<https://www.nytimes.com/2018/02/09/world/asia/olympics-opening-ceremony-north-korea.html>, 6. 2. 2019).

Robinson, Jack (2017). Kosovo je... Kosovo!. *Football Club 2* (2), s. 128–138.

Sale, Charles (2015). Sepp Blatter showered with fake money at FIFA press conference... a befitting embarrassment for a farcical tenure. *DailyMail*. 20. 7. 2015 (<https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-3168619/Sepp-Blatter-showered-fake-money-FIFA-press-conference-befitting-embarrassment-farcical-tenure.html>, 15. 3. 2019).

Scott, Matt (2018). Soccer is becoming political arena as Infantino, FIFA court outside money. *ESPN*. 28. 5. 2018 (<http://www.espn.com/soccer/blog/espn-fc-united/68/post/3508974/fifa-gianni-infantino-club-world-cup-global-nations-league-talks-show-soccer-is-political-game>, 17. 3. 2019).

Scutti, Giuseppe – Wendt, Jan A. (2016). Football and Geopolitics. *GeoSport for Society* 5 (2), s. 100–106.

Shergold, Adam (2018). Qatar 2022 World Cup bid victory was 'completely illegitimate', says new corruption watchdog as FIFA comes under new pressure to investigate claims of payments and dodgy deals. *DailyMail*. 29. 5. 2018 (<https://www.dailymail.co.uk/sport/sportsnews/article-5782211/Qatar-2022-World-Cup-bid-victory-completely-illegitimate-says-new-corruption-watchdog.html>, 15. 3. 2019).

Silver, Nate (2015). How To Break FIFA. *FiveThirtyEight*. 28. 5. 2015 (<https://fivethirtyeight.com/features/how-to-break-fifa/>, 17. 3. 2019).

Siu, Vince (2014). The World Cup: Evolution from Celebration of Football to Money-Making Exercise. *Bleacher Report*. 10. 1. 2014 (<https://bleacherreport.com/articles/1918337-the-world-cup-evolution-from-celebration-of-football-to-money-making-exercise>, 16. 3. 2019).

Stacey, Neil (2016). This is Athletic Bilbao: the club whose loyalty to local talent is not negotiable. *The Guardian*. 15. 1. 2016 (<https://www.theguardian.com/football/copa90/2016/jan/15/athletic-club-bilbao-loyalty-spain-liga-basque>, 9. 3. 2019).

Statista (2019). *Average and total attendance at FIFA football World Cup games from 1930 to 2018* (<https://www.statista.com/statistics/264441/number-of-spectators-at-football-world-cups-since-1930/>, 18. 3. 2019).

Stubbs, Dave (2016). *Summit Series changed hockey forever*. NHL. 31. 8. 2016 (<https://www.nhl.com/news/ussr-canada-1972-summit-series-changed-hockey/c-281491422>, 5. 2. 2019).

Tayimlong, Robert Afuh (2017). Football, Soft Power And Contemporary International Relations: An Analysis Of The Political Gains Pursued By State And Non-State Actors From The Game Of Football. *Cameroon News Agency*. 10. 7. 2017 (<http://cameroonnewsagency.com/football-soft-power-contemporary-international-relations-analysis-political-gains-pursued-state-non-state-actors-game-football/>, 4. 3. 2019).

Tent, Elaine (2014). The Solution to Violent Soccer Matches Is Not to Separate Enemy Nations. *The New Republic*. 15. 10. 2014 (<https://newrepublic.com/article/119846/serbia-albania-game-violence-should-not-make-uefa-manipulate-matchups>, 8. 3. 2019).

The Guardian (2013). *Gibraltar becomes Uefa's 54th member despite Spain's past objections*. 24. 5. 2013

(<https://www.theguardian.com/football/2013/may/24/gibraltar-uefa-54th-member-spain>, 8. 3. 2019).

The Guardian (2014a). *Sepp Blatter: Fifa's ethics unmatched by other sports organisations* (<https://www.theguardian.com/football/2014/sep/19/sepp-blatter-fifa-ethics-unmatched>, 21. 1. 2019).

The Guardian (2014b). *Kosovo to compete at Rio 2016 Olympics after recognition from IOC*. 9. 12. 2014 (<https://www.theguardian.com/sport/2014/dec/09/kosovo-recognition-international-olympic-committee-rio-2016>, 6. 3. 2019).

The World Bank (2019). *China* (<https://data.worldbank.org/country/china>, 24. 1. 2019).

UEFA Statutes (2018). *UEFA Statutes* (https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/General/02/54/12/62/2541262_DOWNLOAD.pdf, 13. 3. 2019).

UHNCR (nedatováno). *Rio 2016: Refugee Olympic Team* (<https://www.unhcr.org/rio-2016-refugee-olympic-team.html>, 6. 2. 2019).

UN Refugees (nedatováno). *Refugee Crisis in Europe* (<https://www.unrefugees.org/emergencies/refugee-crisis-in-europe/>, 6. 2. 2019).

UNICEF (2012). *Leo Messi: Goodwill Ambassador* (https://www.unicef.org/people/people_52964.html, 2. 2. 2019).

United Nations (nedatováno). *Member States* (<http://www.un.org/en/member-states/>, 15. 2. 2019).

United Nations Sportsday (nedatováno). *International Day of Sport for Development and Peace* (<http://www.un.org/en/events/sportday/>, 27. 1. 2019)

United States Department of State (nedatováno). *Sports Envoy Program* (<https://exchanges.state.gov/us/program/sports-envoy-program>, 21. 1. 2019).

Vait, Martin (2019). [Ústní sdělení]. 12. 4. 2019 (www.iSport.cz).

Vassilyeva, Sasha (2018). Olympics Have Been and Should Stay Political. *Loyola Phoenix*. 22. 2. 2018 (<http://loyolaphoenix.com/2018/02/olympics-stay-political/>, 6. 2. 2019).

Walker, Shaun (2018). Football in Crimea: the club split in two by Russia's invasion. *The Guardian*. 11. 6. 2018 (<https://www.theguardian.com/world/2018/jun/11/crimea-football-russia-annexation-divided-tavria-simferopol>, 13. 4. 2019).

Wharton, David (2018). Politics is part of the story, but the Pyeongchang Winter Games kept the focus on the athletes. *Los Angeles Time*. 24. 2. 2018 (<https://www.latimes.com/sports/olympics/la-sp-olympics-korea-closing-20180224-story.html>, 6. 2. 2019).

Wentz, Laurel (2014). Super What? World Cup sponsors spending \$600m on Brazil network. *AdAge*. 22. 1. 2014 (<https://adage.com/article/special-report-2014-sports/super-cup-sponsors-spending-600m-brazil-network/291117/>, 30. 1. 2019).

Wittenberg, Daniel (2014). Catalonia football team to feature in FIFA window for first time against Venezuela. *Catalan News*. 18. 3. 2019 (<http://www.catalannews.com/sports/item/catalonia-football-team-to-feature-in-fifa-window-for-first-time-against-venezuela>, 25. 3. 2019).

Zimbio (2013). *UEFA Q3 Qualifying Round Draw* (<http://www.zimbio.com/photos/Gianni+Infantino/UEFA+Q3+Qualifying+Round+Draw/JyWe5y4xXyW>, 27. 2. 2019).

Resumé

The thesis will focus on discussing the political aspect of the FIFA organization, which for many years has been a prime example of highly influential international organization. The aim of the analysis is to evaluate FIFA as a non-state actor with a significant overlap to international politics. In order to thoroughly investigate these aspects the following hypothesis has been set: FIFA as one of the two world-largest international sports organizations has a significant overlap to politics, which is visible mainly in recent years. The following investigation is going to focus on the full timespan of the organization, which is from 1904 to 2019.

The work is divided into two chapters. The first chapter is focused on international sports organizations in general, it mentions the concepts of diplomacy, public diplomacy and soft power. History of activities, which are understood as sports diplomacy nowadays, can be tracked down to ancient Greece, however distinctive expansion of such events happened during the 20th century. Especially important events such as ping-pong diplomacy or so-called Summit series took place during that era.

As described in this part, key actors of sports diplomacy are, except for international sports organizations, countries themselves. It is a great desire of many countries to improve reputation and build soft power by organizing massive sports events like the Olympic Games or FIFA World Cup. Qatar is the prime example of such desire as even for its location it is able to hold the next FIFA World Cup. Moreover the value of sport for UN is discussed as well as essential activities of international sports organization in international space. FIFA and International Olympic Committee are considered as the most influential actors because they organize FIFA World Cup and the Olympic Games, and have worldwide commercial potential.

In the second part of the thesis, FIFA is introduced as an actor which enters politics in many ways. With its solid core of 211 members FIFA is the major contributor to the world of football. In fact, the said number is 18 more than United Nations has. In recent years, it is noticeable that FIFA joins international politics more than

ever. In a position, where it is responsible for the most popular sport in the world, when it is the only authority in football, when it operates with huge amount of money, its role in politics is noticeable in many cases. It is also possible to say, that FIFA acts with its own foreign policy, when considering the organization recognised entities that are not accepted in United Nations as its members, such as Kosovo and Gibraltar. In this case, FIFA appoints both entities as equal to countries, which are recognized both by FIFA and UN. On the other hand, Basque Country, Catalonia and Crimea still have to wait for a similar move from FIFA.

Nowadays, football is the most widespread sport in the world and the organization has to deal with it. The development programme of FIFA is described in the thesis as well. Its goal is to develop football worldwide, to help people no matter where they live. Besides, the thesis discusses constantly rising amount of money, which enrich game itself and the organization too. In recent decades, we can see more and more money coming to football and FIFA has to deal with it. The role of FIFA World Cup is discussed in the light of corruption scandals present in 2015 and that signified an end of an era, which was heavily connected with its former president, Sepp Blatter. As the new president of FIFA, Gianni Infantino is aiming to administer many reforms that would bring back the glory and prestige of this influential organization.

Přílohy

Příloha č. 1: Ukázka toho, jak vypadalo slavnostní zahájení berlínských letních olympijských her v roce 1936. Sportovce nesoucího olympijskou pochodeň lemují krom ostatních sportovců a diváků i všudypřítomné vlajky se svastikou.

Zdroj: Kuper (2018).

Příloha č. 2: Díky ping-pongové diplomacii došlo k historickému setkání mezi americkým prezidentem Richardem Nixonem a čínským vůdcem Mao Ce-tungem.

Zdroj: Andrews (2016).

Příloha č. 3: Vyhrocená atmosféra na ledě, přesně v takovém duchu se nesla bitva mezi SSSR a Kanadou během Série století. Celkovým vítězem se v tomto případě však stala diplomacie.

Zdroj: HockeyCanada (2012).

Příloha č. 4: Tzv. uprchlický olympijský tým si užívá pozornosti během slavnostního zahájení letních olympijských her v brazilském Rio De Janeiro v srpnu 2016.

Zdroj: UNHCR (nedatováno).

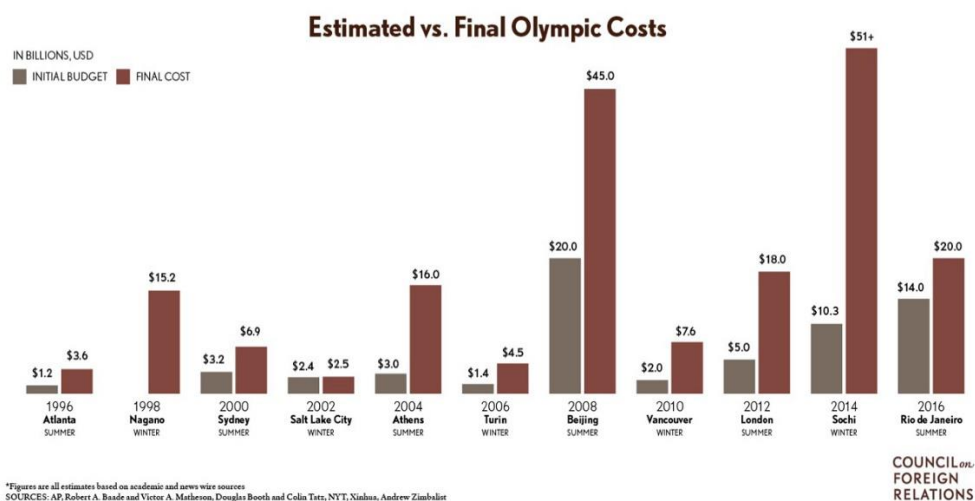

Příloha č. 5: Sportovci jak KLDK, tak i Jižní Koreje pochodují společně pod jednou vlajkou během slavnostního zahájení ZOH 2018 v Pchjongčchangu.

Zdroj: Rich (2018).

Příloha č. 6: Graf znázorňující postupný nárůst nákladů na pořádání olympijských her. Můžeme si všimnout, že v drtivé většině případů (snad s výjimkou Salt Lake City 2002) byl původní rozpočet značně, až mnohonásobně překročen.

Zdroj: McBride (2018).

Příloha č. 7. Takto poznali mnozí fotbaloví fanoušci současného prezidenta FIFA, Gianni Infantina. Ten dlouhé roky mj. působil při losování evropských pohárů UEFA.

Zdroj: Zimbio (2013).

Příloha č. 8: Současné sídlo FIFA ve švýcarském Curychu.

Zdroj: ABC News (2016).

Příloha č. 9: Záložník Xherdan Shaqiri oslavuje gól do sítě Srbska gestem, které dle FIFA připomíná orla ze znaku Albánie.

Zdroj: Lebanon News (2018).

Příloha č. 10: Jeden ze srbských hráčů sundává dron nesoucí vlajku tzv. Velké Albánie v zápase s Albánií. Ta následně vyvolala nepokoje, které skončily až ukončením zápasu.

Zdroj: CNN (2014).

Příloha č. 11: Seznam zakázaných vlajek na MS 2018 v Rusku. Krom té tchajwanské, iránské před rokem 1979 nebo kurdské šlo nalézt i tu kosovskou, přestože Kosovo je členem FIFA.

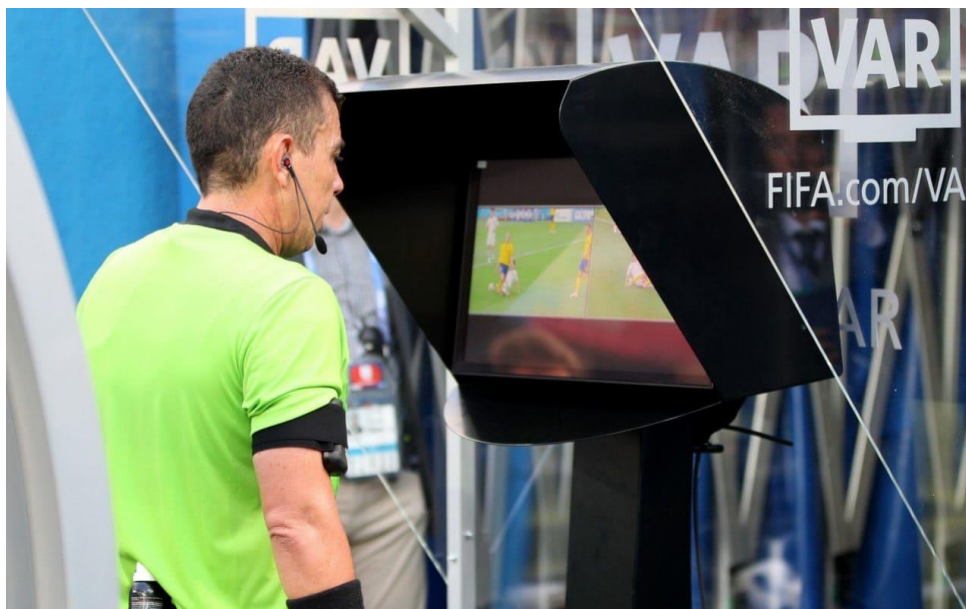
Zdroj: Panja (2018).

Příloha č. 12: Německý reprezentant Gündoğan pózuje s tureckým prezidentem Erdoğanem, kterému daroval dres s nápisem „s respektem mému prezidentovi.“

Zdroj: Oltermann (2018).

Přílohy č. 13 a 14: Ukázky využití systému VAR v praxi, zde konkrétně během MS 2018 v Rusku. Právě zavádění moderních technologií do fotbalu je jedním z důležitých bodů rozvojových projektů FIFA.

Zdroj: Nasri (2018).

Zdroj: Dowley (2018).

Příloha č. 15: Pravděpodobně nejikoničtější fotografie spojující korupční skandály a FIFA. Na jedné z tiskových konferencí bylo po jeho rezignaci na Blattera hozeno několik dolarových bankovek připomínajících velké finanční podvody v uplynulých dekádách.

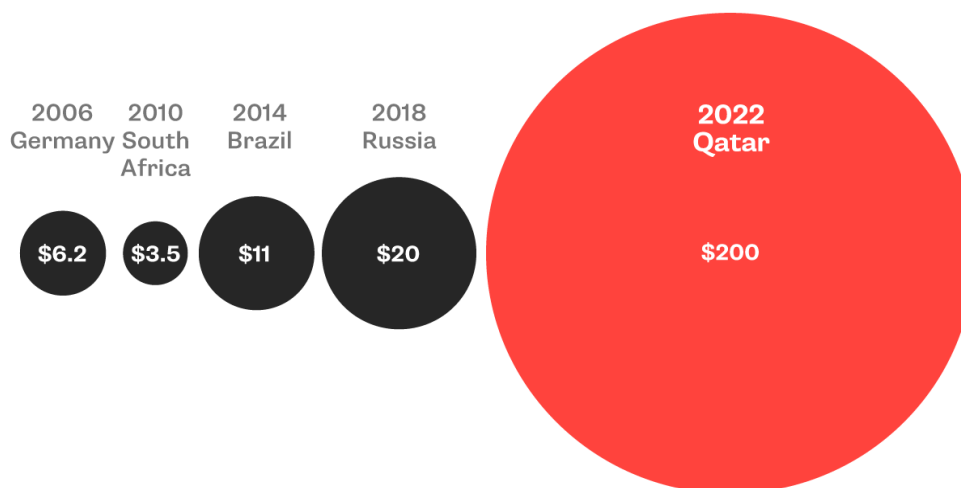

Zdroj: Sale (2015).

Příloha č. 16: Porovnání nákladů na konání MS ve fotbale za posledních 16 let. Katarský šampionát by měl dle odhadů stát 10x víc než ten předchozí v Rusku.

World Cup Host Country Spending

In billions

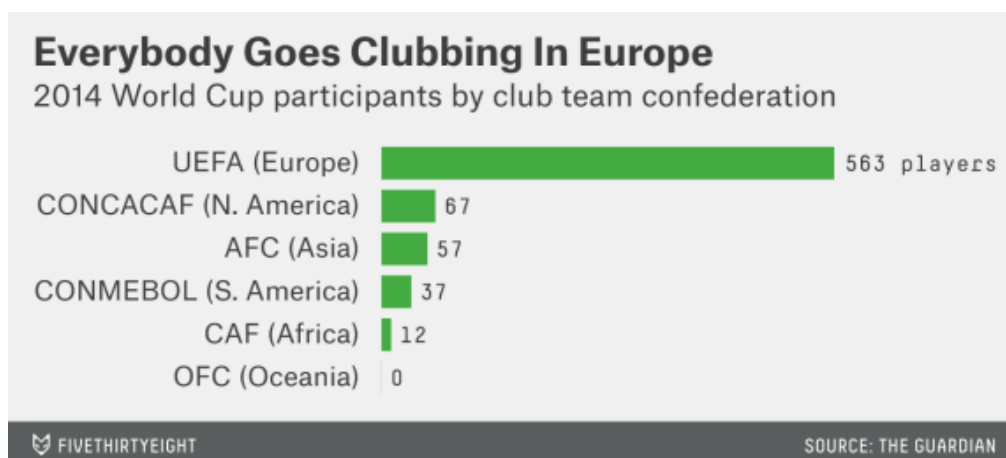
Source: FIFA, host countries, Bloomberg

BloombergQuickTake

Zdroj: Ludden (2018).

Příloha č. 17: Ukázka dominance evropského fotbalu nad tím ve zbytku světa. Z celkového počtu 736 hráčů, kteří se účastnili mistrovství světa 2014 v Brazílii, jich hned 563 hrálo v evropských klubech.

Zdroj: Silver (2015).

Příloha č. 18: Fotbalisté USA a Íránu na společné fotce po historickém utkání na MS 1998 ve Francii.

Zdroj: Billingham (2014).